

Program Rewitalizacji

Gminy Ujazd

na lata 2017 – 2023

SPIS TREŚCI

SPIS TABEL	3
SPIS WYKRESÓW	4
SPIS RYSUNKÓW	4
1. Wstęp.....	6
2. Nawiązanie do strategicznych i planistycznych dokumentów Gminy Ujazd	11
2.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014 - 2020	17
3. Diagnoza stanu Gminy Ujazd, czynniki i zjawiska kryzysowe oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	22
3.1. Sfera społeczna	23
3.1.1. Liczba ludności.....	23
3.1.2. Struktura ludności	25
3.1.3. Przyrost naturalny	28
3.1.4. Migracja	29
3.1.5. Infrastruktura społeczna	31
3.1.6. Charakterystyka zjawiska marginalizacji społecznej w Gminie Ujazd– problem patologii społecznych oraz przestępczości. Pogłębiona diagnoza sfery społecznej.	37
3.1.7. Problemy zidentyfikowane w sferze społecznej	54
3.2. Położenie Gminy i zagospodarowanie przestrzenne	56
3.2.1. Położenie geograficzne i powiązania komunikacyjne	56
3.2.2. Sfera środowiskowa - zasoby środowiska przyrodniczego	61
3.2.3. Historia i turystyka.....	65
3.2.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	66
3.2.4.1. Podział funkcjonalny Gminy – funkcje Gminy Ujazd.....	66
3.2.4.2. Analiza tkanki mieszkaniowej Gminy Ujazd	66
3.2.4.3. Strefa ochrony konserwatorskiej	67
3.2.5. Sfera techniczna - zasoby infrastruktury technicznej Gminy	71
3.2.6. Główne problemy w sferze środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej 76	
3.3. Sfera gospodarcza.....	79
3.3.1. Struktura działalności gospodarczej	79
3.3.2. Uwarunkowania budżetowe realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych	83
3.3.3. Problemy zidentyfikowane w sferze gospodarczej.....	85
4. Analiza SWOT Gminy Ujazd.....	87
5. Założenia Programu Rewitalizacji Gminy Ujazd.....	90
5.1. Okres realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Ujazd	90

5.2.	Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji, podsumowanie diagnozy	91
5.3.	Zasięg terytorialny obszaru rewitalizacji	104
5.4.	Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji) 104	
5.5.	Potrzeby rewitalizacyjne, cele rewitalizacji oraz kierunki działania	105
5.6.	Planowane podstawowe projekty rewitalizacyjne	109
5.7.	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne o charakterze uzupełniającym	132
5.8.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	135
5.9.	Planowane wskaźniki osiągnięcia celów	142
6.	Indykatywne ramy finansowe - plan finansowy realizacji Programu Rewitalizacji w latach 2017 - 2023.....	144
7.	Mechanizmy włączania podmiotów i grup aktywnych na terenie Gminy Ujazd w proces rewitalizacji.....	149
8.	System wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Ujazd	154
9.	Sposoby monitorowania, oceny i promocja Programu Rewitalizacji.....	159

SPIS TABEL

Tabela 1 Liczba ludności w Gminie Ujazd – stan na 31 XII	23
Tabela 2 Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach Gminy – stan na dzień 31.12.2016	24
Tabela 3 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Ujazd– stan na dzień 31 grudnia.....	25
Tabela 4: Bezrobotni zarejestrowani Gminie Ujazd	27
Tabela 5: Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	27
Tabela 6 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru Gminy Ujazd	28
Tabela 7 Udział procentowy bezrobotnych w ogóle w 2016 roku	28
Tabela 8 Ruch naturalny ludności w Gminie Ujazd (na 1000 ludności)	29
Tabela 9: Saldo migracji na pobyt stały – saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Gminie Ujazd	29
Tabela 10: Zameldowania wg kierunku w Gminie Ujazd	30
Tabela 11: Wymeldowania wg kierunku z Gminy Ujazd	31
Tabela 12 Organizacje pozarządowe w Gminie w 2014 roku.	34
Tabela 13 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Ujazd w latach 2014 - 2016	37
Tabela 14 Przesłanki do udzielenia pomocy społecznej z tytułu których udzielono pomocy rodzinom w Gminie Ujazd w latach 2014 – 2016, wg liczby rodzin	38
Tabela 15 Pomoc społeczna udzielana mieszkańcom Gminy Ujazd wg miejscowości w roku 2014 – liczba rodzin	40
Tabela 16 Pomoc społeczna udzielana mieszkańcom Gminy Ujazd wg miejscowości w roku 2015 – liczba rodzin	41
Tabela 17 Pomoc społeczna udzielana mieszkańcom Gminy Ujazd wg miejscowości w roku 2016 – liczba rodzin	42
Tabela 18 Liczba Niebieskich Kart w gminie Ujazd w poszczególnych miejscowościach w latach 2014-2016	47
Tabela 19 Liczba rodzin, w których dzieci korzystają z dożywiania	48
Tabela 20 Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	49

Tabela 21 Liczba uczniów uczęszczających na zajęcia wyrównawcze w Zespole Szkół w Ujeździe w roku szkolnym 2016/2017	51
Tabela 22 Liczba uczniów uczęszczających na zajęcia wyrównawcze w Zespole Szkół w Osiedlu Niewiadów w roku szkolnym 2016/2017	51
Tabela 23 Nasilenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej w Gminie Ujazd wg miejscowości	53
Tabela 24 Sołectwa położone w obrębie Gminy Ujazd z podziałem na miejscowości	57
Tabela 25 Powierzchnia poszczególnych miejscowości Gminie Ujazd	60
Tabela 26: Procentowy udział rodzajów/typów emisji w stężeniach całkowitych B(a)P rok w obszarze przekroczeń Ld12SldB(a)Pa01	63
Tabela 27 Liczba mieszkańców na terenie Gminy Ujazd	66
Tabela 28 Powierzchnia mieszkań na terenie Gminy Ujazd oraz powierzchnia mieszkań przypadająca na 1 osobę	67
Tabela 29 Główne obiekty w rejestrze i ewidencji zabytków nieruchomości województwa łódzkiego - Gmina Ujazd:	71
Tabela 30 Odsetek ogółu ludności korzystający z instalacji gazowej na terenie Gminy Ujazd	74
Tabela 31 Odsetek ogółu ludności korzystających z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Ujazd	75
Tabela 32 Saldo liczby firm w ostatnich 3 latach (uwzględniono czas do stycznia 2017 roku)	81
Tabela 33 Wskaźnik: Liczba przedsiębiorstw - dane szacunkowe wg stanu na dzień 26.01.2017r do liczby ludności	82
Tabela 34 Jednostki wpisane do rejestru REGON wg Sekcji PKD 2007 w 2015 r. w Gminie Ujazd	83
Tabela 35: Dochody i wydatki z budżetu Gminy Ujazd ogółem w latach 2006 – 2015 (w zł)	84
Tabela 36: Wydatki z budżetu Gminy Ujazd (w zł)	84
Tabela 37 Zjawiska kryzysowe w Gminie Ujazd, stan kryzysowy	97
Tabela 38: Liczebność próby potrzebna do uzyskania reprezentatywnych wyników przy założeniu 5-procentowego błędu próby i 95-procentowego poziomu ufności	131
Tabela 39: Kompleksowość i komplementarność projektów rewitalizacyjnych – źródła finansowania	138
Tabela 40: Kompleksowość projektów rewitalizacyjnych – sfery występowania i współwystępowania negatywnych zjawisk, wskazanie, na które sfery projekt oddziałuje, wzajemne powiązania oraz synergia projektów; komplementarność problemowa	139

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1: Liczba ludności faktycznie zamieszkującej Gminę Ujazd, stan na 31 XII	24
Wykres 2: Udział poszczególnych grup wiekowych wg ekonomicznych grup wieku w liczbie ludności ogółem w Gminie Ujazd	25
Wykres 3 Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Ujazd	30
Wykres 4 Przesłanki do udzielenia pomocy społecznej w Gminie Ujazd w latach 2014 - 2016	38
Wykres 5: Dochody i wydatki z budżetu Gminy Ujazd w latach 2006 – 2015 (w zł)	84

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Powiat tomaszowski w województwie łódzkim	56
Rysunek 2 Mapa powiatu tomaszowskiego z wydzielonymi gminami	57
Rysunek 3 Mapa drogowa	58
Rysunek 4 Mapa Gminy Ujazd	59
Rysunek 5 Obszar przekroczeń Ld12SldB(a)P01 w strefie łódzkiej w 2012 roku	63
Rysunek 6 Obszar przekroczeń Ld12SldB(a)P01 w Gminie Ujazd w 2012 roku – oznaczenie grubą niebieską linią	64

Rysunek 7: Barokowy kościół p.w. św. Wojciecha	68
Rysunek 8: Kaplica Cmentarna Św. Anny	69
Rysunek 9: Park i dwór w Wólce Krzykowskiej	69
Rysunek 10: Sieć dróg krajowych i wojewódzkich w okolicach Gminy Ujazd	73
Rysunek 11 Ul. Wodna (widok w kierunku Kordegardy)	77
Rysunek 12 Ul. Wodna - Kordegarda	77
Rysunek 13 Obiekt nieczynnego basenu	78
Rysunek 14 Obszar przekroczeń Ld12SldB(a)P01 w Gminie Ujazd w 2012 roku – oznaczenie grubą niebieską linią	94
Rysunek 15 Mapa Gminy Ujazd z oznaczeniem granic obszaru zdegradowanego (linia zielona) - miejscowości Ujazd (35) oraz Osiedle Niewiadów (27)	98
Rysunek 16 Koncentracja zjawisk negatywnych poza sferą przestrzenną w miejscowości Ujazd	100
Rysunek 17 Mapa Gminy Ujazd z oznaczeniem granic obszaru rewitalizacji (pola zakreskowane) - miejscowości Ujazd (35) oraz Osiedle Niewiadów (27)	101
Rysunek 18 Miejscowość - Podobszar Osiedle Niewiadów w przybliżeniu	102
Rysunek 19 Podobszar Ujazd w przybliżeniu	103

1. Wstęp

W zrównoważonym rozwoju krajów europejskich rewitalizacja traktowana jest jako metoda rozwiązywania problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych. W krajach Unii Europejskiej główne cele gospodarki przestrzennej określone są w Europejskiej Karcie Zagospodarowania Przestrzennego, wyznaczając standardy przestrzenne odnośnie zapewnienia zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego we wszystkich regionach, poprawy jakości życia, odpowiedzialnego gospodarowania zasobami oraz racjonalnego wykorzystania terenów.

Tadeusz Kaczmarek w pracy „Rewitalizacja miast w Polsce na tle doświadczeń europejskich” terminem „rewitalizacja” określa planowe działania w celu zmiany struktury funkcjonalno-przestrzennej zdegradowanych obszarów miasta i w konsekwencji ich ożywienia gospodarczego i społecznego.

Profesor Krzysztof Skalski tłumaczy pojęcie „rewitalizacja” jako całość działań obejmujących program remontów, modernizacji i zabudowy przestrzeni publicznej, rewaloryzacji zabytków na wybranym obszarze w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym. Rewitalizacja jest połączeniem działań technicznych z programami ożywienia gospodarczego i działaniem na rzecz rozwiązania problemów społecznych.

Jeszcze trafniejsza definicja rewitalizacji została sformułowana przez dr Andreasa Billerta:

Rewitalizacja odnosi się do kompleksowego procesu odnowy obszaru zurbanizowanego, którego przestrzeń, funkcje i substancja uległy procesowi strukturalnej degradacji, wywołującej stan kryzysowy, uniemożliwiający lub znacznie utrudniający prawidłowy rozwój ekonomiczny i społeczny tego obszaru jak i zrównoważony rozwój całego miasta.¹

Kluczowe w tej definicji jest stwierdzenie, że rewitalizacja to reakcja na **stan kryzysowy**, który przejawia się nie tylko w degradacji substancji, ale także – a nawet przede wszystkim – w degradacji funkcji i przestrzeni. A więc rewitalizacja to działania o charakterze naprawczym w sferze architektoniczno-urbanistycznej (substancja), społecznej i gospodarczej (funkcja) oraz ekologiczno-przestrzennej. A. Billert stwierdza wręcz:

Rewitalizacja jest, więc odpowiedzią na stan kryzysowy obszaru miejskiego i obejmuje zespół kompleksowych działań, koordynowanych i zarządzanych przez sektor publiczny (gminę), opartych na aktywnej współpracy organów i instytucji polityczno-administracyjnych oraz podmiotów społecznych.²

---

¹ Andreas Billert, Centrum staromiejskie w Żarach; problemy, metody i strategie rewitalizacji; Słubice 2004, s. 6

² Ibidem, s. 6

Wreszcie warto porównać przytoczone definicje z kolejną, sformułowaną przez Wojciecha Kłosowskiego:

Rewitalizacja oznacza ponowne ożywienie procesów społeczno- gospodarczych na obszarze, w którym procesy te zamarły. Obszary wymagające rewitalizacji to nie obszary wybrane pod kątem wartości zabytkowej, ale obszary o szczególnej kumulacji problemów społeczno- gospodarczych (w tym także najczęściej – remontowo-architektonicznych).

W historycznych miastach europejskich bardzo często obszarami takimi są najstarsze dzielnice miast, stanowiące zespoły zabytkowe. Jednak to nie zabytkowy charakter predystynuje je do rewitalizacji, ale właśnie szczególna kumulacja wielu problemów społecznych i gospodarczych w jednym miejscu³.

I dalej:

Rewitalizacja musi angażować zawsze wszystkich aktorów lokalnej sceny: władzę samorządową i różne służby publiczne, a z drugiej strony – biznes i organizacje obywatelskie, a wreszcie – samych mieszkańców⁴.

W cytowanych definicjach podkreśla się **to, co pozwala odróżnić rewitalizację od innych form kompleksowej interwencji w przestrzeń miejską.**

Widzimy więc, że cele rewitalizacji są usytuowane w sferze społeczno- gospodarczej i ekologiczno- przestrzennej, a działania infrastrukturalne i architektoniczno- urbanistyczne są tym celom podporządkowane (mają charakter narzędziowy); **nie jest więc rewitalizacją działanie wyłącznie remontowo-budowlane, które nie ma wskazanego celu społecznego, gospodarczego lub ekologiczno- przestrzennego;**

Tadeusz Kaczmarek zwraca uwagę, że działania rewitalizacyjne mają wymiar:

- przestrzenny – nowy wizerunek obszarów rewitalizowanych,
- funkcjonalny – nowe przeznaczenie terenu – nowe funkcje lub odrodzenie dawnych, ale często w nowym wymiarze jakościowym,
- gospodarczy – powstanie nowych impulsów rozwoju gospodarczego, rozwój istniejącej lub implantacja nowych działalności, rozbudzenie mechanizmów rynkowych (np. korzyści dla aglomeracji),
- społeczny – podniesienie poziomu życia, stworzenie lepszych warunków zamieszkania, pracy, komunikacji, korzystania z usług, wypoczynku,
- kulturowy – zharmonizowanie przestrzeni miejskiej, nadanie nowych wartości miejscom (obszaram), rozbudzenie tożsamości terytorialnej, poprawa wizerunku miasta.

---

³ Wojciech Kłosowski, Metodologiczne problemy rewitalizacji obszarów miejskich w kontekście poddziałania 3.3.1. ZPORR, Bielsko-Biała 2004, s. 2

⁴ Ibidem, s. 3

Problemy, które występują na tych obszarach to: ubóstwo, wykluczenie społeczne, bezrobocie, problemy zdrowotne, przestępstwa, trudne warunki mieszkaniowe, a także zanieczyszczone środowisko. Powodują one brak inwestycji a to z kolei powoduje (pogłębia) sytuację kryzysową.

Rewitalizacja to reakcja na kryzys, który obejmuje dany obszar i przejawia się w wielu dziedzinach na raz; **nie jest więc rewitalizacją działanie podejmowane poza obszarem kryzysowym** (stałoby kluczowe znaczenie trafnego wyznaczenia obszaru do rewitalizacji).

Rewitalizacja musi być realizowana w formie współpracy zróżnicowanych partnerów lokalnych: zarówno sektora publicznego (z reguły – gminy), jak i lokalnych przedsiębiorców oraz sektora pozarządowego, a często także innych partnerów (miejscowych uczelni, policji itp.); **nie jest więc rewitalizacją program nieuwzględniający zaangażowania partnerów prywatnych: zarówno komercyjnych jak i niekomercyjnych.**

Rewitalizacja ma charakter kompleksowy, jest zawsze planem wielowątkowych, wzajemnie wzmacniających się (synergicznych) działań zmierzających do wywołania jakościowej zmiany na całym wyznaczonym obszarze, w tym zawsze – zmiany negatywnego wizerunku tego obszaru; **nie jest więc rewitalizacją lista (choćby obszerna) naprawczych działań punktowych, niepowiązanych ze sobą i nieukładających się w spójny, całościowy program.**

Według definicji legalnej, *rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.*⁵

Podstawowym celem tego procesu (regulacji planistycznych, strategicznych i prawnych oraz zintegrowanych zachowań) jest zapewnienie skuteczności i powszechnego charakteru działań rewitalizacyjnych, a także ich kompleksowości i wprowadzenia mechanizmów koordynacji, co pozwoli na wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego.

Niniejszy dokument implementuje założenia *Strategii Rozwoju Gminy Ujazd na lata 2015-2022. Program Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017 – 2023* (zwany dalej PR, bądź Programem Rewitalizacji, Programem) jest kontynuacją działań rewitalizacyjnych ujętych w *Planie Odnowy Miejscowości Ujazd na lata 2016 – 2023*, *Planie Odnowy Miejscowości Osiedle Niewiadów na lata 2009 - 2016*.

Istnieją dwa akty prawne, w oparciu o które można przygotować program rewitalizacji. Są to:

- Ustawa z dnia 9.10.2015 roku o rewitalizacji – podstawa do opracowania gminnego programu rewitalizacji (GPR).

---

⁵ Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2015 poz. 1777).

- Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (Minister Infrastruktury i Rozwoju, lipiec 2015 roku).

Program Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017 - 2023 przygotowano w oparciu o Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020⁶, Warszawa, 2 sierpnia 2016 r. (dalej: „Wytyczne...”). Program zawiera wskazane w załączniku do Wytycznych odpowiednie cechy i elementy, w szczególności zaś spełnia wymagania zawarte w punkcie 5 Załącznika, stanowiącym o minimalnej zawartości (elementach) Programu Rewitalizacji.

Przedmiotowy PR odznacza się kompleksowością (uwzględnia projekty rewitalizacyjne współfinansowane ze środków EFRR, EFS, FS, innych publicznych oraz prywatnych). Dzięki temu, że składa się z kilku różnorodnych projektów warunkuje kompleksowość interwencji.

Zwrócono uwagę na występowanie na obszarze zdegradowanym stanu kryzysowego, który spowodowany jest koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) gospodarczej – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
- 2) środowiskowej – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnej – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznej – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Program dotyczy terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju Gminy Ujazd, obejmujących część obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych.

Program odznacza się komplementarnością zawartych w nich projektów w różnych wymiarach (zgodnie z „Wytycznymi ...” projekty odznaczają się komplementarnością: przestrzenną, problemową, proceduralno-instytucjonalną międzyokresową oraz źródeł finansowania).

Opracowanie programu rewitalizacji przebiega wg następujących faz:

Pierwszy etap prac to **faza diagnozowania** stanu obecnego Gminy ze szczególnym uwzględnieniem problemów i potrzeb rewitalizacji. W ramach diagnozowania zinwentaryzowano liczne dane

---

⁶ W dalszej części dokumentu: „Wytyczne ...”

statystyczne oraz informacje z różnych jednostek gminnych, których analizy dokonał Zespół ekspercki identyfikując problemy będące podstawą określenia obszaru wskazanego do rewitalizacji.

Drugi etap prac to **faza wyboru obszaru** do rewitalizacji. Wybór obszaru został dokonany na podstawie wielokryterialnej diagnozy uwzględniającej zjawiska kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej oraz środowiskowej.

Etap trzeci to **faza planowania działań na obszarze rewitalizacji**, która składa się z identyfikacji celów Programu Rewitalizacji, planowania działań i harmonogramu ich realizacji, określenia budżetu dla Programu. Planowanie działań objęło identyfikację projektów społecznych i infrastrukturalnych poprzez zgłaszanie propozycji przez członków Zespołu Zadaniowego oraz przedstawicieli różnych środowisk lokalnych jak organizacje pozarządowe.

Czwarty etap prac to **faza konsultacji społecznych** poprzez: udostępnienie do wglądu projektu Programu Rewitalizacji w siedzibie Urzędu Gminy w Ujeździe oraz na stronie internetowej Urzędu. Fazę kończy analiza wniosków i uwag zawierająca wskazania do wprowadzenia zmian w projekcie dokumentu.

Etap piąty to **opracowanie dokumentu końcowego** uwzględniającego wnioski i uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych.

PR jest dokumentem o charakterze strategicznym, którego skutki wdrożenia obejmują praktycznie wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym. Powoduje to konieczność zaangażowania do prac w przygotowaniu i wdrażaniu szerokiego spektrum przedstawicieli sektora samorządowego, pozarządowego i biznesowego. Proponuje się przyjąć system wdrażania wg następującej kolejności:

1. Konsultacje społeczne z organizacjami, instytucjami i podmiotami gospodarczymi, które zgłosiły swój udział w programie rewitalizacji (Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury);
2. Konsultacje społeczne z organizacjami, instytucjami i podmiotami gospodarczymi, które posiadają zasoby materialne na terenie objętym programem rewitalizacji, a nie zgłosiły swojego udziału w programie rewitalizacji. W trakcie tego etapu istnieje możliwość uzupełnienia programu rewitalizacji o nowe zadania, które zostaną dopisane do Programu;
3. Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Ujazd o przyjęciu lub zmianie Programu Rewitalizacji oraz wskazanie zespołu odpowiedzialnego za jego koordynację i realizację. W celu zaangażowania w planowanie i realizację jak największej grupy mieszkańców reprezentujący sektor biznesu, samorządu i NGO (non government organizations – organizacje pozarządowe: fundacje, stowarzyszenia, spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej, spółki non profit) zakłada się ustalenie stałego systemu komunikacji Zespołu ds. Rewitalizacji z mieszkańcami.

Mając na uwadze powyższe stwierdza się, iż zadaniem Programu jest stworzenie skutecznych narzędzi, które pozwolą na sprawniejsze wyprowadzanie zdegradowanych obszarów ze stanu kryzysowego. Efektem wejścia w życie uchwały będzie funkcjonowanie kompleksowych ram strategicznych oraz wytyczenie komplementarnych i zintegrowanych interwencji dla prowadzenia poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

2. Nawiązanie do strategicznych i planistycznych dokumentów Gminy Ujazd

Program Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017 – 2023 musi pozostawać zgodny w swoich założeniach z dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, wojewódzkim, krajowym, a za ich pośrednictwem - również europejskim. Poniżej przedstawiono opis powiązań PR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy Ujazd.

Program Rozwoju pod nazwą Strategia Rozwoju Gminy Ujazd na lata 2015 – 2022

Przedmiotowy Program Rewitalizacji wpisuje się w zapisy Programu Rozwoju. W szczególności zachodzi zgodność pomiędzy celami. Wszystkie cele Programu Rozwoju które są zgodne z Programem Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017-2023 zostały podkreślone.

Misją samorządu Gminy w realizacji Programu Rozwoju jest „Gmina przyjazna dla mieszkańców i każdego kto chciałby tu mieszkać, pracować, inwestować i odpoczywać”

Dzięki zidentyfikowanej misji Gminy (zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej) można wyodrębnić podstawowe kierunki prac władz Gminy, pozwalające obie misje realizować.

Cele Gminy, zwane dalej Celami strategicznymi, a w dalszej kolejności Cele operacyjne, kierunki działania i konkretne Zadania to nic innego jak wypełnienie Misji oraz osiągnięcie Wizji Gminy. W wyniku prac warsztatowych i analiz strategicznych wyodrębniono Cele strategiczne i operacyjne planu strategicznego:

Cel strategiczny I - zrównoważony rozwój lokalnej przedsiębiorczości

- wspieranie działań na rzecz rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości
- współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami i wspieranie ich działalności na terenie gminy

Cel strategiczny II – rozwój infrastruktury technicznej

- rozwój sieci kanalizacyjnej i wodociągowej
- rozwój infrastruktury drogowej i około drogowej
- rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

Cel strategiczny III – ochrona środowiska naturalnego

- ochrona i rozwój terenów leśnych oraz terenów cennych przyrodniczo
- ochrona gleb przed degradacją
- ochrona wód powierzchniowych
- ochrona powietrza atmosferycznego
- promocja i realizacja systemy gospodarki odpadami

Cel strategiczny IV – poprawa atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej

- wykorzystanie oraz stymulowanie rozwoju potencjału turystycznego gminy
- kultywowanie i rozwój kultury i dziedzictwa regionu

Cel strategiczny V – poprawa jakości życia mieszkańców

- Budowanie kapitału społecznego poprzez poprawę bazy lokalowej oraz podwyższanie poziomu nauczania w gminnych placówkach oświatowych

- wzrost poziomu bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców
- podejmowanie działań ułatwiających mieszkańcom gminy dostęp do rynku pracy
- wspieranie i rozwój aktywności społecznej mieszkańców gminy

Cel strategiczny VI – doskonalenie zarządzania gminą

- wzrost poziomu usług świadczonych przez gminne jednostki organizacyjne
- działania na rzecz pozyskiwania zewnętrznych środków pomocowych na rozwój
- działania na rzecz promocji gminy

Cele Programu Rewitalizacji wpisują się w cele Programu Rozwoju. Zachodzi zgodność pomiędzy zadaniami inwestycyjnymi oraz zapisami zawartymi w dokumentach.

Wymienione poniżej projekty rewitalizacyjne zawarte w przedmiotowym PR wpisują się w wymienione powyżej cele oraz w zapisy Programu Rozwoju:

- Rewitalizacja budynku po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe
- Przebudowa ul. Wodnej wraz z budynkiem Kordegardy w Ujeździe oraz zagospodarowanie terenu
- Rewitalizacja terenu po byłym „PREFABUDZIE” w Ujeździe
- Przebudowa i rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalem użytkowym na lokale mieszkalne w bloku nr 13 w Osiedlu Niewiadów
- Przebudowa dróg wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w m. Osiedle Niewiadów
- Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności gospodarczej
- Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji

Niniejszy PR jest zatem zgodny również z zapisami Programu Rozwoju.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ujazd na lata 2016-2020

Przedmiotowy Program Rewitalizacji wpisuje się w zapisy Strategii, w szczególności zachodzi zgodność pomiędzy celami. Wszystkie cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, które są zgodne z Programem Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017-2023 zostały podkreślone.

Misją samorządu Gminy Ujazd w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020 jest **wzmacnianie rodzin, stwarzanie jej członkom możliwości rozwoju, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz integrowanie społeczności lokalnej.**

Cel strategiczny I – wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju.

Cele operacyjne:

1. zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, tworzenie w Gminie nowych miejsc pracy raz udzielanie pomocy poszukującym zatrudnienia
2. pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.
3. wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny II – przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych

Cele operacyjne:

1. usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług
2. tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny III – zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego

Cele operacyjne:

1. zaspokajanie potrzeb mieszkańców zakresie ochrony zdrowia
2. przeciwdziałanie przestępczości w tym wśród nieletnich

Cel strategiczny IV – wzmocnienie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego

Cele operacyjne:

1. doskonalenie sektora pomocy społecznej w Gminie
2. rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami

Cele Programu Rewitalizacji wpisują się w cele Strategii. Zachodzi zgodność pomiędzy zadaniami inwestycyjnymi oraz zapisami zawartymi w dokumentach.

Wymienione poniżej projekty rewitalizacyjne zawarte w przedmiotowym PR wpisują się w wymienione powyżej cele oraz w zapisy Strategii:

- Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
- Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków - zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności gospodarczej.

Niniejszy PR jest zatem zgodny również z zapisami Strategii.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

W oparciu o uwarunkowania obejmujące zakres przestrzenno – historyczny z uwzględnieniem cech szczególnych: miejsca i jego tożsamości, przyrodniczo – ekologicznych, komunikacyjnych (układ lokalny i sieć powiązań zewnętrznych), infrastruktury technicznej, infrastruktury społeczno-gospodarcze, a także według zamierzeń organów nadrzędnych oraz wskazań władz samorządu lokalnego zaproponowano koncepcję rozwoju Gminy. Określa ona cele społeczne, kulturowe, ekologiczne i ekonomiczne, wskazuje kierunki rozwoju Gminy na czas najbliższy i dla dalszej perspektywy czasowej. Za zasadę przyjmuje się ochronę i rozwój oraz przekształcenia i intensyfikację istniejących walorów i zjawisk. Jako wartości rozwojowe wprowadza się: stopniowe przekształcenie rozproszonej zabudowy, różne formy aktywności gospodarczej wspomagające rozwój społeczno – gospodarczy oraz uaktywnienie gospodarcze wyznaczonych terenów usługowych i przemysłowych. Realizacja zadań powinna obejmować różne perspektywy czasowe, niejednokrotnie determinowane czynnikami będącymi poza władzą samorządu Gminy.

Koncepcja zawarta w Studium wskazuje na wzrost aktywności gospodarczej, dostosowanej do zmiennych uwarunkowań i potrzeb, a jednocześnie chroni i rozwija istniejące walory przyrodniczo – kulturowe i wskazuje możliwość polepszania warunków życia jej mieszkańców oraz podnoszenia rangi gminy w strukturze powiatu.

Jak zapisano w Studium:

Podstawą osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest wykorzystanie uwarunkowań wynikających ze środowiska przyrodniczego i kulturowego, położenia i powiązań zewnętrznych Gminy. Uwzględnienie wytycznych zawartych w dostępnych opracowaniach oraz bilans potrzeb i możliwości rozwoju Gminy pozwala określić funkcję poszczególnych jednostek i obszarów oraz założenia polityki przestrzennej.

Określone kierunki zagospodarowania stanowią uaktualnienie, kontynuację i rozwinięcie wytycznych zawartych zarówno we wcześniejszej edycji studium, jak również w opracowaniach dotyczących przedmiotowego terenu. Zakłada się maksymalne wykorzystanie istniejących walorów gospodarczych (nie zapominając o wartościach przyrodniczo – kulturowych) przyjmując za główny kierunek, dalszą stymulację, rozwój i podniesienie rangi Gminy w strukturze powiatu.

Przedmiotowy Program Rewitalizacji wpisuje się w zapisy Studium, w szczególności zachodzi zgodność pomiędzy celami. Wszystkie cele Studium, które są zgodne z Programem Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017-2023 zostały podkreślone.

Założenia polityki przestrzennej Gminy Ujazd:

- rozwój przestrzenny i funkcjonalny układu osadniczego zgodnie z przeznaczeniem terenów
- rozwój i poprawa funkcjonowania infrastruktury technicznej (w tym rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacji sanitarnej)
- wykorzystanie źródeł odnawialnych przy wytwarzaniu energii (wspieranie inwestycji proekologicznych) w tym realizacja farmy wiatrowej i bioelektrowni
- tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości lokalnej
- wzrost zainteresowania społeczeństwa poza lokalnego nabywaniem działek rekreacyjnych w rejonach atrakcyjnych krajobrazowo, planowanych do zagospodarowania turystyczno – rekreacyjnego
- rozwój intensywnego rolnictwa na obszarach o korzystnych warunkach naturalnych, wprowadzenie nowych technologii w produkcji roślinnej i zwierzęcej (rolnictwo ekologiczne i specjalistyczne)
- inwestycje podkreślające indywidualność i promujące Gminę, świadczące o gospodarce opierającej się na zasadach zrównoważonego rozwoju.

Równoległe z postępowaniem urbanizacji zakłada się podjęcie działań mających na celu zniwelowanie oddziaływania oraz poprawę stanu środowiska przyrodniczego poprzez:

- redukcję emisji zanieczyszczeń
- stopniową rekultywację terenów zdegradowanych oraz poszerzenie powierzchni kompleksów leśnych przez zalesianie gruntów nieużytkowanych rolniczo
- wyłączenie z zabudowy terenów o najwyższych walorach środowiska przyrodniczego, które tworzą strefę systemu ekologicznego Gminy i pozostawienie ich w dotychczasowym zagospodarowaniu

Wymienione poniżej projekty rewitalizacyjne zawarte w przedmiotowym PR wpisują się w wymienione powyżej cele oraz w zapisy Studium:

- Przebudowa boiska wielofunkcyjnego i bieżni przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Osiedlu Niewiadów
- Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park)
- Przebudowa ul. Wodnej wraz z budynkiem Kordegardy w Ujeździe oraz zagospodarowanie terenu
- Rewitalizacja terenu po byłym „PREFABUDZIE” w Ujeździe
- Przebudowa dróg wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w m. Osiedle Niewiadów
- Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności gospodarczej

Niniejszy PR jest zatem zgodny również z zapisami Studium.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Ujazd na lata 2015-2020

Przedmiotowy Program Rewitalizacji wpisuje się w zapisy PGN, w szczególności zachodzi zgodność pomiędzy następującymi celami oraz działaniami.

Cele strategiczne Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Ujazd na lata 2015-2020 to:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych o 0,23% w 2020r w stosunku do przyjętego roku bazowego
- zwiększenie do 2020r udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych do poziomu 1,87%
- redukcja zużycia energii finalnej do 2020r o 0,46% w stosunku do przyjętego roku bazowego.

W zakresie działań wymienionych w PGN znajduje się:

- optymalizacja działań związanych z produkcją i wykorzystaniem energii na terenie Gminy;
- zmniejszenie zużycia energii finalnej w poszczególnych sektorach odbiorców energii;
- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych związanej ze zużyciem energii na terenie Gminy;

Dla Gminy Ujazd oraz w odniesieniu do Planu Gospodarki Niskoemisyjnej obszarami szczególnie problemowymi są:

- emisja substancji szkodliwych z budynków mieszkalnych – na terenie Gminy domy i budynki wielorodzinne są zasilane z indywidualnych pieców i kotłowni na paliwo stałe (przy czym często stosuje się paliwo złej jakości)
- emisja z transportu- podobnie jak w wielu innych gminach liczba pojazdów zarejestrowanych na terenie Gminy dynamicznie rośnie; zarejestrowane są pojazdy samochodowe z silnikami o przestarzałej konstrukcji, emitującymi znaczną ilość substancji szkodliwych
- brak termomodernizacji wszystkich budynków użyteczności publicznej oraz niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w zasobach komunalnych
- nieefektywne oświetlenie komunalne

Poniżej przedstawiono planowane kierunki oraz działania strategiczne PGN dla Gminy Ujazd, w które wpisuje się przedmiotowy PR.

Nr.	Opis	Sposób wdrażania	Horyzont czasowy	Podmioty odpowiedzialne za realizację
Kierunek strategiczny I. Poprawa efektywności energetycznej i zwiększenie wykorzystania OZE				
1.	Wzrost efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE w budynkach użyteczności publicznej	Bezpośrednio	Średnioterminowe	Urząd Gminy w Ujeździe oraz jednostki podległe

Kierunek strategiczny I. Poprawa efektywności energetycznej i zwiększenie wykorzystania OZE

Nazwa	Działanie I.1. Wzrost efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE w budynkach użyteczności publicznej
Opis działania	W ramach niniejszego działania przewiduje się podjęcie niezbędnych działań termomodernizacyjnych, tzw. głębokiej termomodernizacji w obiektach należących do gminy Ujazd oraz jej jednostek. Działania termomodernizacyjne obejmować będą: docieplenie ścian, stropów; modernizację instalacji c.o. i c.w.u., modernizację i wymianę źródeł ciepła. Gmina powinna pełnić również rolę wiodącą w zakresie wykorzystania możliwości, jakie daje energetyka odnawialna. Dlatego też dla wybranych obiektów zakłada się montaż systemów wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Planuje się w perspektywie średnioterminowej, w ramach obowiązków pracownika zajmującego się zarządzaniem energią, wykonanie audytów energetycznych obiektów należących do gminy, wskazujących m.in. na konieczne działania w zakresie zmniejszenia energochłonności, oraz określających obiekty, w których możliwe jest wykorzystanie źródeł OZE.
Charakter działania	Inwestycyjne
Wartość działania	Z WPF
Szacunkowy udział środków gminy Ujazd	Do 30% wartości inwestycji
Źródło finansowania	RPO WŁ 2014-2020, budżet gminy Ujazd
Szacowany efekt redukcji zużycia energii lub emisji CO₂	Redukcja emisji gazów cieplarnianych = 48,82 Mg Zwiększenie zużycia OZE = 25,40 MWh Redukcja zapotrzebowania na energię o = 212,11 MWh
Okres realizacji	2016-2020

Ponadto, wymieniony w PR projekt rewitalizacyjny pn.: „Przebudowa dróg wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w Osiedlu Niewiadów” jest zgodny z dotychczas podejmowanymi działaniami Gminy w zakresie ograniczania niskiej emisji.

Niniejszy PR jest zatem zgodny również z zapisami Planu.

Plan Odnowy Miejscowości Ujazd na lata 2016-2023, Plan Odnowy Miejscowości Osiedle Niewiadów na lata 2009-2016

Mając na celu podwyższenie standardu życia społeczności lokalnej oraz podniesienia rangi turystycznej miejscowości, niniejsze Plany Odnowy Miejscowości zakładają realizację wielu działań zarówno społecznych jak i gospodarczych. Działania zaplanowane do realizacji przyczynią się w szczególności do rozwoju miejscowości Ujazd oraz miejscowości Osiedle Niewiadów oraz w znacznym stopniu poprawią warunki życia społeczności lokalnej. Planowane działania inwestycyjne

mają na celu w szczególności rozwój gospodarczy miejscowości oraz zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej.

Przedmiotowy Program Rewitalizacji wpisuje się w zapisy Planów Odnowy, w szczególności zachodzi zgodność pomiędzy celami. Wszystkie cele Planów Odnowy, które są zgodne z Programem Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017-2023 zostały podkreślone.

Plan Odnowy Miejscowości Osiedle Niewiadów na lata 2009-2016 zakłada, iż głównym celem jest Odnowa infrastrukturalna i społeczna miejscowości Osiedle Niewiadów, a cele strategiczne to:

- podnoszenie atrakcyjności infrastruktury technicznej, społecznej, edukacyjnej, kulturalnej i edukacyjno-sportowej
- rozwój zasobów ludzkich

Natomiast **Plan Odnowy Miejscowości Ujazd na lata 2016-2023** zakłada, iż głównym celem jest Odnowa infrastrukturalna i społeczna miejscowości Ujazd, a. cele strategiczne to:

- Wykreowanie centrum miejscowości
- Rozwój i podnoszenie atrakcyjności infrastruktury społecznej, edukacyjnej i kulturalno – rekreacyjnej
- Rozwój zasobów ludzkich

Wymienione poniżej projekty rewitalizacyjne zawarte w przedmiotowym PR wpisują się w wymienione powyżej cele oraz w zapisy Planów:

- Przebudowa boiska wielofunkcyjnego i bieżni przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Osiedlu Niewiadów
- Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park)
- Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności gospodarczej
- Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji

Przedmiotowy Program Rewitalizacji jest zatem zgodny z zapisami zawartymi w *Planie Odnowy Miejscowości Ujazd na lata 2016 – 2023* oraz *Plan Odnowy Miejscowości Osiedle Niewiadów na lata 2009 - 2016*. Zachodzi zbieżność pomiędzy celami określonymi w dokumentach.

2.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014 - 2020

Program Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017 – 2023 wpisuje się wprost w założenia RPO WŁ na lata 2014 – 2020, przede wszystkim zaś zachodzi spójność z:

Oś priorytetowa VI Rewitalizacja i potencjał endogeniczny rozwoju

Przedsięwzięcia realizowane w ramach OP VI w sposób bezpośredni przyczyniać się będą do zwiększenia efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych (CT6), wsparcia rozwoju obszarów o specyficznych potrzebach i potencjałach endogenicznych (CT8), zmniejszenia poziomu ubóstwa (CT9) co wpływa na inteligentny i zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, będący istotą Strategii Europa 2020.

Planowane w ramach OP VI przedsięwzięcia w zakresie usług kulturalnych i turystycznych, rozwoju potencjałów endogenicznych obszarów o specyficznych potrzebach oraz rewitalizacji obszarów zdegradowanych przyczynią się do ożywienia społeczno-gospodarczego regionu, jak i wpłyną na podniesienie jakości i atrakcyjności życia mieszkańców woj. łódzkiego. Ograniczenie występowania negatywnych zjawisk społecznych będzie następowało poprzez realizację szerokiego spektrum inwestycji infrastrukturalnych prowadzących do aktywizacji społeczno-gospodarczej terenów zdegradowanych. Interwencje w zakresie działań rewitalizacyjnych i innych służących budowaniu potencjału społecznego (w tym również o charakterze kulturalnym oraz wpływających na wzrost zatrudnienia), będą w szczególności realizowane w sposób komplementarny z działaniami finansowanymi z EFS, co przyczyni się do wzrostu aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, a tym samym wpłynie na poprawę wizerunku regionu.

Priorytet inwestycyjny 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego

Cel szczegółowy: Zwiększona partycypacja w kulturze na terenie województwa łódzkiego.

W ramach PI 6c przewiduje się wspieranie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego, naturalnego oraz wsparcie instytucji kultury. Inwestycje zaplanowane w ramach PI 6c przyczynią się do wzrostu partycypacji w kulturze na terenie województwa łódzkiego. Przedsięwzięcia dotyczące prac konserwatorskich i restauratorskich oraz w odniesieniu do instytucji kultury wpłyną na podniesienie świadomości historycznej mieszkańców województwa poprzez poszerzenie oferty kulturalnej w regionie, co tym samym przełoży się na podniesienie uczestnictwa w kulturze mieszkańców regionu oraz potencjalnych turystów. Działania podejmowane w ramach PI 6c wpłyną bezpośrednio na osiągnięcie celu szczegółowego Umowy Partnerstwa „zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie”.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 6c:

- prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach nieruchomych wraz z ich otoczeniem oraz zakup wyposażenia niezbędnego do zachowania pełnionych przez nie dotychczas funkcji kulturalnych lub nadaniem im takich funkcji,
- roboty budowlane z wyłączeniem prac polegających na budowie oraz/lub zakup wyposażenia do obiektów instytucji kultury, zabezpieczenie zasobów instytucji kultury na wypadek zagrożeń, w szczególności w zakresie zabezpieczeń np. przeciwpożarowych.

Priorytet inwestycyjny 8b Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój

Cel szczegółowy: Zwiększone wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych województwa łódzkiego dla rozwoju gospodarki turystycznej.

PI 8b ukierunkowany jest na wykorzystanie i rozwój potencjałów endogenicznych regionu łódzkiego, opartych na walorach przyrodniczych i kulturowych, określonych w polityce terytorialno-funkcjonalnej SRWŁ 2020 w celu rozwoju przedsiębiorczości z zachowaniem zasad zrównoważonej turystyki.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 8b:

Budowa, przebudowa infrastruktury turystycznej (w tym obiektów i urządzeń) wraz z zakupem wyposażenia i sprzętu oraz zagospodarowanie otoczenia pozostającego w bezpośredniej lokalizacji inwestycji. W ramach interwencji PI 8b wsparcie mogą uzyskać również projekty związane z adaptacją obiektów do pełnienia funkcji turystycznych.

Priorytet inwestycyjny 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich

Cel szczegółowy: Przywrócenie lub nadanie funkcji społecznych i gospodarczych na terenach zdegradowanych.

Ożywienie społeczno-gospodarcze i ograniczenie ubóstwa na terenach zdegradowanych w regionie łódzkim wymaga realizacji kompleksowych i zintegrowanych działań rewitalizacyjnych, uwzględniających wymiar gospodarczy, fizyczny i społeczny. Rewitalizacja planowana w ramach 9b ma na celu przywrócenie lub nadanie funkcji społecznych i gospodarczych na terenach zdegradowanych, co będzie miało wpływ na niwelowanie zjawisk związanych z problemami społecznymi na zdegradowanych obszarach miejskich i wiejskich. Działania zaplanowane w ramach PI 9b mają koncentrować się na poprawie warunków do rozwoju obszarów zdegradowanych. Kompleksowa rewitalizacja wymaga aktywności w czterech sferach:

- materialno-przestrzennej (modernizacja budynków oraz przestrzeni publicznej i infrastruktury technicznej),
- społecznej (rozwiązanie problemów społecznych takich jak bezrobocie, wykluczenie społeczne, niski poziom kapitału ludzkiego),
- gospodarczej (tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości),
- środowiskowej (działania zwiększające efektywność energetyczną i służące wykorzystaniu terenów zdegradowanych).

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 9b:

- renowacja, adaptacja budynków, obiektów, terenów i przestrzeni prowadząca do przywrócenia lub nadania nowych funkcji, wraz z możliwością zakupu sprzętu i wyposażenia niezbędnego do realizacji celu interwencji 9b,
- rewitalizacja tkanki mieszkaniowej w ramach części wspólnych wielorodzinnych budynków, w tym termomodernizacja budynków mieszkalnych (jako element szerszego projektu).

Oś priorytetowa IV – Gospodarka niskoemisyjna

Priorytet inwestycyjny 4.a. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych

Cel szczegółowy: Zwiększona produkcja energii ze źródeł odnawialnych.

Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo-energetycznym województwa łódzkiego przyczyni się do poprawy efektywności wykorzystania i oszczędzania zasobów surowców energetycznych oraz poprawy stanu środowiska poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery, gleby i wód oraz redukcję ilości wytwarzanych odpadów. Interwencje zaplanowane w ramach PI 4.a. przyczynią się ponadto do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego województwa łódzkiego, a w szczególności do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. Ponadto wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych cechuje się niewielką lub zerową emisją gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń, co zapewnia pozytywne efekty ekologiczne, a jednocześnie bezpośrednio wpłynie na osiągnięcie celu szczegółowego Umowy Partnerstwa "zmniejszenie emisyjności gospodarki"

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 4.a:

- budowa, przebudowa lub modernizacja infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii (sieci niskiego napięcia poniżej 110 kV), pochodzącej ze źródeł odnawialnych (ze szczególnym nastawieniem na produkcję energii elektrycznej), w oparciu o moc instalowanej jednostki: energia wodna (wyłącznie na już istniejących budowach piętrzących, wyposażonych w hydroelektrownie, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnej drożności budowli dla przemieszczeń fauny wodnej), energia wiatru, energia słoneczna, energia geotermalna, energia biogazu, energia biomasy.

Priorytet inwestycyjny 4.c. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym.

Cel szczegółowy: Poprawiona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i w sektorze budownictwa mieszkaniowego.

Jednym z kierunków rozwoju województwa łódzkiego jest zapewnienie wysokiej jakości środowiska naturalnego poprzez wspieranie rozwoju niskoemisyjnej gospodarki. Interwencja związana z gospodarką niskoemisyjną wpisuje się w realizację polityki klimatycznej UE – polityki ograniczenia gazów cieplarnianych. Zgodnie z układem celów tematycznych Polityki Spójności przyjętym na poziomie UE, określenie „gospodarka niskoemisyjna” odnosi się do emisji CO₂. Projekty przewidziane w ramach PI 4.c. przyczynią się do budowy bardziej konkurencyjnej gospodarki niskoemisyjnej województwa łódzkiego, która w wydajny, zrównoważony sposób wykorzystuje zasoby i zmniejsza emisję zanieczyszczeń. Największy potencjał w zakresie oszczędności energii identyfikowany jest w budynkach, w związku z tym wsparcie skoncentrowane będzie na ich głębokiej modernizacji energetycznej. Ponadto bardzo ważna jest świadomość społeczeństwa w zakresie możliwości podejmowania różnych działań mogących przyczynić się do eliminacji lub znacznego ograniczenia źródeł powstawania zwiększonego zapotrzebowania na energię. Do działań w tym zakresie zaliczyć należy wdrażanie rozwiązań technologicznych ograniczających zużycie energii

poprzez wykonywanie głębokiej modernizacji energetycznej budynków, zwłaszcza użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynków mieszkalnych, celem zwiększenia ich efektywności energetycznej.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 4.c.:

- głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej lub wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne (ocieplenie obiektu, wymiana okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła), modernizacja systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach. W ramach przedsięwzięcia możliwa będzie wymiana źródła ciepła z opartego na paliwach konwencjonalnych na źródła ciepła wytwarzające energię ze źródeł odnawialnych bądź na przyłącza sieciowe oraz najbardziej wydajne urządzenia grzewcze wykorzystujące paliwa konwencjonalne. Zastosowanie pieców węglowych nie będzie przedmiotem dofinansowania.

Priorytet inwestycyjny 4.e. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Cel szczegółowy: Lepsza jakość powietrza.

Inwestycje planowane w ramach PI. 4.e powinny przyczynić się do obniżenia zużycia energii oraz redukcji zanieczyszczeń powietrza, związanych szczególnie z niską emisją. Ich realizacja będzie wynikać z planów gospodarki niskoemisyjnej, które mają na celu wskazanie sposobów wypełnienia obowiązków wynikających ze zobowiązań, określonych w ratyfikowanym przez Polskę Protokole z Kioto oraz w pakiecie klimatyczno-energetycznym, przyjętym przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku. Ich realizacja służy spełnieniu obowiązków, określonych w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej, w szczególności dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych, redukcji zużycia energii, a także wzrostu udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł. W wyniku realizacji projektów powinna nastąpić poprawa efektywności dystrybucji ciepła do odbiorców, co w znacznym stopniu spowoduje ograniczenie emisji dwutlenku węgla oraz zwiększy efektywność energetyczną. Ponadto realizacja priorytetu wpłynie na racjonalizację rozproszonych systemów gospodarowania energią i ciepłem użytkowym oraz oszczędnością w zużyciu energii pierwotnej. Realizowane przedsięwzięcia wpłyną na ograniczenie emisyjności gospodarki, a tym samym na poprawę jakości powietrza, co przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego Umowy Partnerstwa "zmniejszenie emisyjności gospodarki".

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 4.e.:

- inwestycje w zakresie budownictwa o znacznie podwyższonych parametrach energetycznych, polegające na projektach pilotażowych, demonstracyjnych dotyczących budynków użyteczności publicznej,
- inwestycje w ramach modernizacji źródeł ciepła (kompleksowa wymiana lub renowacja), rozbudowy systemów zaopatrzenia w ciepło oraz doprowadzenia źródeł ciepła do budownictwa jednorodzinnego

i wielorodzinnego oraz budynków użyteczności publicznej. Zastosowanie pieców węglowych nie będzie przedmiotem dofinansowania,

- inwestycje w zakresie oświetlenia publicznego z wykorzystaniem urządzeń energooszczędnych i ekologicznych jako element szerszego projektu infrastrukturalnego.

3. Diagnoza stanu Gminy Ujazd, czynniki i zjawiska kryzysowe oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

W ramach *Programu Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017 - 2023* przeprowadzono diagnozę wszystkich sfer wymienionych w *Wytycznych*, a zatem sfery: społecznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz gospodarczej. W szczególności przeprowadzono pogłębioną diagnozę kwestii społecznych, dla określenia potrzeb podjęcia działań o charakterze społecznym. Dzięki tak szerokiej analizie możliwe stało się wyodrębnienie działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu. Pozwala to na podniesienie skuteczności i trwałości wskazanych w dalszej części Programu projektów rewitalizacyjnych oraz wskazuje możliwość partycypacji mieszkańców we współdecydowaniu o obszarze objętym rewitalizacją.

Diagnoza stanu Gminy Ujazd została przeprowadzona w oparciu o dane ogólnodostępne, przeprowadzoną wizję lokalną, ale również w oparciu o dane otrzymane z: Urzędu Gminy w Ujeździe, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujeździe, szkół działających na obszarze Gminy, Komisariatu Policji w Rokicinach. Pozyskanie danych wiązało się z ogromem pracy włożonej przez przedstawicieli każdej z instytucji, albowiem na co dzień tego rodzaju informacje nie są archiwizowane w sposób szczegółowy. Ponieważ nie każdy problem można było przedstawić za pomocą danych liczbowych (statystycznych), w poszczególnych fragmentach Programu Rewitalizacji umieszczono także opisy zjawisk, jakie zaobserwowano podczas przeprowadzonej wizji lokalnej, wykorzystano również informacje uzyskane podczas prowadzonych konsultacji społecznych. W trakcie tworzenia Programu nieocenioną wartość stanowiła wiedza oraz doskonała znajomość specyfiki Gminy oraz problemów jej mieszkańców, posiadana przez pracowników Urzędu Gminy w Ujeździe, którzy na co dzień zmagają się z problemami lokalnej społeczności.

Diagnoza opisuje sytuację Gminy Ujazd w sferach kolejno: społecznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej oraz gospodarczej. Dla każdej ze sfer, za pomocą udostępnionych i zebranych danych przedstawiono najpierw dane ogólne dotyczące całej Gminy Ujazd, a następnie postarano się – również dla każdej ze sfer - jak najdokładniej zobrazować panującą w niej sytuację, za pomocą danych bardziej szczegółowych (dane liczbowe oraz opis obserwacji poczynionych podczas wizji lokalnej). Dodatkowo przeprowadzono pogłębioną diagnozę sfery społecznej.

3.1. Sfera społeczna

W rozdziale tym zgodnie z „Wytycznymi ...” przeprowadzono szczegółową i pogłębioną analizę kwestii społecznych.

3.1.1. Liczba ludności

Zasadniczy wpływ na kształt polityki społecznej w całym województwie łódzkim jak i w Gminie Ujazd będą miały procesy demograficzne, które uwidoczniły się i nasiliły w ostatnich latach. Do tych procesów zaliczamy:

- zmieniony model rodziny (małodzieństwo rodzin, samotne rodzicielstwo);
- opóźnianie wieku zawierania małżeństw i rodzenia pierwszego dziecka;
- wzrost liczby jednoosobowych gospodarstw domowych;
- ujemny przyrost naturalny i malejąca dzietność;
- wzrost przeciętnej długości życia;
- migracje wewnętrzne i zagraniczne.

Liczba ludności w Gminie Ujazd na przestrzeni badanych lat ulega wahaniom, od 2009 do 2013 roku odnotowuje się jej wzrost, po 2013 roku następuje sukcesywny spadek liczby mieszkańców. W strukturze płci, w całym badanym okresie przeważają nieznacznie kobiety – w 2015 roku stanowiły 51,90% ogółu. W analizowanym okresie sumaryczna liczba ludności zwiększyła się o 137 osób.

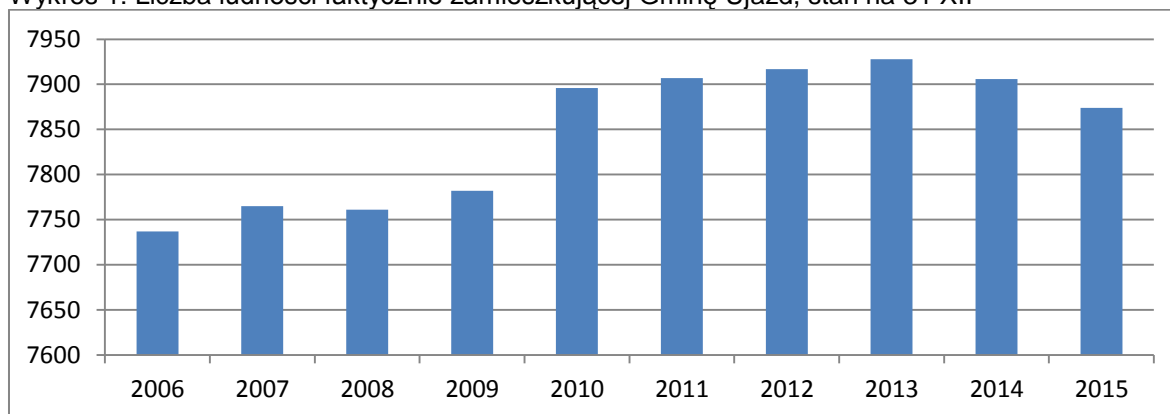
Tabela 1 Liczba ludności w Gminie Ujazd – stan na 31 XII

	ogółem	kobiety	mężczyźni	udział % kobiet w ogóle
2006	7737	3997	3740	51,66%
2007	7765	4000	3765	51,51%
2008	7761	4009	3752	51,65%
2009	7782	4016	3766	51,61%
2010	7896	4085	3811	51,73%
2011	7907	4093	3814	51,76%
2012	7917	4106	3811	51,86%
2013	7928	4114	3814	51,89%
2014	7906	4111	3795	51,99%
2015	7874	4087	3787	51,90%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Gęstość zaludnienia w Gminie na dzień 31 grudnia 2015 roku (wg danych statystycznych GUS) wynosiła 81 os/km².

Wykres 1: Liczba ludności faktycznie zamieszkującej Gminę Ujazd, stan na 31 XII

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Lokalnych

W grudniu 2016 roku Gmina liczyła 7872 mieszkańców, zamieszkujących w 40 miejscowościach. Największą liczbę mieszkańców odnotowano w miejscowości gminnej Osiedle Niewiadów – 1764 oraz w miejscowości Ujazd - 1650 osób. Najmniej, bo 10 osób zamieszkiwało Władysławów.

Tabela 2 Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach Gminy – stan na dzień 31.12.2016

miejscowość	liczba ludności	miejscowość	liczba ludności
Aleksandrów	35	Niewiadów	91
Bielina	80	Niewiadów Kolonia	138
Bronisławów	53	Ojrzanów	97
Buków	225	Olszowa	130
Buków Parcel	56	Olszowa Piaski	25
Ciosny	105	Osiedle Niewiadów	1764
Dębniak	174	Przesiadłów	287
Helenów	72	Sangrodcz	384
Józefin	177	Skrzynki	430
Józefów	16	Stasiolas	165
Kolonia Dębniak	83	Szymanów	48
Kolonia Olszowa	73	Teklów	36
Kolonia Ujazd	96	Tobiasze	189
Konstancin	33	UJAZD	1650
Lipianki	74	Władysławów	10
Łączkowice	44	Wólka Krzykowska	141
Łominy	91	Wygoda	65
Maksymów	58	Wykno	141
Marszew	34	Zaosie	356
Mącznik	127	GMINA UJAZD	7872
Młynek	19		

Źródło: Urząd Gminy w Ujeździe

3.1.2. Struktura ludności

Ekonomiczne grupy wieku

Poniżej przedstawiono liczbę ludności w podziale wg ekonomicznych grup wieku, czyli jak wskazuje Główny Urząd Statystyczny:

- wiek przedprodukcyjny, tj. do 17 lat;
- wiek produkcyjny - ludność w wieku zdolności do pracy; mężczyźni w wieku 18 - 64 lata, kobiety w wieku 18 - 59 lat;
- wieku poprodukcyjny - tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.

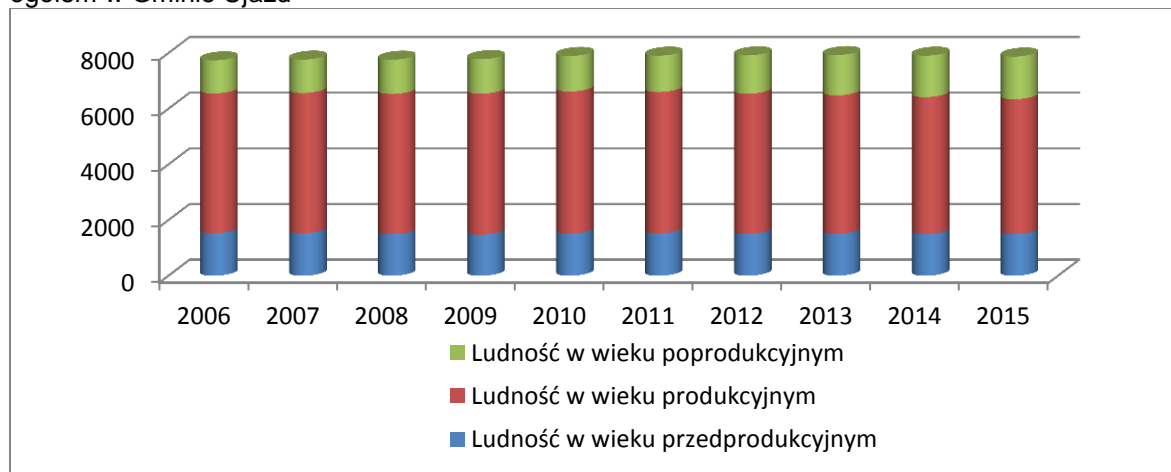
Przedstawiony powyżej podział ludności względem grup wiekowych obowiązuje dla danych znajdujących się w tabeli poniżej. Od 2013 roku powszechny wiek emerytalny w Polsce uległ wydłużeniu – docelowo do 67 lat (zarówno dla kobiet jak i dla mężczyzn). Zmianie ulegnie zatem struktura ludności względem ekonomicznych grup wieku (zwiększa się odsetek osób w wieku produkcyjnym). Strukturę ludności według wieku w Gminie Ujazd przedstawia tabela poniżej.

Tabela 3 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Ujazd– stan na dzień 31 grudnia

	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	ogółem	udział % osób w wieku produkcyjnym w ogóle
2006	1524	5026	1187	7737	15,34%
2007	1525	5038	1202	7765	15,48%
2008	1486	5045	1230	7761	15,85%
2009	1476	5067	1239	7782	15,92%
2010	1513	5106	1277	7896	16,17%
2011	1524	5076	1307	7907	16,53%
2012	1497	5042	1378	7917	17,41%
2013	1503	4979	1446	7928	18,24%
2014	1493	4924	1489	7906	18,83%
2015	1501	4841	1532	7874	19,46%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 2: Udział poszczególnych grup wiekowych wg ekonomicznych grup wieku w liczbie ludności ogółem w Gminie Ujazd

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Lokalnych

Porównując wartości dla roku 2006 oraz 2015 stwierdza się:

- zwiększenie się liczby ludności ogółem o 137 osób,
- zmniejszenie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym o 23 osoby,
- zmniejszenie się liczby ludności w wieku produkcyjnym o 185 osób – należy jednak mieć na uwadze zmniejszającą się liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, której kształtowanie się ma bezpośredni wpływ na liczbę osób w wieku produkcyjnym,
- zwiększenie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym o 345 osób.

W gminie Ujazd do roku 2014 udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym był wyższy od udziału procentowego osób w wieku poprodukcyjnym. Jednak już w roku 2015 ta sytuacja uległa zmianie co oznacza następujący proces starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to oznacza, że stopniowo zmniejszać się będzie w Gminie liczba osób zdolnych do pracy, podczas gdy liczba w osób w wieku poprodukcyjnym w najbliższym czasie będzie wciąż wzrastać. Tendencje te mają negatywny wpływ na rozwój gospodarczy Gminy. Oznaczają również, że coraz więcej funduszy będzie musiało być kierowanych na wydatki związane z zapewnieniem osobom starszym odpowiednich warunków do życia, w tym również na pomoc społeczną.

Wychowanie przedszkolne

Obecnie w Gminie nie ma zapewnionej opieki dla dzieci w wieku od 0 do 2 lat w placówkach opiekuńczych - żłobkach. Znajdują się jednak dwie placówki wychowania przedszkolnego zlokalizowane w Ujeździe oraz Osiedlu Niewiadów. W Gminie funkcjonuje dobrze zorganizowany system, który 3 autokarami, zapewnia dowożenie 533 dzieci (uczniowie oraz dzieci przedszkolne) do placówek oświatowych. Realizacja ciężącego na Gminie obowiązku powoduje, iż średnia odległość od przystanku wynosi obecnie ok. 300-400 m.

Gmina Ujazd jest organem prowadzącym dla Przedszkoli Samorządowych (PS) w Ujeździe i Osiedlu Niewiadów. Na 2016/17r. przyjętych do nich zostało 273 dzieci (dane: SIO, 30.09.2016r.). Warunki lokalowe PS w Ujeździe nie pozwalają na zwiększenie liczby grup, natomiast PS w Osiedlu Niewiadów, do którego uczęszcza obecnie 139 dzieci w ramach 6 oddziałów, może użyć pomieszczenia od Zespołu Szkół, co daje możliwość utworzenia w nim nowego, 20-osobowego oddziału. Potrzebę taką potwierdza diagnoza, przygotowana i przeprowadzona przez Przedszkole Samorządowe w Osiedlu Niewiadów, zatwierdzona przez organ prowadzący, w której zawarto analizę sytuacji demograficznej na terenie realizacji projektu. Wynika z niej, że liczba dzieci na terenie Gminy Ujazd w roku 2017 wynosi 356 z roczników 2010 - 2013; w 2017r.- 348 z lat 2011 - 2014; w 2018r.- 356 z lat 2012 - 2015; w 2019r.- 320 z lat 2013 – 2016 (dane: ewidencja ludności, 01.2017r.). Prognozuje się w perspektywie 3-letniej zapotrzebowaniu na usługi edukacji przedszkolnej na terenie Gminy Ujazd, które nie może być zaspokojone przy dotychczasowej liczbie miejsc (tzn. 273). Wnioski z diagnozy wskazują także na braki w ofercie edukacyjnej, w szczególności w zakresie wyrównywania stwierdzonych u dzieci deficytów. Wśród nich znaczącym problemem są wady i nieprawidłowości postawy, występujące u ok.32% w każdym roczniku, a także niewłaściwe nawyki i zbyt niska aktywność fizyczna, które są udziałem większości dzieci. U aż ok.70% dzieci 3-4 l. diagnozuje się nieprawidłowości mowy, co pokazuje, że prowadzenie zajęć logopedycznych wyłącznie dla dzieci 5 i 6

lat, które finansuje organ prowadzący, nie zaspokajają potrzeb. Brakuje też wsparcia dla dzieci z zaburzeniami integracji sensorycznej, które występują u ok.5% dzieci, utrudniając im prawidłowy rozwój emocjonalny, poznawczy i motoryczny.

Przedszkole nie oferuje też zajęć specjalistycznych dla dzieci niepełnosprawnych, co uniemożliwia objęcie ich wychowaniem przedszkolnym. Na zaspokojenie ww. potrzeb organ prowadzący nie posiada zasobów finansowych.

Wykształcenie

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku, 13,1% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,2% wykształcenie policealne, 11,4% średnie ogólnokształcące, a 18,7% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 24,3% mieszkańców gminy Ujazd, gimnazjalnym 5,2%, natomiast 23,2% podstawowym ukończonym. 1,9% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa łódzkiego mieszkańcy gminy Ujazd mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Gminie Ujazd największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (24,6%) oraz zasadnicze zawodowe (19,2%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (29,8%) oraz podstawowe ukończone (21,6%) oraz średnie zawodowe (21,4%)

Rynek pracy

Poniżej przedstawiono sytuację na rynku pracy w Gminie Ujazd. Analizę rozpoczęto od przedstawienia danych statystycznych dotyczących liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Od roku 2006 do 2008 liczba bezrobotnych spadła niemalże o połowę, jednak w roku 2009 zaczęła wzrastać i trwało to do roku 2011. W kolejnych latach sytuacja zaczęła ulegać poprawie i wykazywała tendencję spadkową. Gminę cechuje przeciętny poziom bezrobocia. W 2015 roku udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 7,3%, podczas gdy dla powiatu tomaszowskiego wskaźnik kształtował się na poziomie 7,4%. Wśród osób bezrobotnych w Gminie Ujazd dominują nieznacznie kobiety (192 kobiety na 162 mężczyzn w 2015 roku). Bezrobotne kobiety stanowią większy % udział w liczbie osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 4: Bezrobotni zarejestrowani w Gminie Ujazd

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	648	485	391	498	514	573	568	525	382	354
mężczyźni	320	247	170	267	272	294	303	300	205	162
kobiety	328	238	221	231	242	279	265	225	177	192

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 5: Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	12,9	9,6	7,8	9,8	10,1	11,3	11,3	10,5	7,8	7,3
kobiety	13,4	9,8	9,1	9,5	10	11,6	11,1	9,6	7,6	8,5
mężczyźni	12,4	9,4	6,5	10,1	10,2	11	11,4	11,4	7,9	6,3

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W 2015 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 7,3% przy czym wśród kobiet było to 8,5%, zaś wśród mężczyzn 6,3%.

Należy zwrócić uwagę na bezrobocie wśród kobiet, ponieważ jest to grupa bardziej podatna na bezrobocie długotrwałe. Swoją specyfikę bezrobocie kobiet zawdzięcza silnemu oddziaływaniu przesłanek natury społeczno-kulturowej, związanych z istnieniem zestawów ról społecznych tradycyjnie przypisywanych kobietom i mężczyznom. Wspomniane zestawy ról determinują sfery aktywności, w jakich określone osoby mogą się realizować bez narażania się na przejawy społecznej dezaprobaty. Patrząc z perspektywy historycznej możemy zauważyć, że ta tendencja w kierunku podziału pracy względem płci okazuje się niezmiernie trwała i pomimo proegalitarnych działań współczesnych społeczeństw we wszystkich niemal wymiarach społecznej aktywności - nadal ma wpływ na dystrybucję zatrudnienia.

Tabela 6 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru Gminy Ujazd

rok	ogółem	kobiety	z prawem do zasiłku	do 12-m-cy od ukończenia szkoły	niepełnosprawni	zwolnieni z przyczyn dot zakładu pracy
2015	354	192	69	17	27	23
2016	275	142	41	6	23	9

Źródło: Informacja o bezrobociu w przekroju miast i gmin powiatu tomaszowskiego Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z obszaru Gminy Ujazd była w 2016 roku o 79 osób niższa w stosunku do 2015 roku. Udział kobiet latach 2015-2016 wynosił niewiele ponad 50% w ogóle zarejestrowanych.

Tabela 7 Udział procentowy bezrobotnych w ogóle w 2016 roku

bezrobotni	ogółem	kobiety	z prawem do zasiłku	do 12-m-cy od ukończenia szkoły	niepełnosprawni	zwolnieni z przyczyn dot zakładu pracy
	275	142	41	6	23	9
udział procentowy w liczbie bezrobotnych ogółem	100%	51,64%	14,91%	2,18%	8,36%	3,27%

Źródło: Opracowanie własne

Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku nie przekroczyła 15% ogółu. Natomiast udział procentowy bezrobotnych wśród niepełnosprawnych nie przekroczył w tych latach 10% w stosunku do ogółu.

3.1.3. Przyrost naturalny

Ruchem naturalnym ludności zgodnie z definicją Głównego Urzędu Statystycznego nazywamy „Fakty zawierania związków małżeńskich, rozwodzenia się, urodzeń i zgonów powodujące zmiany w stanie liczebnym i strukturze ludności według płci, wieku i stanu cywilnego.”⁷ Poniżej przedstawiono dane dotyczące przyrostu naturalnego stanowiącego różnicę pomiędzy liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów ogółem.

⁷ Główny Urząd Statystyczny, Portal informacyjny www.stat.gov.pl

Tabela 8 Ruch naturalny ludności w Gminie Ujazd (na 1000 ludności)

	zgony	urodzenia żywe	przyrost naturalny
2006	13,93	11	-2,9
2007	9,97	12,1	2,2
2008	12,01	11,2	-0,8
2009	11,12	12,5	1,4
2010	12,41	12,5	0,1
2011	11,39	11,1	-0,3
2012	10,9	10,9	0
2013	10,22	11,1	0,9
2014	10,74	11,1	0,4
2015	11,93	10,3	-1,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Lokalnych

Przyrost naturalny w roku 2015 w Gminie Ujazd uległ poprawie w stosunku do roku 2006. Jednak jego wartość nadal pozostała na ujemnym poziomie. W latach 2008-2014 przyrost naturalny bywał zarówno dodatni jak i ujemny, jednak raczej oscylował w przedziale od -1 do 1.

3.1.4. Migracja

Jak podaje Główny Urząd Statystyczny: „Źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w Gminie oraz wymeldowaniach na stałe za granicę jest dla GUS sprawozdawczość Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, który jest zasilany przez biura ewidencji gmin”.

Na liczbę ludności w regionie mają wpływ migracje mieszkańców, przy czym pomiary statystyczne wykazują niewielki ruch w kierunkach zagranicznych. Większe odchylenia odnotowuje się w ramach salda migracji wewnętrznych (czyli zmiany gminy zamieszkania). Saldo migracji na pobyt stały ilustruje poniższa tabela. Zmiany w zaludnieniu Gminy w okresie perspektywicznym warunkowane będą przebiegiem procesów społeczno-gospodarczych, zarówno na jego obszarze, jak również w regionie oraz w kraju. Analiza trendu ostatnich 5 lat pokazuje, iż tendencje dotyczące ilości ludności są stałe. Do niepokojących należy zjawisko związane z opuszczaniem przez osoby młode (w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym) terenu Gminy. Jest to spowodowane brakiem oferty edukacyjnej na poziomie wyższym niż gimnazjalny na terenie Gminy i może być w przyszłości poważnym zagrożeniem demograficznym. Jednocześnie rosnące zainteresowanie Gminą ze strony osób z innych miejsc równoważą powyższe.

Tabela 9: Saldo migracji na pobyt stały – saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Gminie Ujazd

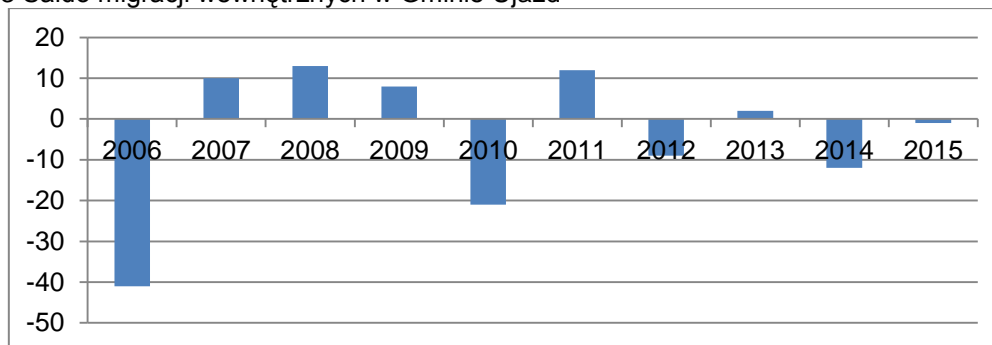
	saldo migracji gminnych wewnętrznych	saldo migracji zagranicznych
2006	-41	-8
2007	10	2
2008	13	0
2009	8	-1
2010	-21	0
2011	12	1
2012	-9	-2
2013	2	-2

	saldo migracji gminnych wewnętrznych	saldo migracji zagranicznych
2014	-12	-1
2015	-1	0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Ujazd przedstawiało się różnie. Najwyższą wartość odnotowano w roku 2008 (+13), zaś najniższą w roku 2006 (-41). W roku 2015 roku saldo migracji było ujemne i wyniosło (-1). Trudno mówić o występowaniu pewnych prawidłowości w tym zakresie.

Wykres 3 Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Ujazd

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Większą ilość zameldowań na obszarze Gminy notuje się z miast, co jest zgodne z ogólnym trendem, wg. którego ludność zamożniejsza opuszcza miasta i osiedla się na wsiach, gdzie znajduje spokój i odpoczynek od zgiełku miast, nadal będąc jednak powiązanymi z miastem, gdzie wykonują pracę, korzystają z usług kultury.

Tabela 10: Zameldowania wg kierunku w Gminie Ujazd

	ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy
2010	65	44	21	0
2011	84	46	37	1
2012	61	31	30	0
2013	95	54	41	0
2014	65	36	29	0
2015	0 ⁸	56	35	0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Mieszkańcy Gminy opuszczający jej teren kierowali się głównie do jednostek miejskich, np. Łodzi lub Tomaszowa Mazowieckiego. Z kolei dla osób, które postanowiły się osiedlić w Gminie, najczęściej wcześniejszym miejscem zamieszkania były miasta, przy czym niewiele mniejszą grupę stanowiły osoby, które poprzednio zamieszkiwały na innych obszarach wiejskich. Niewielkie znaczenie miał z kolei ruch migracyjny odbywający się za granicę i z za granicy.

Nowi mieszkańcy Gminy, wcześniej zamieszkujący w miastach (np. w Tomaszowie Mazowieckim lub w Łodzi), mogą stanowić grupę osób, które postanowiły się osiedlić na nieodległych od miast terenach, charakteryzujących się brakiem zgiełku, ciszą i spokojem okolicy. Powodem może być

⁸ Wartość (0) podaje GUS

również dostępność w Gminie tańszych lokali i domów mieszkalnych i traktowanie jej jako bazy wypadowej do działalności zawodowej podejmowanej w pobliskich miastach.

Wymeldowania z Gminy Ujazd występują częściej do miast niż do innych gmin wiejskich. Problemem jest z pewnością fakt, że najczęściej są to migracje w poszukiwaniu pracy poza miejscem zamieszkania. Ludzie osiedlają się na terenach, których perspektywy rozwojowe postrzegają z optymizmem, natomiast spontaniczna emigracja z danego terenu jest zawsze sygnałem zagrożenia zapaścią rozwojową.

Tabela 11: Wymeldowania wg kierunku z Gminy Ujazd

	ogółem	na wieś	do miast	za granicę
2010	86	37	49	0
2011	71	22	49	0
2012	72	22	48	2
2013	95	27	66	2
2014	78	29	48	1
2015	0 ⁹	31	61	0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Są to dane statystyczne – należy mieć na uwadze, że nie każda osoba, która wyjechała z Gminy zmieniła oficjalnie obywatelstwo i miejsce zamieszkania – statystyka nie obejmuje tych osób.

3.1.5. Infrastruktura społeczna

„Infrastruktura społeczna w pozytywnym sensie jest całokształtem cywilizacyjnych urządzeń i instytucji służących do zaspokajania psychicznych, społecznych i gospodarczych potrzeb ludzi” (W. Mirowski, Studia nad infrastrukturą wsi polskiej. Wyposażenie obszarów w infrastrukturę społeczną, T. III. PAN Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa, Warszawa 1996). GUS przyjmuje, iż infrastrukturę i usługi społeczne obejmują: instytucje ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji, kultury, kultury fizycznej, turystyki, sportu, organy administracji publicznej, wymiar sprawiedliwości oraz gospodarkę społeczną.

Na potrzeby niniejszego opracowania przedstawiono infrastrukturę edukacyjną, kulturalną, zdrowotną oraz sportowo-rekreacyjną w Gminie Ujazd.

Oświata

Obecnie w Gminie nie ma zapewnionej opieki dla dzieci w wieku od 0 do 2 lat w placówkach opiekuńczych – żłobkach. Gmina Ujazd jest organem prowadzącym dla dwóch przedszkoli, dwóch szkół podstawowych oraz dwóch gimnazjów.

Ze względu na skuteczniejsze zarządzanie, Szkołę Podstawową w Osiedlu Niewiadów i Publiczne Gimnazjum w Osiedlu Niewiadów uchwałą Rady Gminy Ujazd z 28 lutego 2007r. połączono w Zespół Szkół w Osiedlu Niewiadów (Szkoła Podstawowa - nauczanie języka angielskiego, niemieckiego, zajęcia komputerowe, dostęp do biblioteki szkolnej, możliwość korzystania z różnych zajęć

⁹ Wartość (0) podaje GUS

dodatkowych oraz Publiczne gimnazjum - nauczanie języka angielskiego i niemieckiego, bogata oferta zajęć pozalekcyjnych).

Na podstawie uchwały RG połączona została Szkoła Podstawowa im. Obrońców Westerplatte w Ujeździe i Publiczne Gimnazjum w Zespół Szkół w Ujeździe (Szkoła Podstawowa oraz Gimnazjum Publiczne im. Obr. Westerplatte). W szkole znajduje się 18 sal lekcyjnych, gabinet pedagoga i psychologa, gabinet logopedyczny, biblioteka z czytelnią i internetowym centrum multimedialnym, świetlica, szatnie, sala gimnastyczna, zewnętrzne boisko wielofunkcyjne. Przy szkole wybudowana została Gminna Hala Sportowa i kompleks boisk. Teren wokół szkoły jest ogrodzony oraz monitorowany. W szkole zorganizowana jest drużyna zuchowa i Klub Europejski, oprócz tego uczniowie biorą udział w zawodach sportowych międzygminnych, powiatowych, a nawet wojewódzkich).

Kultura i rekreacja

Najistotniejszą rolę w kształtowaniu aktywności kulturalnej mieszkańców Gminy odgrywa Gminny Ośrodek Kultury w Ujeździe zlokalizowany w Osiedlu Niewiadów oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Ujeździe, której filie znajdują się: w Ciosnach, w Olszowej i w Osiedlu Niewiadów.

Misją Gminnego Ośrodka Kultury w Ujeździe zdefiniowaną w Strategii Rozwoju Gminnego Ośrodka Kultury w Ujeździe na lata 2013-2016 jest szeroko rozumiany rozwój kulturalny mieszkańców Gminy Ujazd, rozumiany poprzez osiągnięcie założonych celów priorytetowych:

- zwiększenie liczby odbiorców na poziomie różnych segmentów;
- rozwój świadomego i aktywnego widza;
- powstanie współpracy lokalnej pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz kultury;
- czerpanie z potencjału kulturowego społeczności lokalnej.

Z analizy polegającej na monitorowaniu liczby osób odwiedzających GOK wynika, że średnio miesięcznie placówkę odwiedza i korzysta z jej oferty około 2000 osób w różnym wieku. Bogata oferta GOK skierowana jest do mieszkańców Gminy i obejmuje odbiorców od lat 4 do 80+, a godziny funkcjonowania Ośrodka zostały dostosowane do istniejących potrzeb oraz sygnalizowanych oczekiwań. Część zajęć miała charakter międzypokoleniowy: koło historyczno-turystyczne, warsztaty teatralne, projekt pt.: „Muzyka łączy pokolenia”, zespół obrzędowy „Łucy Babki”. Organizowano wystawy, spotkania z pisarzami, wieczory poetyckie. Oferta Ośrodka jest mocno zdywersyfikowana (misja edukacyjna realizowana jest przez 24 stałe formy zajęć/działań). Rok 2014 to pierwszy rok funkcjonowania GOK w nowej siedzibie. Nowa scena umożliwiła realizację licznych koncertów: Orkiestry Symfonicznej, Emilii Kudry i Teresy Stokowskiej - Gajdy, Katarzyny Groniec; spektakli dla dzieci: teatr lalki, dorosłych: „Kolacja na cztery ręce” czy monodramu aktora Sławomira Hollanda. GOK zorganizował również dwa znaczące wydarzenia o charakterze ogólnopolskim: Ogólnopolski Turniej Tańca Narodowego w Formie Towarzyskiej oraz ogólnopolską sesję historyczną „Obrazy września. Region i społeczeństwo w czasie II wojny światowej”.

GOK realizuje projekty we współpracy z:

- ŁDK - Kolorowa lokomotywa;
- Fundacją PRO-MUZA - Muzyka łączy pokolenia;
- Domem Literatury w Łodzi, Stowarzyszeniem Pisarzy Polskich - Puls literatury. Puls języka;

- Archiwum Państwowym - Sesja naukowa.

Ośrodek posiada także doświadczenie w realizacji projektów ze środków zewnętrznych, w tym: Rzeczpospolita internetowa, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, LEADER LGD. Swoją działalność GOK opiera na ścisłej współpracy z placówkami oświatowymi (przedszkolami i szkołami), grupami nieformalnymi, stowarzyszeniami kołami emerytów, radami sołeckimi, KGW, lokalnymi twórcami, świetlicami wiejskimi.

Baza noclegowa

Poza punktem świadczącym usługi hotelowe (PPHU Venus) usytuowanym w Osiedlu Niewiadów oraz gospodarstwami agroturystycznymi znajdującymi się w miejscowościach Wykno i Józefin w Gminie brak jest innej bazy noclegowej.

Biblioteka

Gmina Ujazd posiada Bibliotekę Publiczną z siedzibą w Ujeździe oraz 3 filie w Osiedlu Niewiadów (dostosowana do potrzeb czytelników niepełnosprawnych), w Ciosnach oraz Olszowej. Ponadto w każdym Zespole Szkół funkcjonuje biblioteka szkolna. Z GBP korzysta obecnie ok. 500 czytelników. Biblioteka do tej pory korzystała ze wsparcia środków zewnętrznych: Biblioteki Narodowej na zakup nowości wydawniczych, Programu Rozwoju Bibliotek – przedsięwzięciu dzięki, któremu biblioteki mogły wzbogacać i poszerzać ofertę dla mieszkańców małych miejscowości oraz Fundacji Orange (refundacja kosztów dostępu do Internetu).

Kultura fizyczna

Kultura fizyczna odgrywa bardzo istotną rolę we współczesnym świecie, wiąże się nierozzerwalnie z ogólnym rozwojem cywilizacji, pozwala na zaspokajanie zarówno potrzeb indywidualnych, jak i grupowych społeczeństwa. Potrzeby te związane są z poprawą stanu zdrowia, aktywnym wypoczynkiem i odnową biologiczną, wychowaniem i rozwojem osobowości młodego pokolenia, a także czynnym i biernym uczestnictwem w odnoszeniu sukcesów sportowych. Należy podkreślić fakt, że dorośli mieszkańcy Gminy Ujazd coraz bardziej włączają się w czynne uprawianie sportu. Gmina posiada oddaną w 2010 roku nowoczesną Halę Sportową w Ujeździe. Obiekt wykorzystywany jest w większości (ok.70%) nieodpłatnie przez dzieci i młodzież szkolną. Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje kompleks boisk sportowych ORLIK oraz stadion zlokalizowany w Osiedlu Niewiadów. Dodatkowo przy Zespole Szkół w Osiedlu Niewiadów działa ogólnodostępne boisko wielofunkcyjne. Boisko to wymaga jednak przebudowy. Konieczne jest stworzenie w miejscowości miejsca atrakcyjnego dla najmłodszych mieszkańców oraz młodzieży, które zapewni im możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego. Ponadto, inwestycja jest konieczna ze względu na zły stan techniczny obecnej nawierzchni. Obiekt cieszy się obecnie ogromnym zainteresowaniem dzieci i młodzieży w związku z czym jest mocno eksploatowany. Bazę sportową uzupełnia znajdujący się w sąsiedztwie stadionu, jednak nieczynny w chwili obecnej basen.

W 1996 r. został powołany do istnienia Uczniowski Klub Sportowy „Orlik” posiada dwie sekcje: piłki nożnej i koszykówki. Koszykarki UKS „Orlik” odnoszą znaczące sukcesy sportowe zarówno o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim jak i międzynarodowym. W 2010 r. powstał Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Stal Niewiadów”, w którym początkowo piłkę nożną mogły trenować dzieci i młodzież. W 2012 r. treningi rozpoczęła również drużyna seniorów, która w sezonie 2012/2013r.

podjęła rozgrywki w B - klasie, która to kontynuuje tradycję założonego w 1952r. Klubu Sportowego „Stal”.

Aktywność mieszkańców w sferze sportu i rekreacji oraz informacje uzyskane z Urzędu Gminy w Ujeździe wskazują, że mieszkańcy zgłaszają potrzebę na zwiększenie dostępu oraz polepszenie jakości oraz urozmaicenie dostępnej infrastruktury sportowej. Aktywność fizyczna staje się coraz bardziej modna i powszechna, co za tym idzie stworzenie w Gminie warunków dla spędzania czasu wolnego np. na basenie może stać się wizytówką Gminy.

Stowarzyszenia / organizacje

Tabela 12 Organizacje pozarządowe w Gminie w 2014 roku.

nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
Ujezdzkie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Rozwój” ul. Parkowa 2, 97-225 Ujazd.	Rozwijanie lokalnych inicjatyw twórczych, popieranie regionalnej kultury, sztuki i nauki, rozszerzanie działalności przemysłowej, rzemieślniczej, handlowej oraz rolnictwa.
Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Dar Serca” Osiedle Niewiadów 27, 97-225 Ujazd.	Prowadzenie działalności na rzecz rozwoju świadomości społecznej, przeciwdziałanie patologiom, podtrzymywanie tradycji narodowej, podejmowanie działań na rzecz integracji europejskiej, wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych.
Regionalne Stowarzyszenie Drobnych Producentów Rolnych „Wspólna Sprawa” Helenów 3, 97-225 Ujazd.	Wzajemna pomoc, wspieranie inicjatyw w zakresie organizacji działalności rolnej, popieranie drobnej wytwórczości rolnej.
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Oddział Powiatowy w Tomaszowie Mazowieckim ul. Świętego Antoniego 55, 97-225 Ujazd. Koło Towarzystwa Przyjaciół Dzieci przy Świetlicy Wiejskiej w Olszowej , Olszowa 11 a, 97-225 Ujazd.	Troska o jakość warunków życia dziecka, jego wszechstronny rozwój, zdrowie, bezpieczeństwo, podmiotowość i godność, równość szans życiowych,
Lokalna Grupa Działania „Bud-uj Razem” Osiedle Niewiadów 43, ul. Rokicińska 6, 97-225 Ujazd.	Działalność na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, promowanie obszarów wiejskich, rozwój edukacji na terenach wiejskich.
Stowarzyszenie Gmin Regionu Południowo-Zachodniego Mazowsza , Pl. Kościuszki 6, 97-225 Ujazd.	Koordinacja współdziałania gmin zmierzających do podtrzymania i upowszechniania wspólnych tradycji historycznych, kulturalnych i gospodarczych, podejmowanie działań zmierzających do gospodarczego i kulturalnego rozwoju regionu oraz na rzecz ochrony środowiska naturalnego.
Polski Czerwony Krzyż, Oddział Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim al. J. Piłsudskiego 34, 97-225 Ujazd.	Działalność na rzecz rozwoju krwiodawstwa i krwiolecznictwa oraz pozyskiwania honorowych dawców krwi, niesienie pomocy ofiarom klęsk żywiołowych lub katastrof w kraju i za granicą, prowadzenie działalności w dziedzinie opieki i pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia, podejmowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych.
Terenowa Organizacja Emerytów i Rencistów NSZZ „Solidarność” w Niewiadowie ul. M. Kopernika 20, 97-225 Ujazd.	Działalność w obronie godności, praw i interesów pracowniczych (zawodowych i socjalnych) członków Związku.
Powiatowe Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Tomaszowie Mazowieckim ul. Nieborowska 14, 97-225 Ujazd Koło w Ujeździe	Działalność na rzecz poprawy warunków socjalno-bytowych emerytów i rencistów, organizowanie życia kulturalnego emerytów, rencistów i inwalidów, reprezentowanie ich interesów wobec organów władzy i administracji publicznej, samorządowej.

Koło w Niewiadowie Koło w Skrzyńkach	
Stowarzyszenie „Nasze Bezdomniaki” , Wykno 2a, 97-225 Ujazd.	Działalność na rzecz humanitarnego traktowania zwierząt i zapewnienia im opieki, przeciwdziałanie bezdomności zwierząt poprzez ich sterylizację, kastrację i znakowanie.
Fundacja Highlight / Inaczej Zaosie 16, 97-225 Ujazd.	Diagnozowanie i opracowywanie metod rozwiązywania problemów osób i społeczności przy wykorzystaniu niekonwencjonalnych sposobów.
Stowarzyszenie Temida Wygoda 4, 97-225 Ujazd.	Ochrona wolności i praw człowieka, edukacja obywatelska z zakresu prawa oraz umacnianie przestrzegania prawa, a także zapewnienie obywatelom równości dostępu do informacji prawnej
Uczniowski Klub Sportowy „Orlik” przy Zespole Szkół w Ujeździe, ul. Rokicińska 6, 97-225 Ujazd.	Planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów, angażowanie ich do różnorodnych form aktywności ruchowej, w tym gier i zabaw, organizowanie imprez i zajęć sportowych, kolonii, obozów sportowych i wypoczynkowych, wykonywanie usług związanych z rekreacją i sportem.
Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy Stal Niewiadów Osiedle Niewiadów 40, 97-225 Ujazd.	Planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów, dążenie do osiągnięcia wysokich wyników sportowych, uczestniczenie zawodników klubu, ich rodziców, nauczycieli i sympatyków klubu w rozgrywkach organizowanych przez Okręgowy Związek Piłki Nożnej w Piotrkowie Trybunalskim, Łódzki Związek Piłki Nożnej oraz Polski Związek Piłki Nożnej.
Stowarzyszenie Gimnastyczne i Społeczno-Kulturalne „Sokół” Osiedle Niewiadów 23/37, 97-225 Ujazd.	Kształtowanie sprawności sportowej oraz prowadzenie działalności społeczno-kulturalnej poprzez: organizowanie zawodów gimnastycznych i sprawnościowych oraz wycieczek, spotkań towarzyskich, ognisk i zabaw tanecznych, prowadzenie konkursów recytatorskich, wiedzy historycznej i przyrodniczej.
Ochotnicza Straż Pożarna w Ujeździe ul. Mostowa 2, 97-225 Ujazd.	Realizacja przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia i środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem, a także prowadzenie działań ratowniczych
Ochotnicza Straż Pożarna w Przesiadłowie Przesiadłów 31, 97-225 Ujazd	Realizacja przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia i środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem, a także prowadzenie działań ratowniczych

Źródło: Urząd Gminy w Ujeździe oraz www.bazy.ngo.pl.

Ochrona zdrowia i bezpieczeństwa

Na obszarze Gminy działają dwa zakłady opieki zdrowotnej: Gminny Zespół Ochrony Zdrowia w Ujeździe z filią w Osiedlu Niewiadów oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Kalina” w Ujeździe.

Gminny Zakład Ochrony Zdrowia w Ujeździe zapewnia mieszkańcom Gminy zarówno podstawową, jak i specjalistyczną opiekę lekarską (stomatologiczną, ginekologiczną oraz rehabilitacyjną). Prowadzone są profilaktyczne programy zdrowotne.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Kalina” w Ujeździe zatrudnia 6 lekarzy, w tym 5 lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej (w tym 3 lekarzy rodzinnych), 22 pielęgniarki, w tym 2 zatrudnione w podstawowej opiece zdrowotnej, oraz 2 położne.

Świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych dla mieszkańców gminy realizuje szpital rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim działający pod nazwą Tomaszowskie Centrum Zdrowia Sp. z o.o. (ul. Jana Pawła II 35, 97-200 Tomaszów Mazowiecki). Placówka posiada 13 specjalistycznych oddziałów,

w tym ratunkowy, 18 poradni specjalistycznych i ośrodek Nocnej Pomocy Lekarskiej, zapewnia m.in. diagnostykę obrazową i laboratoryjną oraz dostęp do pracowni EKG i stacji dializ.

Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców Gminy dostarczają dane przekazane przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Kalina” w Ujeździe. Wynika z nich, że w 2014 roku z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 95 dzieci i młodzieży oraz 267 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: alergie skórne (20 osób), choroby układu moczowego (17), zniekształcenia kręgosłupa, otyłość (po 13), alergie pokarmowe (12), niedokrwistości, zaburzenia odżywiania (po 7) oraz zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (5). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu krążenia (108), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (48), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (29), przewlekłe choroby układu trawiennego (24), choroby tarczycy (20), niedokrwistość (18), nowotwory (9), cukrzycę (6) i choroby obwodowego układu nerwowego (5).

Na potrzeby *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ujazd na lata 2016-2020* zostały przeprowadzone badania w postaci ankiet, które wykazały, iż zdecydowana większość badanych (łącznie 85,7%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Jednocześnie odmiennego zdania było 10,7% ankietowanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 35,2%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (31,5%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (22,2%).

Zdaniem ankietowanych na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w Gminie w największym stopniu wpłynęłoby: zwiększenie liczby patroli policyjnych, remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (po 27%), skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (23,8%) oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (17,5%).

Kolejną ważną kwestią jest problem bezpieczeństwa w Gminie Ujazd, a w szczególności w Osiedlu Niewiadów. Problemem jest mała liczba punktów oświetleniowych na ulicach. Zwiększenie ilości latarni w znaczny sposób przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa, a co za tym idzie komfortu życia mieszkańców.

3.1.6. Charakterystyka zjawiska marginalizacji społecznej w Gminie Ujazd – problem patologii społecznych oraz przestępczości. Pogłębiona diagnoza sfery społecznej.

System Pomocy Społecznej w Gminie Ujazd opiera się na działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujeździe, który uwzględnia interesy różnych grup społecznych. W problemy związane z tym tematem zaangażowani są przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy Gminy.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w Gminie Ujazd wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujeździe. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

Ze wsparcia udzielanego przez GOPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe.

Według danych udostępnionych przez GOPS w Ujeździe, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej zmalała w roku 2016 w stosunku do roku 2014. W roku 2016 pomocy udzielono 55-ciu osobom mniej, niż 2 lata wcześniej. Dane prezentuje tabela poniżej.

Tabela 13 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Ujazd w latach 2014 - 2016

lata	2014	2015	2016
liczba rodzin ogółem korzystających z pomocy społecznej	307	265	252

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ujeździe

Zmniejszenie liczby osób objętych pomocą społeczną wynika niestety nie tyle z poprawy warunków życia w Gminie, co z wprowadzonych zmian w wypłacaniu świadczeń w ramach zadań własnych i zleconych Gminie, a także w wyniku wprowadzenia nowego kryterium uprawniającego do uzyskania świadczeń pieniężnych, podlegającego weryfikacji co 3 lata, przy uwzględnieniu wyniku badań prognozy interwencji socjalnej.

Tabela poniżej prezentuje przesłanki, z tytułu których w latach w 2014 – 2016 udzielono pomocy mieszkańcom Gminy Ujazd. Największa liczba rodzin została wsparta w wyniku ubóstwa i bezrobocia. Znaczna liczba rodzin uzyskała wsparcie także z tytułu niepełnosprawności i długotrwałej i ciężkiej choroby. Pomoc była również świadczona z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa,

bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu. W latach 2014 – 2016 pomagano także rodzinom, w których wystąpiła trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, przemoc w rodzinie i bezdomność.

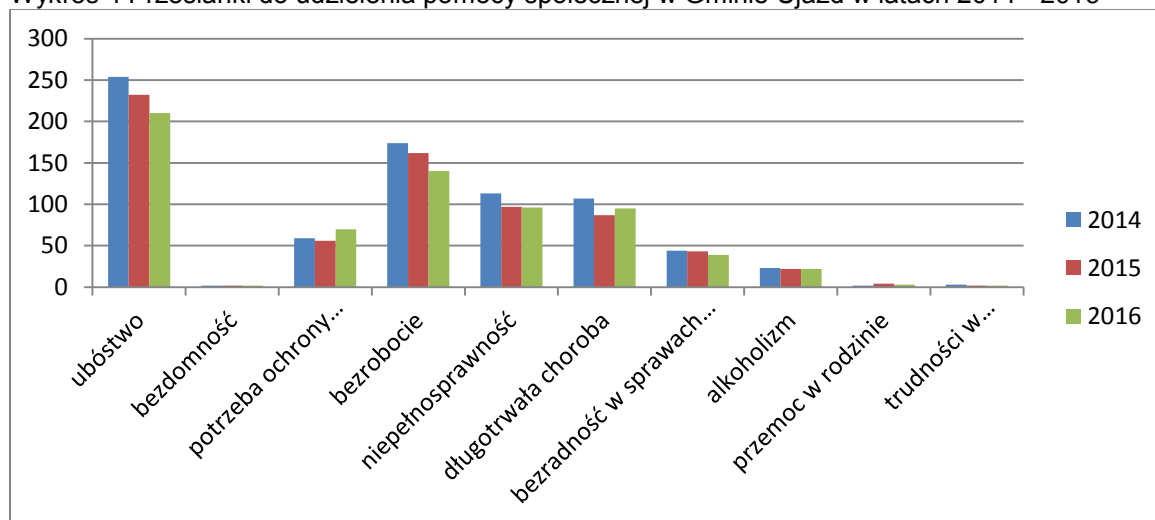
Tabela 14 Przesłanki do udzielenia pomocy społecznej z tytułu których udzielono pomocy rodzinom w Gminie Ujazd w latach 2014 – 2016, wg liczby rodzin

lata	2014	2015	2016
ubóstwo	254	232	210
bezdomność	2	2	2
potrzeba ochrony macierzyństwa	59	56	70
bezrobocie	174	162	140
niepełnosprawność	113	97	96
długotrwała choroba	107	87	95
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzeniu gospodarstwa domowego – ogółem	44	43	39
alkoholizm	23	22	22
przemoc w rodzinie	2	4	3
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	2	2

Źródło: GOPS w Ujeździe

Na wykresie poniżej przedstawiono przesłanki przyznania pomocy w latach 2014 – 2016 na obszarze Gminy Ujazd.

Wykres 4 Przesłanki do udzielenia pomocy społecznej w Gminie Ujazd w latach 2014 - 2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GOPS w Ujeździe

POGŁĘBIONA DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ

Na podstawie danych uzyskanych z GOPS w Ujeździe dokonano pogłębionej diagnozy sfery społecznej. Posłużono się udostępnionymi przez Ośrodek danymi dotyczącymi udzielenia pomocy społecznej wg przesłanek oraz miejscowości w Gminie. Zebrane dane w sposób szczegółowy prezentują przestrzenny rozkład występowania w Gminie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej. Dla każdej z zaprezentowanych przesłanek wyliczono średnią arytmetyczną w stosunku do liczby miejscowości, w której z jej tytułu pomoc jest udzielana, a następnie kolorem oznaczono miejscowości, dla których liczba rodzin, którym udzielono pomocy przekracza, bądź jest równa wartości średniej. Pogłębiona diagnoza dotyczy wszystkich przesłanek za wyjątkiem tych, z tytułu

których liczba wspartych rodzin nie przekroczyła 5. Dlatego odnosząc się do tabeli znajdującej się powyżej „Przesłanki do udzielenia pomocy społecznej...”, w pogłębionej diagnozie nie uwzględniono przesłanek: bezdomność, przemoc w rodzinie oraz trudności w przystosowaniu do życia po wyjściu z zakładu karnego, ponieważ to właśnie w ich przypadku liczba rodzin korzystających z pomocy nie przekroczyła 5 i znacznie odbiega od liczby rodzin otrzymujących wsparcie z tytułu pozostałych przesłanek.

Tabela 15 Pomoc społeczna udzielana mieszkańcom Gminy Ujazd wg miejscowości w roku 2014 – liczba rodzin

	bezrobocie	niepełnosprawność	ubóstwo	długotrwała lub ciężka choroba	alkoholizm	potrzeba ochrony macierzyństwa	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
Aleksandrów	1	2	1				
Buków Parcel	1		2	1			
Bielina	4	1	4	2	1	1	
Bronisławów	4	1	5	2	2		1
Buków	1	1	4	1		1	2
Ciosny		1	2	2		1	
Dębniak	8	4	13	6	3	3	2
Józefin	3	1	5	3	1	1	1
Józefów	1	1	1				
Kolonia Dębniak	7	4	9	2	3		3
Kolonia Olszowa	2	3		1			1
Kolonia Ujazd	5	1	7	3		1	2
Konstancin			1	1			1
Lipianki	7	3	7	2	1		
Maksymów	1		2	2			
Marszew	1	2	1	2			
Mącznik	3	1	2	2		1	1
Ojrzanów	1		1				
Olszowa	1		3	1			1
Osiedle Niewiadów	31	24	43	16	4	4	6
Przesiadłów	12	6	14	6	2	2	5
Sangrodz	9	7	11	7			4
Skrzynki	17	10	23	10	2	2	2
Stasiolas	4	2	7	2		3	
Szymanów	2		2	1		1	
Tobiasze	2	1	4	3	1		
Ujazd	26	19	40	18	2	4	9
Wygoda	2	1	3	2			2
Wykno	8	3	9	2			2
Wólka Krzykowska	1	1	2	1	1		
Władysławów		1		1			
Zaosie	5	7	12	3			7
Łominy	3	3	4	1			1

Program Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017 - 2023

	bezrobocie	niepełnosprawność	ubóstwo	długotrwała lub ciężka choroba	alkoholizm	potrzeba ochrony macierzyństwa	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
Łączkowice	1	1	1	2	23		
SUMA	174	112	245	108	46	25	53
średnia arytmetyczna	5,61	4,00	7,66	3,48	3,54	1,92	2,79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ujeździe

Tabela 16 Pomoc społeczna udzielana mieszkańcom Gminy Ujazd wg miejscowości w roku 2015 – liczba rodzin

	bezrobocie	niepełnosprawność	ubóstwo	długotrwała lub ciężka choroba	alkoholizm	potrzeba ochrony macierzyństwa	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
Aleksandrów	7	2	2				
Buków Parcel	2		2				
Bielina	6		6	2	1	1	
Bronisławów	3	2	4	2	1		1
Buków	1	1	3	3		1	1
Ciosny		1	3	2		1	
Dębniak	9	3	12	4	4	1	
Józefin	3		4	3	1		3
Józefów	1	1	1				
Kolonia Dębniak	6	2	6	2	3		1
Kolonia Olszowa	4	2	5	1			
Kolonia Ujazd	4		5	1			
Konstancin			1	1			1
Lipianki	5	3	6	2	1		1
Maksymów			1				
Marszew	1	1	1	1			
Mącznik							
Ojrzanów	1		2				
Olszowa Piaski	1		1				1
Olszowa	2		3	2			2
Osiedle Niewiadów	32	24	42	13	3	3	10
Przesiadów	15	8	16	7	2	2	5
Sangrodz	9	8	12	9	1		3
Skrzynki	14	8	19	8	1	1	2
Stasiolas	4	1	7	2		2	
Szymanów			1				
Tekłów		1	1				
Tobiasze	1		2	1	1		
Ujazd	28	15	42	15	3	7	13

Program Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017 - 2023

	bezrobocie	niepełnosprawność	ubóstwo	długotrwała lub ciężka choroba	alkoholizm	potrzeba ochrony macierzyństwa	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
Wygoda	1	1	2			1	
Wykno	4	3	5	1			1
Wólka Krzykowska	1	1	2	1	1		
Władysławów							
Zaosie	3	6	10	2			4
Łominy	1	2	2				
Łączkowice	2	2	2	2			
SUMA	171	98	233	87	23	20	49
średnia arytmetyczna	5,90	4,26	6,85	3,63	1,77	2,00	3,27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ujeździe

Tabela 17 Pomoc społeczna udzielana mieszkańcom Gminy Ujazd wg miejscowości w roku 2016 – liczba rodzin

	bezrobocie	niepełnosprawność	ubóstwo	długotrwała lub ciężka choroba	alkoholizm	potrzeba ochrony macierzyństwa	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
Aleksandrów	1	1					
Buków Parcel	2		2				
Bielina	4	2	6		3	1	1
Bronisławów	4	2	6		3	1	1
Buków	3	1	5		4		1
Ciosny		2	4		2		
Dębniak	5	4	10		5	2	
Józefin	2		3		3	1	1
Józefów	1	1	1				
Kolonia Dębniak	4	4	7		3	4	2
Kolonia Olszowa	1	3	6		4	1	1
Kolonia Ujazd	3		5		2		1
Konstancin			1		1		1
Lipianki	6	3	7		2		1
Maksymów			1				
Marszew	1	1	1		1		
Mącznik	1		1				1
Młynek	1		1				1
Olszowa	2		3		3		
Osiedle Niewiadów	23	21	38		9	2	1
Przesiadłów	13	6	14		8	2	2
Sangrodz	7	7	9		11	1	4
Skrzynki	14	9	14		9	2	1

Program Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017 - 2023

	bezrobocie	niepełnosprawność	ubóstwo	długotrwała lub ciężka choroba	alkoholizm	potrzeba ochrony macierzyństwa	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
Stasiolas	4	2	6	3		1	
Tobiasze			1		1		
Ujazd	25	17	38	14	3	7	9
Wygoda	1		1			1	
Wykno	4	3	6	2			
Wólka Krzykowska	2	1	3	1	1		
Zaosie	7	7	10	6		1	5
Łominy	1	2	2				
Łączkowice	1	1	1	2			
SUMA	143	100	213	101	22	16	41
średnia arytmetyczna	5,11	4,55	6,87	4,39	1,69	1,78	2,56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ujeździe

Poniżej przedstawiono wyniki analizy, koncentrując się na danych oznaczonych kolorem niebieskim, czyli miejscowościach, w których liczba wspartych rodzin z tytułu danej przesłanki w danym roku była wyższa od średniej. Warto zaznaczyć, że w latach 2014 – 2016 pomoc, z tytułu danej przesłanki czerpały rodziny zamieszkujące co roku w większości w tych samych miejscowościach.

Ubóstwo

Badania poziomu ubóstwa prowadzone w latach dziewięćdziesiątych przez różne ośrodki naukowe jednoznacznie wskazują, iż zagrożenie bezrobociem najsilniej koreluje ze względnie młodym wiekiem, niskim poziomem wykształcenia, miejscem zamieszkania na wsi oraz z wielkością gospodarstwa domowego. W dokumencie jakim jest „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ujazd na lata 2016 – 2020” brane są opinie ankietowanych. Odnosząc się do powyższego dokumentu wśród przyczyn popadania mieszkańców Gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (26,9%) i bezrobocie (21,8%). Do ważnych powodów ubożenia ludności badani zaliczyli także dziedziczenie ubóstwa (12,8%) i wyuczoną bezradność (10,3%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (37,1%). Duże znaczenie przywiązywali również do prowadzenia pracy socjalnej (18,6%), tworzenia mieszkań komunalnych i socjalnych (15,7%) oraz udzielania wsparcia rzeczowego, w tym w formie posiłku (12,9%).

W analizowanych latach 2014 – 2016 miejscowościami, w których natężenie występowania zjawiska ubóstwa było bardziej nasilone, były miejscowości: Osiedle Niewiadów, Ujazd, Skrzynki, Przesiadłów, Dębniak, Zaosie, Sangrodz, Kolonia Dębniak, Stasiolas, Lipianki, Wykno. Tylko w miejscowościach, które zostały podkreślone pomoc była udzielona rodzinom co roku w badanym okresie. W tych miejscowościach liczba rodzin, którym udzielono pomocy była największa.

Bezrobocie

Sytuacja ekonomiczna w kraju, regionie, w Gminie, wysokie bezrobocie, zachwiało bezpieczeństwem socjalnym rodziny. W niejednej rodzinie została zaburzona realizacja zadań i planów życiowych. Brak pracy powoduje nie tylko zubożenie, ale również prowadzi do takich patologii, jak nadużywanie alkoholu, zdobywanie środków do życia nielegalnymi sposobami, przemoc, w tym względem współmałżonka i dzieci. Pojawia się bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, prowadząca w skrajnych przypadkach do izolowania dzieci od rodziny, poprzez umieszczanie ich w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych. Brak jest środków na edukację dzieci, co z kolei obniża ich możliwości w dorosłym życiu, utrudnia znalezienie pracy, a więc ubóstwo utrwała się i powiela w następnym pokoleniu. O tym, że źle się dzieje w rodzinie, świadczą następujące sytuacje:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- przemoc w rodzinie - Niebieska Karta.

W opinii większości ankietowanych (64,3%) poziom bezrobocia w Gminie jest przeciętny, a zdaniem kolejnych 25% badanych jest on raczej wysoki.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: pozyskiwanie inwestorów (27,9 %), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (25%), organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (20,6%) oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (14,7%).

Największe wsparcie z tytułu bezrobocia kierowane było do rodzin zamieszkujących: Osiedle Niewiadów, Ujazd, Skrzynki, Przesiadłów, Sangrozd, Dębniak, Kolonia Dębniak, Lipianki, Wykno, Aleksandrów, Bielina, Zaosie. Tylko w miejscowościach, które zostały podkreślone udzielona pomoc była rodzinom co roku w badanym okresie. W tych miejscowościach liczba rodzin, którym udzielono pomocy była największa.

Niepełnosprawność

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z Gminy są: bariery architektoniczne (21,5%), utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (20%) oraz brak odpowiednich ofert pracy (15,4%). W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (25,7%), tworzeniu stanowisk pracy (17,1%), likwidowaniu barier architektonicznych (15,7%) oraz zwiększeniu dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej (14,3%).

Z tytułu niepełnosprawności wsparcie skierowano do rodzin zamieszkałych w miejscowościach: Osiedle Niewiadów, Ujazd, Skrzynki, Sangrozd, Zaosie, Przesiadłów, Dębniak, Kolonia Dębniak.

Tylko w miejscowościach, które zostały podkreślone udzielona pomoc była rodzinom co roku w badanym okresie. W tych miejscowościach liczba rodzin, którym udzielono pomocy była największa.

Długotrwała lub ciężka choroba

Z tytułu tej przesłanki wspierano rodziny zamieszkałe w: Osiedle Niewiadów, Ujazd, Skrzynki, Sangrozd, Przesiadłów, Dębniak, Zaosie.

Tylko w miejscowościach, które zostały podkreślone udzielona pomoc była rodzinom co roku w badanym okresie. W tych miejscowościach liczba rodzin, którym udzielono pomocy była największa.

Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności

Najbliższym środowiskiem, w którym każdy z nas funkcjonuje, jest rodzina. Prawidłowo funkcjonująca rodzina zapewnia zaspokojenie podstawowych potrzeb jej członków. W rodzinie wychowują się dzieci i od tego, jak są wychowywane zależy kształt przyszłych pokoleń. Aby rodzina mogła prawidłowo funkcjonować musi mieć zapewnione odpowiednie warunki, tzn. musi mieć mieszkanie, środki finansowe na zakup żywności, odzieży, a także dostęp do leczenia, szkolnictwa i innych zdobyczy cywilizacji. Zachwianie któregoś z tych elementów prowadzi do dysfunkcji. Niestety, nie są to rzadkie sytuacje.

Z tytułu tej przesłanki wspierano rodziny w Ujeździe, Przesiadłowie, Osiedlu Niewiadów, Stasiolesie, Dębniaku i w Skrzynkach. Tylko w miejscowościach, które zostały podkreślone udzielona pomoc była rodzinom co roku w badanym okresie. W tych miejscowościach liczba rodzin, którym udzielono pomocy była największa.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujeździe podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem udzielając im świadczenia w formie i rozmiarze odpowiednie do okoliczności uzasadniających konieczność udzielenia pomocy. Potrzeby korzystających ze wsparcia Ośrodka są zaspokajane w miarę jego możliwości.

W opinii badanych główną przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w Gminie są uzależnienia (29,2%). Zdaniem respondentów duży wpływ na występowanie tego problemu mają również przemoc w rodzinie (18,5%), niski poziom umiejętności wychowawczych (15,4%), niepełnosprawność i długotrwała choroba (13,8%) oraz ubóstwo (10,8%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (25,7%), zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (21,4%), zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny (12,9%), prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (11,4%) oraz podwyższenie świadczeń pieniężnych dla rodzin wielodzietnych i niepełnych (10%).

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy.

Z tytułu tej przesłanki wspierano rodziny zamieszkałe w: Osiedle Niewiadów, Ujazd, Zaosie, Przesiadłów, Sangrodz, Kolonia Dębniak. Tylko w miejscowościach, które zostały podkreślone udzielona pomoc była rodzinom co roku w badanym okresie. W tych miejscowościach liczba rodzin, którym udzielono pomocy była największa.

Alkoholizm

Alkoholizm oraz inne uzależnienia, takie jak narkomania i nikotynizm, to zauważalne zjawiska w obszarze pomocy społecznej. Są one trudne do rozwiązania, gdyż zarówno ich źródłem, jak i ich skutkiem są inne problemy. Nadużywanie alkoholu i środków psychoaktywnych powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Następstwa te dotyczą nie tylko zdrowia fizycznego i psychicznego. Głównymi problemami współwystępującymi wraz z uzależnieniami są bezdomność, bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcje rodziny, długotrwała choroba, przestępczość - w tym przemoc w rodzinie. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm można wymienić uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia. Dane Policji czy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pokazują że alkoholizm jest problemem najdotkliwiej destabilizującym życie zarówno jednostki jak i jej otoczenia, w tym oczywiście rodziny.

Gmina Ujazd posiada „Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2017”

W latach 2014 – 2016 wspierano z tego tytułu rodziny zamieszkałe w miejscowościach: Osiedle Niewiadów, Dębniak, Kolonia Dębniak, Przesiadłów, Ujazd, Łączkowice, Skrzyńki. Tylko w miejscowościach, które zostały podkreślone udzielona pomoc była rodzinom co roku w badanym okresie. W tych miejscowościach liczba rodzin, którym udzielono pomocy była największa.

Pozostałe zjawiska kryzysowe

Przemoc domowa – Niebieskie Karty

Przemoc domowa to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie występuje niestety w każdej społeczności. Nie łączy się bezpośrednio ze statusem społecznym, jednak częściej dochodzi do niej w rodzinach, gdzie występuje problem nadużywania alkoholu oraz w rodzinach o niskich dochodach. Ofiarami są zazwyczaj kobiety i dzieci, coraz częściej mówi się jednak o ofiarach – mężczyznach. Ponownie największy niepokój budzi sytuacja dzieci dotkniętych przemocą, które mogą mieć problemy w nawiązywaniu kontaktów z rówieśnikami, a w latach późniejszych w tworzeniu związku partnerskiego i wychowaniu własnych potomków.

Instytucjonalnym narzędziem służącym do przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieska Karta”. „Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (z dnia 10 czerwca 2010r. Dz.U. Nr 125 poz. 842), która weszła w życie w sierpniu ubiegłego roku, definiuje tą procedurę następująco: "Procedura "Niebieskie Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie."¹⁰

W latach 2014 – 2016 liczba sporządzonych Niebieskich Kart na obszarze Gminy Ujazd nieznacznie wzrosła. Najwięcej, bo 21 było sporządzonych w 2015r. Po wyliczeniu średniej arytmetycznej zostały wyodrębnione i oznaczone kolorem niebieskim te miejscowości, w których liczba Niebieskich Kart była powyżej tej średniej. To właśnie w roku 2016 w miejscowościach Ujazd, Osiedle Niewiadów oraz Zaosie odnotowano największą ilość Niebieskich Kart.

Tabela 18 Liczba Niebieskich Kart w gminie Ujazd w poszczególnych miejscowościach w latach 2014-2016

miejscowość	2014	2015	2016
Ciosny	0	1	1
Dębniak	1	0	0
Kolonia Olszowa	0	1	0
Kolonia Ujazd	1	0	0
Łączkowice	0	0	1
Łominy	1	0	1
Olszowa	1	0	0
Osiedle Niewiadów	3	6	4
Popielawy	0	0	1
Przesiadłów	0	1	1
Sangrozd	1	2	0

¹⁰ www.niebieskalinia.info

miejsowość	2014	2015	2016
Skrzynki	1	0	0
Stasiolas	0	1	0
Tobiasze	0	2	1
Ujazd	2	4	6
Wólka Krzykowska	0	2	0
Wykno	1	1	0
Wygoda	1	0	1
Zaosie	1	0	2
suma	14	21	19
Średnia arytmetyczna	1,27	2,1	1,9

Źródło: Komisariat Policji w Rokicinach

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży, zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsca w ośrodkach wsparcia (po 21%), a także motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (16,1%), prowadzić poradnictwo i podejmować interwencje oraz zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (po 14,5%).

Dożywianie dzieci

W Gminie Ujazd dzieci korzystają z dożywiania. Poniżej przedstawiono dane prezentujące liczbę rodzin, w których dzieci objęte są pomocą w zakresie dożywiania. Dla każdego roku wyliczono średnią arytmetyczną i zaznaczono wartości powyżej średniej.

Tabela 19 Liczba rodzin, w których dzieci korzystają z dożywiania

Liczba rodzin			
MIEJSCOWOŚĆ	2014	2015	2016
Aleksandrów	1	1	0
Bielina	5	7	3
Bronisławów	3	3	3
Buków	4	6	6
Buków Parcel	0	2	2
Ciosny	7	7	6
Dębniak	11	10	9
Józefin	10	13	12
Kolonia Dębniak	1	0	0
Kolonia Olszowa	6	9	7
Kolonia Ujazd	9	11	8
Konstancin	1	1	1
Lipianki	6	7	7
Łączkowice	3	3	3
Łominy	0	1	2
Maksymów	2	2	2
Marszew	2	2	3
Mącznik	6	1	2
Młynek	0	0	2
Niewiadów	1	0	0
Niewiadów Kolonia	5	3	4
Olszowa	7	4	4
Olszowa Piaski	0	1	0
Ojrzanów	1	1	0

Liczba rodzin			
MIJSCOWOŚĆ	2014	2015	2016
Osiedle Niewiadów	22	20	30
Przesiadłów	17	22	23
Sangrodz	18	17	13
Skrzynki	26	28	18
Stasiolas	6	10	9
Szymanów	3	3	0
Tobiasze	4	2	
Ujazd	37	52	52
Władysławów	2		
Wólka Krzykowska	7	9	8
Wygoda	5	4	1
Wykno	15	11	8
Zaosie	15	11	13
SUMA	268	284	261
średnia arytm	8,12	8,61	9,00

Źródło: GOPS w Ujeździe

Największa liczba rodzin, w których dzieci korzystają z tej formy pomocy zamieszkuje miejscowości: Dębniak, Józefin, Osiedle Niewiadów, Przesiadłów, Sangrodz, Skrzynki, Ujazd, Zaosie, Kolonia Olszowa, Kolonia Ujazd, Stasiolas, Wólka Krzykowska, Wykno. Tylko w miejscowościach, które zostały podkreślone udzielona pomoc była rodzinom co roku w badanym okresie. W tych miejscowościach liczba rodzin, którym udzielono pomocy była największa.

Świadczenia rodzinne

Rodziny zamieszkujące w Gminie Ujazd korzystają również ze świadczeń rodzinnych. Poniżej przedstawiono dane prezentujące liczbę rodzin korzystających z tego świadczenia. Dla każdego roku wyliczono średnią arytmetyczną i zaznaczono wartości powyżej średniej.

Tabela 20 Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych

Liczba rodzin			
MIJSCOWOŚĆ	2014	2015	2016
ALEKSANDRÓW	5	4	4
BIELINA	8	8	8
BRONISŁAWÓW	6	5	6
BUKÓW	13	10	14
BUKÓW PARCEL	6	5	6
CIOSNY	16	16	18
DĘBNIAK	18	17	17
JÓZEFIN	17	16	21
KOLONIA OLSZOWA	8	9	11
KOLONIA DĘBNIAK	9	6	9
KOLONIA UJAZD	9	9	6
KONSTANCIN	3	3	4
LIPIANKI	11	12	13
ŁĄCZKOWICE	2	4	5
ŁOMINY	6	5	4
MAKSYMÓW	4	4	5
MARSZEW	2	2	3

Liczba rodzin			
MIEJSCOWOŚĆ	2014	2015	2016
MAĆZNIK	11	10	9
MŁYNEK	1	1	2
NIEWIADÓW KOLONIA	19	15	14
OLSZOWA	16	13	15
OIEDLE NIEWIADÓW	126	105	107
PRZESIADŁÓW	21	24	24
OLSZOWA PIASKI	2	3	4
OJRZANÓW	6	7	5
NIEWIADÓW	4	9	6
JÓZEFÓW	5	4	2
SANGRODZ	33	31	33
SKRZYNKI	45	39	39
STASIOŁAS	17	18	14
UJAZD	110	114	115
WÓLKA KRZYKOWSKA	11	8	11
WYKNO	15	14	12
ZAOSIE	29	30	29
WYGODA	6	7	2
HELENÓW	0	2	1
TOBIASZE	13	13	14
TEKLÓW	2	2	3
SZYMANÓW	3	5	5
WŁADYSŁAWÓW	1	1	1
SUMA	639	610	621
średnia arytmetyczna	16,38	15,25	15,53

Źródło: GOPS w Ujeździe

Największa liczba rodzin korzystających z tej formy pomocy zamieszkuje miejscowości: Ciosny Dębniak, Józefin, Osiedle Niewiadów, Przesiadłów, Sangrodz, Skrzyńki, Ujazd, Zaosie, Niewiadów Kolonia, Olszowa, Stasiolas. Tylko w miejscowościach, które zostały podkreślone udzielona pomoc była rodzinom co roku w badanym okresie. W tych miejscowościach liczba rodzin, którym udzielono pomocy była największa. Należy jednak zauważyć, że największa liczba rodzin korzystających ze wsparcia zamieszkuje w miejscowościach Ujazd oraz Niewiadów – w każdej z nich jest to co roku ponad 100 rodzin.

Problemy w nauczaniu

Probleмами, które w najpoważniejszym stopniu dotyczą środowisko uczniowskie, są przede wszystkim trudne warunki materialne i ubóstwo rodziny. Uczniowie odczuwają skutki bezrobocia rodziców, ich wyjazdów w celach zarobkowych i pozostawianie dzieci bez opieki, uzależnień od alkoholu oraz złe relacje w rodzinie.

Poniżej zostały sporządzone tabele, w których znajdują się informacje jaka liczba dzieci z jakich miejscowości korzysta z dodatkowych zajęć wyrównawczych w Gminie Ujazd.

Tabela 21 Liczba uczniów uczęszczających na zajęcia wyrównawcze w Zespole Szkół w Ujeździe w roku szkolnym 2016/2017

	Zespół Szkół w Ujeździe
Ujazd	41
Kolonia Ujazd	3
Aleksandrów	1
Bielina	5
Bronisławów	4
Buków	12
Ciosny	7
Dębniak	11
Helenów	6
Józefin	5
Konstancin	2
Łączkowice	2
Łominy	5
Maksymów	3
Ojrzanów	7
Olszowa	12
Przesiadłów	22
Sangrodz	22
Skrzynki	26
Stasiolas	5
Tekłów	4
Tobiasze	5
Wólka Krzykowska	6
Wygoda	4
Łącznie	220
Średnia arytmetyczna	9,2

Źródło: Dane ze szkoły

Tabela 22 Liczba uczniów uczęszczających na zajęcia wyrównawcze w Zespole Szkół w Osiedlu Niewiadów w roku szkolnym 2016/2017

	Zespół Szkół w Osiedlu Niewiadów
Lipianki	1
Mącznik	11
Młynek	0
Niewiadów	1
Niewiadów Kolonia	5
Osiedle Niewiadów	47
Szymanów	3
Władysławów	0
Wykno	2
Zaosie	12
Ujazd	14
Łącznie	96
średnia arytmetyczna	10,67

Źródło: Dane ze szkoły

Analizując powyższe tabele doskonale widać, że największa liczba dzieci korzystających z tej formy pomocy zamieszkuje miejscowości: Buków, Dębniak, Olszowa, Osiedle Niewiadów, Przesiadłów, Sangrodz, Skrzyńki, Mącznik, Ujazd, Zaosie.

Badane placówki proponują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe, w tym dla uczniów mających specjalne potrzeby edukacyjne. Najczęściej są to: zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rewalidacyjne, socjoterapeutyczne i gimnastyka korekcyjna. W Zespole Szkół w Osiedlu Niewiadów organizowane są również zajęcia z oligofrenopedagogiki i terapia zajęciowa. Ponadto placówki prowadzą koła rozwijające zainteresowania uczniów.

PODSUMOWANIE POGŁĘBIONEJ DIAGNOZY SFERY SPOŁECZNEJ

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Ujazd pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Poniżej zamieszczona została tabela podsumowująca wszystkie zjawiska kryzysowe występujące w sferze społecznej. Krzyżykami oznaczono miejscowości, których mieszkańcy korzystali co roku z pomocy społecznej z tytułu danej przesłanki (zebrano miejscowości podkreślone w powyższej analizie) lub gdzie dla danej przesłanki wartość badanej cechy również przewyższała średnią arytmetyczną. Następnie wyliczono średnią arytmetyczną liczby zjawisk kryzysowych i kolorem niebieskim oznaczono wartości dla tych miejscowości, gdzie suma liczby przesłanek z tytułu których korzystano z pomocy była powyżej średniej.

Tabela 23 Nasilenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej w Gminie Ujazd wg miejscowości

	ubóstwo	bezrobocie	niepełnosprawność	długotrwała lub ciężka choroba	potrzeba ochrony macierzyństwa	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	alkoholizm	przemoc domowa (Niebieskie Karty)	dożywianie dzieci	rodziny korzystające ze świadczeń rodzinnych	problemy w nauczaniu ZS Ujazd	problemy w nauczaniu ZS w Osiedlu Niewiadów	suma zjawisk kryzysowych
Osiedle Niewiadów	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	10
Ujazd	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	11
Skrzynki	X	X	X	X					X	X	X		7
Przesiadłów	X	X	X	X	X	X			X	X	X		9
Dębniak	X			X					X	X	X		5
Zaosie	X		X			X				X		X	5
Sangrodz	X	X	X	X					X	X	X		7
Józefin									X	X			2
Buków											X		1
Olszowa											X		1
Mącznik												X	1
suma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	59
średnia arytmetyczna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,36

Źródło: Opracowanie własne

Analiza danych przedstawionych w pogłębionej diagnozie **sfer społecznej** pozwala stwierdzić, że **największe nasilenie zjawisk kryzysowych w tej sferze występuje w miejscowościach** (począwszy od najwyższej wartości sumy zjawisk kryzysowych): **Ujazd, Osiedle Niewiadów, Przesiadłów, Sangrodz oraz Skrzynki.**

3.1.7. Problemy zidentyfikowane w sferze społecznej

Poniżej przedstawiono problemy zidentyfikowane w obszarze społecznym:

- migracja osób młodych, wykształconych z terenu Gminy;
- wyjazd poszczególnych członków rodziny do pracy za granicą,
- powiększanie się problemu alkoholizmu (szczególnie wśród coraz młodszych mieszkańców)
- ubóstwo mieszkańców (szczególnie odczuwalne w na Osiedlu Niewiadów);
- brak chęci do pracy,
- dziedziczenie biedy;
- brak chęci do podwyższania swoich kwalifikacji przez osoby we wszystkich grupach wiekowych;
- niski przyrost naturalny;
- starzenie się społeczeństwa,
- problem z powrotem do pracy matek po urodzeniu dziecka;
- niewystarczająca ilość osób z wykształceniem wyższym (choć następują w tym zakresie pozytywne przemiany);
- mało osób z wykształceniem technicznym;
- niedostosowanie wykształcenia do aktualnego zapotrzebowania na rynku pracy.

Spółeczeństwo polskie uwikłane w liczne spory toczące się na różnych poziomach drabiny społecznej doświadcza przede wszystkim problemów związanych z nieciągłością instytucjonalną, która rodzi szereg zjawisk destabilizujących system społeczny jako całość. Zmiany w gospodarce ostatnich dwudziestu lat wycisnęły swoje piętno na społeczeństwie Gminy Ujazd i samego Osiedla Niewiadów, które jest nietypową jednostką osadniczą dla gminy wiejskiej. Osiedle to powstało jako osiedle robotnicze dla pracowników Zakładów Niewiadów. Zakłady Sprzętu Precyzyjnego „Niewiadów” to polskie przedsiębiorstwo z siedzibą w Niewiadowie, założone w 1920 roku, produkujące przyczepy kempingowe, bagażowe i lawety. Firma w swojej 90-letniej historii produkowała m.in. sprzęt AGD (miksery i roboty kuchenne, czajniki elektryczne), kajaki i łodzie z laminatu poliestrowo-szklanego oraz inne wyroby, należała do zjednoczenia Predom (funkcjonowała pod nazwą Predom-Prepol). Przez lata zakład zatrudniał tysiące osób z terenu całego powiatu tomaszowskiego. Wokół osiedla dla pracowników powstał dom kultury, basen, boiska. Władze zakładów starały się dbać o pracowników czyniąc życie codzienne ciekawym. Mimo oddalenia od Miasta Łodzi, Niewiadów posiadał pełną infrastrukturę społeczną. Pracownicy mieli dostęp do infrastruktury oświaty, kultury. Zakład w ostatnich latach podupadł i zatrudnia niewielką liczbę pracowników. Z dnia na dzień wszystko się zmieniło. Zakłady przestały utrzymywać boiska, place zabaw, basen. Wiele osób, głównie z Osiedla Niewiadów nagle straciło pracę. Ostatnie 20 lat to walka tych ludzi o przetrwanie na rynku pracy ze wszystkimi konsekwencjami takiego stanu – zwątpieniem, biedą, tworzącymi się patologiami. Część mieszkańców bardzo szybko poradziło sobie w zmieniającej się rzeczywistości. Stworzyli własne firmy na podstawie wiedzy i doświadczenia uzyskanego w Zakładach Niewiadów.

Inni znaleźli prace w Tomaszowie Mazowieckim. Jeszcze inni wyjechali w poszukiwaniu pracy do Łodzi, Warszawy, innych dużych miast. Jednak część osób została nie mogąc poradzić sobie w zmieniającej się rzeczywistości. Dlatego też to właśnie na Osiedlu notowane są jedne z najwyższych wskaźników bezrobocia, ubóstwa oraz problemy mieszkańców. Osoby te nie posiadały typowych dla wsi zasobów ziemi, którą można obecnie wykorzystać. Wraz z zakładem umarło życie na basenie, boiskach. Infrastruktura uległa całkowitej degradacji.

Problemem Gminy jest ubóstwo niektórych mieszkańców. Bieda to nie tylko brak zasobów, ale także ograniczenie dostępu do życia społecznego, kultury, edukacji. To wszystko składa się na syndrom ubóstwa, który stanowi jeden z najważniejszych problemów społecznych w Gminie Ujazd. Jeszcze w połowie lat dziewięćdziesiątych, gdy doświadczenie transformacji było czymś zupełnie świeżym, powszechne było przekonanie, że bieda spada na ludzi w wyniku działalności czynników od nich niezależnych. Wskazywano na restrukturyzację gospodarki, bierność nieskutecznego państwa, złą politykę, czynniki losowe. Niepokojące jest to, że w miarę jak ogólna sytuacja społeczeństwa zaczęła się poprawiać, zmieniło się postrzeganie przyczyn ubóstwa. Dziś częściej jako główną przyczynę wskazuje się własną winę człowieka dotkniętego ubóstwem. Gmina Ujazd jest przykładem szczególnym, który do końca nie potwierdza ogólnej tezy o przyczynach ubóstwa. Część osób rzeczywiście nie chce pracować. Uzależnieni są w tym momencie od pomocy społecznej. Kolejne programy pomocowe wdrażane przez Państwo tylko pogarszają zastaną sytuację. Okazuje się, że często otrzymana pomoc społeczna jest większa niż ewentualne zarobki. Osoby tracą w ten sposób kwalifikacje i co najgorsze tworzą zjawisko dziedziczenia biedy. Dziedziczenie biedy ma miejsce wtedy, gdy bieda trwa w czasie i charakteryzuje więcej niż jedno pokolenie. Wpływ ma na to szereg czynników, ściśle związanych z miejscem urodzenia i wychowania. Doświadczenie biedy w dzieciństwie, oznacza brak możliwości rozwoju oraz ograniczony dostęp do instytucji i zasobów. Duży wpływ ma także, obok kapitału finansowego, kapitał kultury rodziców: ich wykształcenie, inteligencja, ambicje, sposób wysławiania się oraz kapitał socjalny (znajomości i kontakty). Dlatego postawy rodziców są dziedziczone przez dzieci. W całej Gminie Ujazd widoczne są więc olbrzymie dysproporcje w rozwoju dzieci i młodzieży. Gmina musi podjąć środki aby „wyrwać” dzieci i młodzież ze spirali biedy i zwątpienia. Dlatego edukacja, sport, rekreacja musi stać się priorytetem w działaniu gminy w kolejnych latach.

W całej Gminie widoczny jest problem alkoholizmu, który dotyczy coraz młodszych osób. Picie przez dzieci i młodzież jest prawdziwym nieszczęściem. Tymczasem coraz więcej nastolatków pije, nie tylko piwo i wino. Dorastające dzieci sięgają po alkohol, aby dopasować się do otoczenia, zaspokoić ciekawość, uciec od problemów, zaimponować rówieśnikom. Problem spożywania alkoholu jest bardzo poważny, gdyż do grona osób spożywających alkohol dołączają coraz młodsze dzieci, z których większość stanie się młodocianymi alkoholikami lub alkoholikami w dorosłym życiu. Są to dzieci pochodzące z rodzin patologicznych, jak również z rodzin, które wydają się dobrze funkcjonować. Konieczne stają się programy ukazujące zgubne skutki spożywania alkoholu, zajęcia sportowe, rekreacja połączona z edukacją.

Wiele osób, które nie opuściły Osiedla Niewiadów to osoby starsze. Dlatego społeczeństwo szybko się starzeje co jest tendencją ogólnopolską. Polska wchodzi w tzw. trzecią fazę przejścia

demograficznego, która najogólniej rzecz ujmując charakteryzuje się przede wszystkim obniżeniem stopy urodzeń (spadkiem dzietności), a jednocześnie wydłużeniem przeciętnego trwania życia. Te dwa procesy wzmocnione przez migracje zewnętrzne powodują dynamiczne starzenie się społeczeństwa. Z prognoz Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że osoby starsze (w wieku 65 lat i więcej) w 2035 r. będą stanowiły 23,2% ludności, co oznacza wzrost o około 10 punktów procentowych w stosunku do roku 2007. Co ważne, odsetek osób będących w tzw. czwartym wieku, tj. mających 80 lat i więcej wyniesie w 2035 r. 7,2%, podczas gdy w 2007 r. kształtował się na poziomie 3%¹¹. Nie inaczej sytuacja przedstawia się w całej Gminie Ujazd, a szczególne problemy już dzisiaj występują na obszarze Osiedla Niewiadów. Osoby starsze, które tu mieszkają mają problemy z poruszaniem się po Osiedlu. Bloki, infrastruktura nie są przyjazne osobom starszym. To samo dotyczy oferty społecznej dostępnej dla tych osób. Sytuacja materialna osób starszych jest często skomplikowana. Osoby starsze w całej Gminie Ujazd mają utrudniony dostęp do rehabilitacji i skutecznego leczenia. Problemy materialne i zdrowotne często tworzą obraz zwątpienia. Brakuje zagospodarowania czasu wolnego osobom w podeszłym wieku w sposób aktywny. Mieszkańcy twierdzą, że najbliższa rodzina powinna sprawować opiekę nad osobami starszymi. Tymczasem nie ma rozwiązań systemowych, które wspierałyby rodzinę w jej funkcjach opiekuńczych. Opieka rodzinna nad osobami starszymi powinna być obudowywana wsparciem środowiskowym, świadczonym przez organizacje pozarządowe i służby publiczne.

3.2. Położenie Gminy i zagospodarowanie przestrzenne

3.2.1. Położenie geograficzne i powiązania komunikacyjne

Gmina wiejska Ujazd jest położona w zachodniej części powiatu tomaszowskiego, w województwie łódzkim.

Rysunek 1 Powiat tomaszowski w województwie łódzkim

¹¹ Dane: Główny Urząd Statystyczny

Rysunek 2 Mapa powiatu tomaszowskiego z wydzielonymi gminami

Gmina Ujazd położona jest we wschodniej części województwa łódzkiego, w powiecie tomaszowskim i graniczy:

- od północy - z gminą Koluszki (powiat łódzki-wschodni) i Budziszewice (powiat tomaszowski);
- od wschodu - z gminą Lubochnia i Tomaszów Mazowiecki (powiat tomaszowski);
- od południa - z gminą Wolbórz (powiat piotrkowski);
- od zachodu - z gminą Będków i Rokiciny (powiat tomaszowski).

Gmina obejmuje obszar 96,69 km², czyli 9,4% powierzchni powiatu. Administracyjnie Gmina jest podzielona na 22 sołectwa w skład których wchodzi 43 jednostki osadnicze.

Tabela 24 Sołectwa położone w obrębie Gminy Ujazd z podziałem na miejscowości

LP	Sołectwo	Miejscowości
1	Bielina	Bielina, Wygoda, Tekłów
2	Bronisławów	Bronisławów, Marszew
3	Buków	Buków, Buków-Parcel
4	Ciosny	Ciosny, Aleksandrów, Józefów, Łączkowice
5	Dębniak	Dębniak, Kolonia Dębniak
6	Helenów	Helenów
7	Józefin	Józefin, Konstancin
8	Lipianki	Lipianki
9	Łominy	Łominy
10	Maksymów	Maksymów, Olszowa Piaski
11	Niewiadów	Niewiadów, Władysławów, Szymanów, Niewiadów Kolonia
12	Ojrzanów	Ojrzanów, Tobiasze
13	Olszowa	Olszowa, Kolonia Olszowa
14	Osiedle Niewiadów	Osiedle Niewiadów
15	Przesiadłów	Przesiadłów

LP	Sołectwo	Miejscowości
16	Sangrodz	Sangrodz
17	Skrzynki	Skrzynki
18	Stasiolas	Stasiolas, Kolonia Ujazd
19	Ujazd	Ujazd, Mącznik
20	Wólka Krzykowska	Wólka Krzykowska
21	Wykno	Wykno, Młynek, Władysławów
22	Zaosie	Zaosie

Źródło: Urząd Gminy Ujazd

Siedzibą władz samorządowych jest miejscowość Ujazd. Sołectwem skupiającym największą liczbę ludności jest Osiedle Niewiadów. Średnia gęstość zaludnienia w Gminie Ujazd wynosi 81 osób na 1 km².

Siedziba Gminy – miejscowość Ujazd znajduje się w podanych poniżej odległościach od poszczególnych miast:

- ◇ Łódź – ok. 40 km
- ◇ Piotrków Trybunalski – ok. 32 km
- ◇ Warszawa – ok. 110 km
- ◇ Tomaszów Mazowiecki – ok. 14 km
- ◇ Radom – ok. 100 km

Rysunek 3 Mapa drogowa

Przez Gminę przebiegają następujące połączenia drogowe:

- ◇ droga wojewódzka nr 713 (Andrespol-Tomaszów Mazowiecki) z dojazdem do drogi ekspresowej S8
- ◇ droga wojewódzka nr 715 (Brzeziny-Ujazd)
- ◇ droga wojewódzka nr 716 (Koluszki-Piotrków Trybunalski)
- ◇ sieć dróg powiatowych

Rysunek 4 Mapa Gminy Ujazd

Źródło: System Informacji Przestrzennej. Urząd Gminy w Ujeździe.; www.ujazdtomaszowski.e-map.net

Całkowita powierzchnia Gminy Ujazd, zgodnie z danymi GUS, wynosi 9695 ha. Natomiast największą powierzchnię Gminy zajmuje miejscowość Zaosie z 1402,84 ha.

Tabela 25 Powierzchnia poszczególnych miejscowości Gminie Ujazd

Miejscowość	powierzchnia (ha)
Aleksandrów	67,8
Bielina	83,22
Bronisławów	76,92
Buków	340,55
Buków-Parcel	210,62
Ciosny	187,93
Dębniak	418,81
Helenów	123,19
Józefin	83,97
Józefów	100,55
Kolonia Dębniak	248,22
Kolonia Olszowa	188,64
Klonia Ujazd	161,77
Konstancin	70,98
Lipianki	406,21
Łączkowice	254,45
Łominy	214,91
Maksymów	119,88
Marszew	66,06
Mącznik	25,97
Młynek	44,17
Niewiadów-Kolonia	120,48
Niewiadów	93,96
Ojrzanów	133
Olszowa	240,78
Olszowa-Piaski	69,79
Osiedle Niewiadów	308,75
Przesiadłów	238,78
Sangrodz	235,74
Skrzynki	156,9
Stasiolas	164,99
Szymanów	84,39
Tekłów	222,87
Tobiasze	160,87
Ujazd	963,18
Władysławów	73,81
Wólka Krzykowska	487,9
Wygoda	139,22
Wykno	901,57
Zaosie	1402,84

Źródło: Urząd Gminy w Ujeździe

3.2.2. Sfera środowiskowa - zasoby środowiska przyrodniczego

Gmina Ujazd jest bardzo piękna i różnorodna. Szata roślinna jest dość urozmaicona. Składa się na nią roślinność lasów, łąk i torfowisk. Grunty leśne stanowią 34,4% powierzchni Gminy, co jest ogromnym jej atutem. Największy ich kompleks znajduje się w północnej oraz południowej części.

Wody powierzchniowe

Kolejnym istotnym zasobem środowiskowym na terenie Gminy Ujazd są wody. Miejscowość Ujazd (stolica Gminy) położona jest nad rzeką Piasecznicą, która stanowi ważny element ekosystemu Gminy, a także istotny walor turystyczny. W listopadzie 2014 r. oddano do użytkowania zmodernizowaną oczyszczalnię ścieków, której funkcjonowanie przyczynia się do poprawy gospodarki wodnej gminy.

Powietrze atmosferyczne

Dla Gminy Ujazd oraz w odniesieniu do Planu Gospodarki Niskoemisyjnej obszarami szczególnie problemowymi są:

- emisja substancji szkodliwych z budynków mieszkalnych – na terenie Gminy budynki mieszkalne są zasilane z indywidualnych pieców i kotłowni na paliwo stałe (przy czym często stosuje się paliwo złej jakości);
- emisja z transportu – podobnie jak w wielu innych gminach, liczba pojazdów zarejestrowanych na terenie Gminy dynamicznie rośnie; zarejestrowane są pojazdy samochodowe z silnikami o przestarzałej konstrukcji, emitującymi znaczącą ilość substancji szkodliwych;
- brak termomodernizacji wszystkich budynków użyteczności publicznej oraz niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w zasobach komunalnych;
- nieefektywne oświetlenie komunalne.

Jak wskazuje *Studium Zagospodarowania Przestrzennego* w Gminie Ujazd można wyróżnić trzy antropogeniczne źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego:

- emisja punktowa (zorganizowana emisja z kominów zakładowych powstała w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych)
- emisję liniową (komunikacyjną, pochodzącą głównie z transportu samochodowego, kolejowego, w której poszczególne odcinki drogi rozpatrywane są jako emitory)
- emisję powierzchniową (w skład, której wchodzi zanieczyszczenia komunalne z palenisk domowych, gromadzenia i utylizacji ścieków oraz odpadów).

Główny wpływ na stan powietrza mają przede wszystkim procesy energetycznego spalania paliw związane z emisją powierzchniową oraz emisją punktową. Są one szczególnie uciążliwe w okresie grzewczym wśród zwartej zabudowy, która utrudnia proces rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Procesy te pochodzą zarówno z niskich emitatorów odprowadzających gazowe produkty spalania z palenisk domowych, jak i lokalnych i zbiorczych kotłowni, w których podstawowym nośnikiem grzewczym jest węgiel, niestety często złej jakości o dużej zawartości siarki.

Do emitatorów szkodliwych substancji zaliczyć należy kotłownie węglowe zlokalizowane w firmach produkcyjnych i usługach oraz inne średnie bądź małe lokalne źródła ciepła, w tym piecowy (paleniskowy) system ogrzewania mieszkań dominujący w budownictwie jednorodzinym oraz

w gospodarstwach rolnych, które eksploatowane są przez ich właścicieli wyłącznie na własne potrzeby.

Ważnym źródłem zanieczyszczenia są również arterie o dużym natężeniu ruchu, a zwłaszcza trasy tranzytowe (w tym przede wszystkim drogi wojewódzkie oraz powiatowe). Źródła emisji komunikacyjnej znajdują się nisko nad ziemią, co sprawia, że zanieczyszczenia emitowane z silników pojazdów kumulują się głównie w najbliższym otoczeniu dróg, a ich wpływ na jakość powietrza maleje wraz z odległością. Brak jest danych dotyczących wielkości emisji substancji szkodliwych do atmosfery pochodzących z transportu na terenie Gminy. Nie mniej jednak sektor ten ma coraz większy wpływ na jakość i stan powietrza. Szkodliwe substancje pochodzące ze spalania paliw stanowią źródło zanieczyszczenia zarówno powietrza jak i gleb, a w konsekwencji również wód powierzchniowych i podziemnych na skutek wymywania zanieczyszczeń z powierzchni gruntu.

Wpływ na zanieczyszczenia powietrza na terenie Gminy Ujazd mają również zlokalizowane na terenie powiatu zakłady przemysłowe oraz miasto Tomaszów Mazowiecki.

Uchwała nr LIII/964/14 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 października 2014 r. w sprawie planu działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia przekroczeń poziomu alarmowego i poziomu docelowego ozonu przyziemnego oraz ograniczenia skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń, podaje iż Planem Działań Krótkoterminowych objęte są gminy powiatów strefy łódzkiej, w tym m.in. powiatu tomaszowskiego. Jednocześnie, stwierdzono, że na obszarze powiatu tomaszowskiego, w tym Gminy Ujazd, nie nastąpiło przekroczenie wartości docelowej ozonu przyziemnego.

„Na terenie Gminy Ujazd źródłami zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery są przede wszystkim tzw. źródła „niskiej emisji”, a także ruch samochodowy. Do źródeł niskiej emisji należą indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, usługowe i handlowe. Poziom stężenie SO_2 i pyłu zawieszonego wzrasta w okresie grzewczym i jest zauważalny szczególnie w rejonach, gdzie przeważają paleniska indywidualne. W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń Gmina podejmuje różnego rodzaju działania. Do zastosowanych metod można zaliczyć: stosowanie paliw o większej wartości opałowej i niższej zawartości siarki i popiołu, modernizacje kotłowni polegające na zastąpieniu źródeł opalanych węglem na źródła opalane olejem itp., termomodernizacje budynków, modernizacja oświetlenia ulicznego.

Na podstawie Uchwały nr LIII/945/14 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 października 2014 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXXV/690/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 kwietnia 2013 roku w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM_{10} oraz planu działań krótkoterminowych. Nazwa strefy: strefa łódzka. Kod strefy: PL1002., w 2012 roku obszar Gminy Ujazd został zakwalifikowany do obszaru przekroczeń $Ld_{12}SldB(a)Pa01$, na którym występują przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM_{10} . Obszar ten przedstawia mapa poniżej.

Rysunek 5 Obszar przekroczeń Ld12SldB(a)P01 w strefie łódzkiej w 2012 roku

Źródło: Uchwała nr LIII/945/14 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 października 2014 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXXV/690/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 kwietnia 2013 roku w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 oraz planu działań krótkoterminowych. Nazwa strefy: strefa łódzka. Kod strefy: PL1002

Procentowy udział rodzajów/typów emisji w stężeniach całkowitych B(a)P rok w obszarze przekroczeń Ld12SldB(a)Pa01 przedstawionym powyżej kształtuje się następująco:

Tabela 26: Procentowy udział rodzajów/typów emisji w stężeniach całkowitych B(a)P rok w obszarze przekroczeń Ld12SldB(a)Pa01

typ emisji	% udział w stężeniach
napływ	12,0
powierzchniowa	84,9
liniowa	1,0
przemysłowa	2,1

Źródło: Ibidem

Na wyznaczonym obszarze przekroczeń dominuje zatem emisja powierzchniowa oraz napływowa, która występuje głównie na obszarach wiejskich. W Gminie Ujazd obszar przekroczeń Ld12SldB(a)P01 obejmuje znaczną liczbę miejscowości. Można powiedzieć, że zjawisko nie występuje w północnej i zachodniej części Gminy. Dla zobrazowania zjawiska poniżej przedstawiono mapę, na której roboczo oznaczono ww. obszar przekroczeń na tyle dokładnie, na ile pozwala na to mapa zamieszczona w Uchwale powyżej.

Rysunek 6 Obszar przekroczeń Ld12SldB(a)P01 w Gminie Ujazd w 2012 roku – oznaczenie grubą niebieską linią

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Uchwały nr LIII/945/14 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 października 2014 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXXV/690/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 kwietnia 2013 roku w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 oraz planu działań krótkoterminowych. Nazwa strefy: strefa łódzka. Kod strefy: PL1002

Lasy i tereny zielone

Atrakcyjność krajobrazu naturalnego, obszary leśne, rozległe użytki zielone oraz pola czy doliny rzeczne stanowią dobro Gminy. Łączna powierzchnia lasów w Gminie wynosi 3325,8 ha z czego 53% przypada na lasy znajdujące się w obrębie Wykno.

Dominującą powierzchnię obszaru Gminy zajmują użytki rolne (ok. 60% powierzchni Gminy). Na drugim miejscu znajdują się lasy porastające obszar o powierzchni 3094 ha (ok. 30% powierzchni Gminy). Pod tym względem Gmina należy do najlepiej zalesionych w powiecie.

Formy ochrony przyrody występujące na obszarze Gminy Ujazd to pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne.

3.2.3. Historia i turystyka

Ujazd posiadał prawa miejskie od 1428 roku do 1869 roku. Zostały mu one odebrane przez ukaz carski – 1.06.1869 roku, w wyniku represji popowstaniowych. Na początku 2004 roku przyjęto projekty herbu i flagi jako znaki własne Gminy Ujazd. Według heraldyków projekty stoją na wysokim poziomie i nawiązują bezpośrednio do dziedzictwa miejscowości Ujazd. Herb został wykonany na podstawie pieczęci miasta Ujazd z XVI wieku, przedstawia umieszczoną na błękitnym polu srebrno – białą połać muru ze złotą, otwartą bramą z czarnymi okuciami, nad którymi widnieją trzy białe wieże.

Gmina Ujazd ma niski poziom uprzemysłowienia i zurbanizowania, a przeważa tu gospodarka typu rolnego i rolno – leśnego, która nie powoduje ujemnych skutków w funkcjonowaniu tutejszych zasobów przyrody. Ze względu na piękne lasy, które zajmują ok. 30% powierzchni Gminy, jak też czyste powietrze, obszar ten powinien stanowić ważną funkcję rekreacyjną dla wypoczywających mieszkańców i turystów. Powinien także być kierunkiem przyszłościowego rozwoju dla Gminy.

Z uwagi na fakt, iż głównym zasobem naturalnym Gminy są lasy, Gmina podejmuje działania służące ich ochronie w sposób niezinstytucjonalizowany, w przyszłości zaś wskazane byłoby wdrożenie odpowiednich aktów ustawodawczych, które będą chronić zasoby naturalne Gminy. Znaczne obszary Gminy przydatne są bowiem dla turystyki i agroturystyki i w tym kierunku powinna rozwijać się baza noclegowa tak, aby stanowić atrakcyjne miejsce dla wypoczynku. Występowanie na terenie Gminy rzeki Piasecznicy oraz znaczna lesistość terenu pozwala prognozować rozwój turystyki wodnej, pieszej oraz rowerowej. Należałoby rozwijać także sieć ścieżek rowerowych; obecnie funkcjonują one wzdłuż dróg wojewódzkich 713 oraz 715).

Na terenie Gminy Ujazd znajdują się także zabytki, które mogą przyciągnąć turystów z okolicznych miejscowości i nie tylko.

Stawy i woda to wspaniałe miejsca wypoczynku. Łagodne brzegi rzeki Piasecznicy mogą stanowić doskonale miejsce do wypoczynku i powinny być obiektem zainteresowania władz Gminy w celu wykorzystania ich potencjału turystycznego z jednoczesną troską o zachowanie rzeki w jak najlepszej kondycji i czystości. Wykorzystując istniejący potencjał w przyszłości Gmina powinna podjąć działania zmierzające do przygotowania oferty turystycznej w tym uruchomienia lokalnego punktu informacji turystycznej. Istniejący potencjał sprzyjać powinien rozwojowi usług, takich jak agroturystyka, pozwalająca na przekształcenie niewielkich gospodarstw rolnych w miejsca usług noclegowych i gastronomicznych. Niestety poza punktem świadczącym usługi hotelowe (PPHU Venus) usytuowanym w Osiedlu Niewiadów oraz gospodarstwem agroturystycznym znajdującym się w miejscowości Wykno, w Gminie brak jest innej bazy noclegowej. Ponadto w Gminie występuje bardzo duże zainteresowanie działkami i nieruchomościami nadającymi się na cele letniskowe, budowę domów i zakładanie własnej działalności gospodarczej. Występują ograniczenia w możliwości rozwoju rybactwa w oparciu o istniejące obiekty i warunki fizjograficzne. Stopień zalesienia Gminy pokazuje mapa określająca studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy. Obszary leśne wyłączone zostały z działań urbanizacyjnych oraz przemysłowych z przeznaczeniem pod nieuciążliwą działalność rzemieślniczą tak, aby zachować istotne dla Gminy walory turystyczne.

3.2.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

3.2.4.1. Podział funkcjonalny Gminy – funkcje Gminy Ujazd

Ujazd jest Gminą rolniczą, w której jednak coraz większą rolę zaczynają odgrywać postępujące procesy urbanizacji związane z rozwojem usług oraz przemysłu. W dużej mierze są one uwarunkowane bliskim położeniem względem Tomaszowa Mazowieckiego i Łodzi, chłonnym lokalnym rynkiem pracy, operatywnością lokalnych władz oraz a może przede wszystkim, dogodnym położeniem komunikacyjnym.

3.2.4.2. Analiza tkanki mieszkaniowej Gminy Ujazd

Zabudowa miejscowości Ujazd ciągnie się wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 713 (ul. Tomaszowska, Kościelna, Rokicińska), drogi powiatowej Ujazd – Wolbórz (ul. Wolborska), drogi powiatowej Ujazd – Lubochnia (ul. Antolin) oraz przez teren dużego osiedla „Przylesie” przyległego do drogi wojewódzkiej nr 715. W miejscowości Ujazd dominuje przede wszystkim zabudowa jednorodzinna. W środkowej części miejscowości przeważa zwarta jedno bądź dwukondygnacyjna zabudowa usługowo-mieszkaniowa, która w miarę oddalania się od centrum naturalnie ulega rozluźnieniu i przekształceniu w zabudowę mieszkaniową jednorodziną, jedyną zabudowę wielorodzinną stanowią mieszkania po byłym Gospodarstwie Rolnym przyległym do zabytkowego pałacu i parku, które do XIX w. wchodziło w skład dóbr Hrabiego Ostrowskiego. Drugą pod względem zajmowanej powierzchni, a pierwszą pod względem liczby mieszkańców jednostką osiedleńczą jest Osiedle Niewiadów powstałe jako zaplecze mieszkaniowe dla pobliskiego zakładu przemysłowego. Znajduje się tutaj duże osiedle mieszkaniowe o zwartej zabudowie z budynkami wielorodzinnymi cztero bądź dwu kondygnacyjnymi, któremu oprócz zabudowy jednorodzinnej towarzyszy dobrze rozwinięta sieć usług. W miejscowości wskazuje się na konieczność przebudowy i rozbudowy ze zmianą sposobu użytkowania części budynku w bloku nr 13. Przemawia za tym zarówno zapotrzebowanie na mieszkania jak i fakt, że część pomieszczeń jest obecnie nieużytkowana. Pozostałe miejscowości odpowiadają bardziej strukturze wiejskiej, gdzie główny trzon zabudowy zlokalizowany jest pasmowo wzdłuż tras komunikacyjnych, natomiast pozostała część siedlisk rozproszona jest wśród pól i łąk. Poza w/w strukturą zabudowy w ostatnich latach na terenie Gminy pojawia się coraz więcej nowoczesnych zakładów produkcyjnych, które stanowią wyraźnie odznaczające się w otoczeniu dominaty architektoniczne.

Tabela 27 Liczba mieszkań na terenie Gminy Ujazd

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba	2645	2659	2678	2690	2726	2740	2750	2769	2782	2800

Źródło GUS, Bank Danych Lokalnych

Biorąc pod uwagę zabudowę mieszkaniową to patrząc na powyższą tabelę można zauważyć, że liczba mieszkań na terenie Gminy zwiększyła się. Na przełomie lat 2006-2015 ta liczba powiększyła wzrosła o 155. Jeśli chodzi o powierzchnię tych mieszkań to należy spojrzeć na tabelę poniżej.

Tabela 28 Powierzchnia mieszkań na terenie Gminy Ujazd oraz powierzchnia mieszkań przypadająca na 1 osobę

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1 mieszkania	71,2	71,5	72,3	72,5	73,5	73,9	74,2	74,7	75,1	75,5
na 1 osobę	24,3	24,5	24,9	25,1	25,4	25,6	25,8	26,1	26,4	26,8

Źródło GUS, Bank Danych Lokalnych

Oczywiście wraz ze wzrostem liczby mieszkań w poszczególnych latach zwiększyła się także ich powierzchnia o 4,3 m², metraż przypadający na 1 osobę również uległ wzrostowi o 2,5 m².

3.2.4.3. Strefa ochrony konserwatorskiej

Na terenie gminy wydzielono dwie strefy ochrony:

Strefa A- ścisłej ochrony konserwatorskiej Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej A obejmuje zespół kościoła parafialnego w Ujeździe oraz zespół pałacowo-parkowy w Ujeździe jako obszary najcenniejszych zabytków i zespołów zabytkowych wraz z najbliższym otoczeniem. W strefie tej obowiązuje zachowanie historycznych obiektów wraz ze wszystkimi elementami tj. formą, wystrojem elewacji, detalami architektonicznymi itp. Obowiązuje priorytet zachowania, odtwarzania i eksponowania walorów zabytkowych. Wszelkie naruszenia stanu istniejącego (w zakresie funkcji, parcelacji, przekształcenia i uzupełnienia zabudowy oraz towarzyszących jej elementów środowiska przyrodniczego) wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W granicach strefy obowiązuje:

- zachowanie i konserwacja zabudowy zabytkowej
- zachowanie komponowanych układów terenowych i zaprojektowanej zieleni
- zachowanie historycznego układu rozplanowania
- ochrona historycznie ukształtowanych granic
- zakaz usuwania dysharmonizujących nawarstwień (po uzyskaniu pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków)
- zakaz wprowadzania nowej zabudowy (z wyjątkiem obiektów na które zostanie uzyskane zezwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków)
- zakaz prowadzenia działalności inwestycyjnej, która mogłaby powodować zmiany
- dokonywania zmian w sposobie użytkowania i zagospodarowania terenu (z wyjątkiem działalności, na którą zostanie uzyskane zezwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków).

Przed podjęciem wszelkich prac ziemnych należy uzyskać pozwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Strefa B – historycznych układów przestrzennych Strefa ochrony konserwatorskiej B obejmuje historyczny układ przestrzenny Ujazdu uwzględniający zabudowę zlokalizowaną przy dwóch rynkach

oraz przy historycznych drogach wylotowych. Wyznaczony obszar obejmuje historyczne zagospodarowanie, uzupełnione przez nową zabudowę. Celem ochrony jest:

1. utrzymanie elementów przedstawiających wysokie wartości kulturowe, w szczególności:

- zasadniczego układu ulic i placów
- istniejącej zabudowy o wartości historycznej
- kompozycji układów zieleni Realizacja określonych celów nastąpi poprzez ustalenia w zakresie:
- kompozycji urbanistycznej
- intensywności zabudowy
- form zabudowy, w tym wysokości budynków, rodzajów dachów i ich proporcji.

Wszelkie działania należy podejmować z uwzględnieniem już istniejących już struktur przestrzennych i zatwierdzonych decyzji planistycznych.

Układ przestrzenny dawnego miasta zachował do dziś w zasadniczym zarysie swój pierwotny charakter, mimo szeregu negatywnych zmian dokonanych w okresie powojennym. Niezwykle wartościowa zabudowa historyczna zespołu pałacowo parkowego zakomponowana wśród zieleni parkowej w Ujeździe, pomimo znaczących zniszczeń, nie utraciła swoich zasadniczych architektonicznych i przyrodniczych walorów.

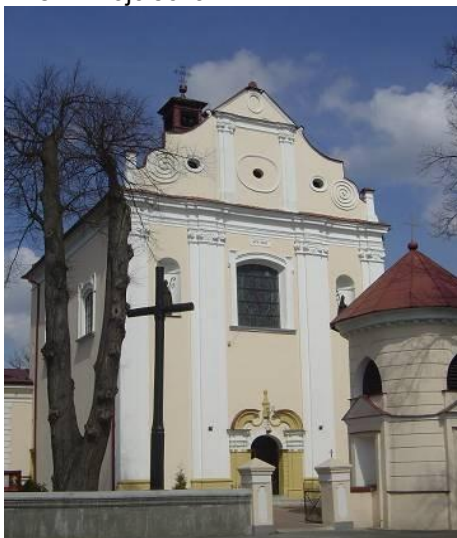
Wskazuje się na pozostawanie w złym stanie technicznym budynku po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe. Jest to budynek zlokalizowany w strefie ochrony konserwatorskiej „A”, w strefie ochrony konserwatorskiej „B” oraz na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, a także w obszarze narażonym na niebezpieczeństwo powodzi.

Do najważniejszych zabytków na obszarze Gminy zaliczyć można przede wszystkim:

- Barokowy kościół z lat 1676-80 św. Wojciecha:

Parafia Świętego Wojciecha w Ujeździe erygowana 5 września 1429 r. przez arcybiskupa gnieźnieńskiego Wojciecha Jastrzębca. Kościół zbudowany w latach 1674 – 1676. Konsekracji kościoła pw. Św. Wojciecha w Ujeździe dokonał ks. bp. Adam Lepa w dniu 21 kwietnia 2013 r.

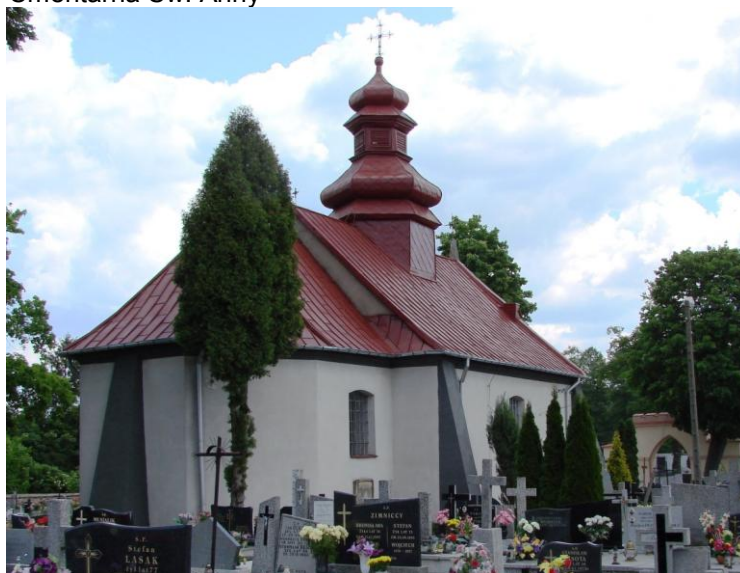
Rysunek 7: Barokowy kościół p.w. św. Wojciecha

- Kaplica cmentarna z 1834 r. św. Anny:

Pierwotnie w tym miejscu (obecnie teren cmentarza) znajdował się pierwszy, drewniany kościół wybudowany z fundacji właściciela wsi Piotra Tłuka ze Strykowa herbu Leliwa - miecznika łęczyckiego. Świątynia przetrwała prawdopodobnie do roku 1794. Obecna kaplica cmentarna została wzniesiona w latach 1820 - 1834 (niektóre źródła podają rok ukończenia budowy 1874). Obiekt jest wpisany do wojewódzkiego rejestru zabytków.

Rysunek 8: Kaplica Cmentarna Św. Anny

- Dzwonnicę z XVIII-XIX w.

- Drewnianą plebanię z 2-giej połowy XIX - jeszcze niedawno funkcjonująca jako Punkt Katechetyczny
Park i dwór w Wólce Krzykowskiej

Rysunek 9: Park i dwór w Wólce Krzykowskiej

- 14 hektarowy zespół pałacowo-parkowy:

Przebudowany w 1812 r. neogotycki pałac hrabiego Ostrowskiego (późniejszego założyciela Tomaszowa Mazowieckiego)

- Pałac w Ujeździe:

Obecny, neogotycki kształt pałac ujezdcki uzyskał w latach 1882-86. Po 1945 roku użytkownikiem pałacu i parku w Ujeździe stał się Skarb Państwa. Funkcjonowało tutaj aż do 1956 roku Państwowe Gospodarstwo Rolne. W tym czasie pałac uległ poważnej dewastacji. Od 1957 roku użytkownikiem parku i pałacu była Komenda Chorągwi Łódzkiej ZHP, prowadząca tutaj ośrodek szkoleniowy. W latach 60-tych ujezdcki pałac poddano kapitalnemu remontowi.

W wakacje roku 2003 i 2004 prowadzone były prace archeologiczne (pod kierunkiem prof. Leszka Kajzera) w parku przy północnej stronie pałacu. Odślonięto fundamenty średniowiecznego zamku, co pozwoliło dowiedzieć się wreszcie, jak wyglądała stara warownia. Obecnie pałac należy do prywatnego przedsiębiorcy z Ujazdu. Przez ostatnie lata zabytek przechodził gruntowny remont. Obecnie pałac jest na nowo otynkowany i pomalowany. Podobnie jak przed remontem - ściana dawnej warowni odślonięta jest fragmentarycznie. Uporzędkowano również sam park, a alejki wyłożono brukiem. Właściciel chce, aby zespół pałacowy służył mieszkańcom i przyciągał do Ujazdu turystów.

Rysunek 4: Pałac w Ujeździe

- Budynek przy bramie wjazdowej do parku z herbem Rawicz na ścianie szczytowej

- Park krajobrazowy z pierwszej połowy XIX w.

Rysunek 5: Przypałacowy park krajobrazowy w dolinie Piasecznicy

Tabela 29 Główne obiekty w rejestrze i ewidencji zabytków nieruchomości województwa łódzkiego - Gmina Ujazd:

Nr. rejestru	Nazwa lub opis obiektu	Adres
14-I-14 z 20.09.1947; 14 z 27.05.1967	Kościół parafialny p.w. św. Wojciecha, XVII w.	Ujazd
372 z 27.05.1967	Dzwonnica z XVIII wieku przy kościele parafialny p.w. św. Wojciecha	Ujazd
391-I-17 z 24.05.1947; 339 z 30.05.1967	Plebania, ob. dom parafialny, 1850r.	Ujazd
410-I-19 z 20.09.1947	Kaplica cmentarna pod wezwaniem św. Anny, 1834	Ujazd
371 z 27.05.1967	Pałac	Ujazd
93 z 27.05.1967	Park dworski, XIX wieku	Buków
363 z 01.04.1986	Zespół dworski, poł. XIX: Dwór, połowa XIX wieku; Park, połowa XIX wieku	Wólka Krzykowska

Na terenie Gminy znajduje się szereg stanowisk archeologicznych, będących świadectwem wielowiekowego osadnictwa.

3.2.5. Sfera techniczna - zasoby infrastruktury technicznej Gminy

KOMUNIKACJA

Gmina Ujazd charakteryzuje się korzystnym układem powiązań zewnętrznych, przez jej teren przebiegają bowiem dwie drogi wojewódzkie oraz pięć dróg powiatowych. Strategiczną rolę w powiązaniach dalekosiężnych odgrywa droga krajowa nr 8 relacji Warszawa - Piotrków Trybunalski – Wrocław, która łączy się z tutejszym układem poprzez drogę wojewódzką nr 713. Miejscowość gminna oddalona jest od Tomaszowa Mazowieckiego o 12 km, od Piotrkowa Trybunalskiego o 35 km, a od

Łodzi o około 40 km. Uzupełnieniem układu komunikacji kołowej jest linia kolejowa relacji Łódź - Koluszki - Tomaszów Mazowiecki - Opoczno - Radom - Lublin, z trzema przystankami zlokalizowanymi na terenie Gminy. Sieć dróg gminnych, powiatowych oraz wojewódzkich jest ukształtowana prawidłowo i obejmuje równomiernie cały teren Gminy. Przez Gminę przebiegają szlaki komunikacyjne Tomaszów - Łódź i Tomaszów-Brzeziny. Sprzyja to rozwojowi handlu i przemysłu. Gmina jest usytuowana także przy trasie szybkiego ruchu Warszawa - Katowice. Siedziba gminy - Ujazd jest oddalona od tej trasy o 8 km. Otwarcie wschodniej obwodnicy Łodzi dodatkowo poprawi skomunikowanie Gminy, poprzez położenie w pobliżu węzła Wola Rakowa oraz w niedalekiej odległości od węzła Tuszyn. Poprawi to dodatkowo komunikację z autostradami A1 i A2.

Przez Gminę przebiegają także:

2 drogi wojewódzkie:

- 713 relacji Łódź - Andrespol - Ujazd - Tomaszów Mazowiecki - Januszewice
- 715 relacji Brzeziny - Koluszki - Ujazd

5 dróg powiatowych:

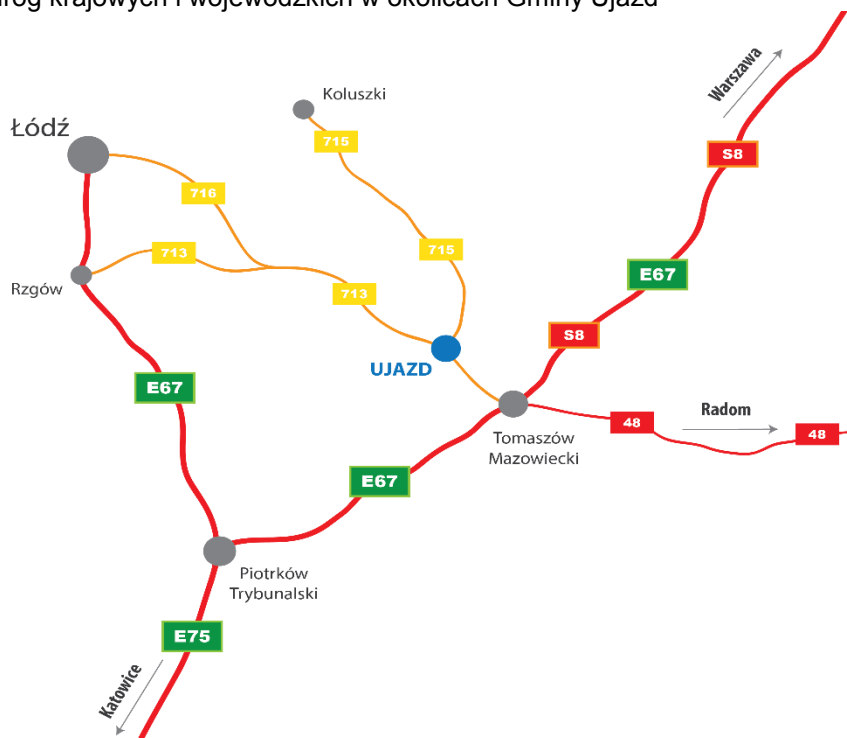
- 1913E relacji Bełchatów - Bogdanów - Wola Krzysztoporska - Siomki - Milejów - Przyglów - Koło - Wolbórz - Ujazd
- 4303E relacji Tomaszów Maz - Ujazd - Popielawy - Łaznów - Kozice - granica pow. Piotrkowskiego
- 4319E relacji Rokiciny - Janków - Ujazd
- 4320 relacji Skrzyńki - Tobiasze
- 4324 relacji Będków - Ujazd - Lubochnia

Na sieć powiązań wewnętrznych składają się drogi gminne, które łączą poszczególne miejscowości, stanowiąc jednocześnie połączenie z drogami powiatowymi, umożliwiając dojazd do sąsiednich gmin i większych miast w regionie:

- 116053E relacji (Budziszewice) - gr. Gm. Budziszewice - st. Kol. Wykno - gr. Gm. Rokiciny (Eminów)
- 116305E relacji (Janków) - gr. Gm. Rokiciny - Młynek - Ujazd (ul. 11 listopada) - do bazy Gminnej Spółdzielni
- 116401E relacji (Pudło) - gr. Gm. Tomaszów Mazowiecki - Sangrodz
- 116403E relacji (Łagiewniki) - gr. Gm. Tomaszów - Wólka Krzykowska - Olszowa
- 116451E relacji Wykno - Zaosie - gr. Gm. Lubochnia (Tarnowska Wola)
- 116452E relacji Niewiadów - Osiedle Niewiadów - Ujazd (od dr. Gm. Nr. 116305E)
- 116453E relacji Ciosny - Buków
- 116454E relacji Niewiadów - Łominy - Stasiolas
- 116455E relacji Wykno - Szymanów - Niewiadów
- 116456E relacji Kol. Olszowa - Helenów - Olszowa
- 116457E relacji Ujazd (ul. Antolin) - do ul. Tomaszowskiej (dr. Woj. Nr 713)
- 116458E relacji Tobiasze - gr. Gm. Tomaszów Maz (Kolonja Cekanów)

Rysunek 10: Sieć dróg krajowych i wojewódzkich w okolicach Gminy Ujazd

Gmina Ujazd leży w sferze oddziaływania aglomeracji łódzkiej oraz miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Położenie w strefie oddziaływań miasta Łódź i miasta Tomaszów Mazowiecki jest dla Gminy ważnym kontekstem odniesienia. Jednym z kluczowych czynników zewnętrznych warunkujących rozwój lokalny jest bowiem oddziaływanie, swoiste „promieniowanie” czynników prorozwojowych z istotnych ośrodków miejskich na otaczające je tereny. Atrakcyjność inwestycyjna poszczególnych gmin zmienia się z czasem i jest wypadkową oddziaływania na rynek wielu czynników lokalnych, począwszy od obiektywnych, geograficznych, a skończywszy na jakości zarządzania lokalnego i wizerunku danego ośrodka.

Transport publiczny realizowany na terenie Gminy Ujazd jest realizowany przez:

- Miejski zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim
- prywatnych przewoźników regionalnej komunikacji autobusowej – połączenia z Tomaszowem Mazowieckim, Łodzią, innymi ośrodkami miejskimi w regionie i kraju. Popyt na usługi realizowane przez MZK w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. jest stosunkowo niewielki, z badań wynika, iż z komunikacji miejskiej korzysta w przeciętnym miesiącu w Gminie Ujazd 399 osób, przy łącznej liczbie korzystających w powiecie tomaszowskim wynoszącej 334 446 pasażerów.

Popyt na usługi transportu zbiorowego realizowane przez przewoźników prywatnych jest niemożliwy do oszacowania.

Większość dróg gminnych charakteryzuje się zadowalającym stanem technicznym (posiadają nawierzchnię twardą, lecz często nieulepszoną). Część z nich jednak wymaga przebudowy bądź modernizacji, szczególnie w zakresie szerokości jezdni i rodzaju nawierzchni. Ponadto na obszarze Gminy występuje szereg dróg wewnętrznych przeważnie o nawierzchniach gruntowych i zmiennej szerokości pasa drogowego pełniących drugorzędną rolę w układzie komunikacyjnym Gminy.

Bardzo często zły stan dróg jest powiązany z nieuporządkowaniem przestrzeni miejscowości, brakiem zachowania ładu przestrzennego oraz występowaniem przy drogach nieużytkowanych bądź zniszczonych budynków.

CIEPŁOWNICTWO

Dominującą rolę w systemie ciepłowniczym Gminy odgrywa Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Niewiadowie, który w ramach statutowej działalności świadczy usługi w zakresie wytwarzania, przesyłu i dystrybucji ciepła. Pozostała część mieszkańców i przedsiębiorstw wykorzystuje lokalne źródła ciepła eksploatowane wyłącznie na własne potrzeby lub piecowy (paleniskowy) system ogrzewania mieszkań. Obok węgla w różnych postaciach wykorzystuje się tu wszystkie tradycyjne nośniki ciepła dostępne na tutejszym rynku. W urzędach, instytucjach i jednostkach użytku publicznego dominującym paliwem jest gaz ziemny, a uzupełniającymi pozostałe nośniki energii. Ciekawą inicjatywą było również zainstalowanie w GZOZ Ujazd baterii słonecznych (solarów) do produkcji ciepłej wody użytkowej. ZGKiM wykorzystuje do celów dostaw centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej kotłownię gazowo - olejową".

GAZOWNICTWO

Przez wschodnią Gminy część z południa na północ przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia relacji Piotrków Trybunalski- Tomaszów Mazowiecki - Mory oraz Tomaszów Mazowiecki - Koluszki. Z drugiego z nich wyprowadzone są odgałęzienia do stacji redukcyjno-pomiarowych pierwszego i drugiego stopnia, które są usytuowane na Osiedlu Niewiadów oraz w północnej części Ujazdu (po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 715). Obecnie do zgazyfikowanych miejscowości należą: Ujazd, Osiedle Niewiadów, częściowo Józefin, częściowo Przesiadłów (firma Eurobox) oraz huta szkła Euroglas. Dwie pierwsze miejscowości zasilane są zarówno średnim, jak i niskim ciśnieniem. Stan eksploatowanej na terenie gminy infrastruktury gazowej jest dobry i prorozwojowy, ze względu na dobre warunki lokalizacyjne regionu, co sprzyja dalszej jego gazyfikacji. Pozostali mieszkańcy Gminy zaopatrują się w gaz propan-butan w butlach u lokalnych dystrybutorów.

Tabela 30 Odsetek ogółu ludności korzystający z instalacji gazowej na terenie Gminy Ujazd

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
z gazu	30	29,8	29,6	30,4	30,6	30,7	30,5	31,2	31	30,7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Patrząc na powyższą tabelę to odsetek mieszkańców korzystających z instalacji gazowej na terenie Gminy nie jest wysoki. Na przestrzeni lat 2006-2015 zwiększył się, jednak tylko o niecały 1%. A więc jak na tak długi przedział czasowy (10 lat) jest to znikoma poprawa.

ENERGETYKA

Podobnie, stan sieci energetycznej poprawia się, ale w dalszym ciągu jej stan nie jest zadowalający. Zaopatrzenie Gminy w energię elektryczną odbywa się ze stacji elektroenergetycznych zlokalizowanych w Tomaszowie Mazowieckim: GPZ Tomaszów 2, GPZ Rolland oraz znajdującego się w gminie Rokiciny GPZ Łaznów. W 2010 r. został również wybudowany RPZ PKP Niewiadów, który uruchomiono w celu zaspokojenia potrzeb energetycznych nowo powstałej huty szkła Euroglas Polska Sp. z o.o., która jest największym i najbardziej energochłonnym przedsiębiorstwem nie tylko na terenie

Gminy, ale i w całym powiecie tomaszowskim. Wyżej wymienione punkty zasilania połączone są między sobą liniami elektroenergetycznymi 110 kV.

Wszystkie wymienione powyżej GPZ-y posiadają pewne rezerwy mocy do zagospodarowania oraz wolne pola do wyprowadzenia nowych linii.

TELEKOMUNIKACJA

Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć telefoniczną. W miejscowości Niewiadów – Gmina Ujazd na terenie zakładu Kreisel oraz na terenie Zakładu Sprzętu Precyzyjnego "Niewidów" S.A. w upadłości likwidacyjnej znajdują się stacje bazowe telefonii komórkowej.

Gmina w latach 2012-2014 realizowała projekt E-LEADER, którego celem było zwiększenie dostępności sieci internetowej rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Rezultatem projektu był rozwój szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz bezpłatnych ogólnodostępnych lokalnych punktów konsultacyjnych zlokalizowanych w świetlicach wiejskich, szkołach, ochotniczej straży pożarnej w Przesiadłowie. Realizacja projektu przyczyniła się do znacznego zwiększenia liczby beneficjentów usług internetowych. Umożliwiony został także dostęp do Internetu drogą radiową.

Gmina planuje dalszy rozwój sieci teleinformatycznych w tym budowę sieci światłowodowych i objęcie nowo wyznaczonych terenów zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych. W planach na kolejne lata jest dalszy rozwój i upowszechnienie stosowania technik społeczeństwa informacyjnego ze szczególnym naciskiem na rozwój e-usług.

WODOCIĄGI I KANALIZACJA

Zaopatrzenie mieszkańców gminy w wodę odbywa się ze studni głębinowych oraz płytkich studni kopanych. Na terenie Gminy Ujazd znajduje się 6 ujęć zaopatrujących w wodę podmioty produkcyjne i usługowe oraz 3 ujęcia komunalne wykorzystywane dla potrzeb zbiorowego zaopatrzenia w wodę:

- studnia i hydrofornia w miejscowości Ujazd – o wydajności 740 m³/d
- studnia i hydrofornia Tobiasze – o wydajności 451,58 m³/d
- studnia i hydrofornia Osiedle Niewiadów – o wydajności 833 m³/d,

Tabela 31 Odsetek ogółu ludności korzystających z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Ujazd

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
wodociąg	79,4	79,4	79,3	79,4	80,2	80,9	81,8	81,9	98,8	98,8
kanalizacja	39,4	39,4	39,8	40,2	40,9	41,8	41,4	41,7	41,8	42

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Patrząc na powyższą tabelę to odsetek mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej na terenie Gminy jest dość wysoki (w roku 2016 bliski 100%). Na przestrzeni lat 2016-2015 zwiększył się o 19,4%.

Natomiast biorąc pod uwagę kanalizację, to niestety odsetek ludności korzystających z kanalizacji nie jest tak wysoki jak w przypadku wodociągu i wynosi niewiele ponad 40%. A na przestrzeni lat 2006-2015 wzrósł jedynie o 2,6%.

Na terenie Gminy działają dwie oczyszczalnie ścieków:

- mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych w Ujeździe
- oczyszczalnia ścieków zarządzana przez firmę ROMER MEDIA obsługująca przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie byłych zakładów ZSP Niewiadów SA oraz osiedle Ujazd – Przylesie i firmę EUROGLAS Polska Sp. z o.o.

ODPADY

Gmina Ujazd nie posiada własnego składowiska odpadów. Odpady z terenu Gminy wywożone zostają na wysypisko w Tomaszowie Mazowieckim.

3.2.6. Główne problemy w sferze środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Główne problemy Gminy Ujazd to:

- bardzo duży ruch pojazdów wszelkiego typu przez miejscowość Ujazd i Osiedle Niewiadów;
- tereny zdegradowane na terenie miejscowości Ujazd i Osiedla Niewiadów;
- zanieczyszczenie powietrza w centrum Gminy spowodowane ruchem pojazdów oraz tradycyjnym ogrzewaniem budynków oraz niską efektywnością energetyczną;
- zły stan sakralnych obiektów zabytkowych;
- zły stan niektórych dróg i ciągów pieszych;
- brak wydzielonych ciągów rowerowych;
- degradacja tkanki mieszkaniowej – wielorodzinnej na Osiedlu Niewiadów; brak pełnego wykorzystania obiektów;
- słabe zagospodarowanie przestrzeni na osiedlach mieszkaniowych Osiedla Niewiadów;
- brak dużych obiektów sportowych w Gminie;
- niezagospodarowana zieleń w niektórych częściach Gminy (głównie park w miejscowości Ujazd);
- występowanie budynków zdegradowanych, których konieczna jest rozbiórka.

Problemem Gminy jest zagospodarowanie przestrzenne miejscowości Ujazd. Miejscowość ma słabo wykształcone centrum, a zabudowa stała się chaotyczna. Brakuje miejsc odpoczynku dla mieszkańców. Do tego dochodzi olbrzymi ruch pojazdów przez samo centrum miejscowości. W stolicy Gminy – Ujeździe - nie ma wytyczonego centrum, choć nieoficjalnie można byłoby uznać za centrum ul. Wodną z budynkiem Kordegardy.

Rysunek 11 Ul. Wodna (widok w kierunku Kordegardy)

Rysunek 12 Ul. Wodna - Kordegarda

Problemem jest także obszar po byłej Mazowieckiej Spółdzielni Pracy „PREFABUD” w Ujeździe. Teren o powierzchni ok. 2 ha zabudowany jest kompleksem 7 budynków. Budynek chlewni, owczarni i stodoły wpisane zostały do ewidencji zabytków. Jeden z budynków jest zdewastowany i pozostaje w bardzo złym stanie technicznym, grożącym zawaleniem. Pozostałe budynki pozostają w dostatecznym stanie technicznym. Cały obszar wskazuje jednak na zaniedbanie i nieuporządkowanie oraz brak funkcjonalności przestrzeni, charakteryzującej się jednak ogromnym potencjałem.

Na terenie Gminy Ujazd, a dokładnie w miejscowości Osiedle Niewiadów znajduje się teren zdegradowany – dawniej basen. Zbudowany na początku lat 90. ubiegłego stulecia basen w Osiedlu

Niewiadów z pełnym zapleczem sportowo-rekreacyjnym był obiektem, na którym wiele rodzin spędzało upalne dni. Jednak jedyna w regionie odkryta pływalnia nie przetrwała próby czasu. Została zamknięta. Pomysł zbudowania obiektu zrodził się już w latach 80. W 1986 r. Zakłady Sprzętu Precyzyjnego „Niewiadów” SA dostały pozwolenie na budowę. Cztery lata później ruszyła budowa pływalni, która wraz ze swoim zapleczem miała służyć przede wszystkim mieszkańcom Osiedla Niewiadów, zatrudnionym w zakładach. Z czasem obiekt stał się jedną z największych atrakcji turystycznych w regionie. Latem ściągaly tu całe rodziny. Pływalnia o wymiarach prawie olimpijskich 25 x 49,5 m (do wymogów olimpijskich brakuje tylko pół metra długości). Do tego brodzik dla dzieci, szatnie, zaplecze gastronomiczne, boiska do siatkówki, koszykówki i tenisa. Jednak z upływem lat, nie remontowany basen, stracił swój blask. Zbudowany w oparciu o stare technologie, powoli stawał się zabytkiem. Tak więc w 2009 r. basen spadł na barki Gminy. Dokonano szczegółowego przeglądu całego obiektu w celu określenia stanu technicznego. Okazało się, że zniszczona była nie tylko folia basenowa, a również niecki pływalni i brodzika. Od roku 2009 bramy pływalni spięte są porzeczonymi już łańcuchami i kłódkami. Kluczami do nich dysponują pracownicy Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Niewiadowie.

Rysunek 13 Obiekt nieczynnego basenu

Problemem staje się zagospodarowanie przestrzenne całego Osiedla Niewiadów. Ciągi piesze, budynki, obiekty sportowe wymagają pilnych działań rewitalizacyjnych. Tętniące niegdyś osiedle staje się terenem zaniedbanym. Obszar w kolejnych latach może się wyludniać.

Problemem Gminy jest zanieczyszczenie powietrza. Chodzi szczególnie o tereny gęsto zabudowane. Główny wpływ na stan powietrza mają przede wszystkim procesy energetycznego spalania paliw związane z emisją powierzchniową oraz emisją punktową. Są one szczególnie uciążliwe w okresie grzewczym wśród zwartej zabudowy, która utrudnia proces rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Procesy te pochodzą zarówno z niskich emitorów odprowadzających gazowe produkty spalania z palenisk domowych, jak i lokalnych i zbiorczych kotłowni, w których podstawowym nośnikiem grzewczym jest węgiel, niestety często złej jakości o dużej zawartości siarki. Jednym z większych,

obok Zakładów Sprzętu Precyzyjnego „Niewiadów” S.A. emitorów punktowych wprowadzających do powietrza związki SO₂,NO₂,CO i pyłów na terenie gminy jest znajdująca się w Przesiadłowie firma Eurobox Polska Sp. z o.o. wykorzystująca do produkcji ciepła oraz procesów technologicznych olej opałowy (o niskiej zawartości siarki), gaz ziemny i energię elektryczną. Do pozostałych emitorów szkodliwych substancji (poza wymienionymi wyżej) zaliczyć należy kotłownie węglowe zlokalizowane w firmach produkcyjnych i usługach oraz inne średnie bądź małe lokalne źródła ciepła, w tym piecowy (paleniskowy) system ogrzewania mieszkań dominujący w budownictwie jednorodzinny oraz w gospodarstwach rolnych, które eksploatowane są przez ich właścicieli wyłącznie na własne potrzeby.

3.3. Sfera gospodarcza

3.3.1. Struktura działalności gospodarczej

Na terenie Gminy wyróżnić można dwa podstawowe kierunki działalności: rolnictwo i przemysł.

Gospodarstwa na terenie Gminy charakteryzują się niekorzystną strukturą agrarną. Ich znaczna większość, bo 1520 posiada grunty o powierzchni do 2ha, a 452 od 2 do 4,999ha. Gospodarstwa mniejsze często prowadzą działalność rolniczą wspólnie z inną działalnością komercyjną. W gminie działa również kilkunastu większych właścicieli ziemskich, którzy prowadzą rolnictwo towarowe.

W strukturze agrarnej dominują mieszanki zbożowe i zboża (pszenżyto i żyto) uzupełnione roślinami okopowymi. Poza produkcją roślinną hoduje się tu trzodę chlewną, bydło mleczne i drób. Dominujące aktualnie kierunki oraz słaba opłacalność produkcji rolnej mobilizuje rolników do szukania nowych form działalności, szczególnie w zakresie przetwórstwa, agroturystyki, czy też rolnictwa ekologicznego. Sposób użytkowania gruntów na terenie Gminy Ujazd wygląda następująco:

Powierzchnia ogółem 9696 ha, w tym:

- użytki rolne ogółem 5891 ha;
- grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione ogółem 3338 ha;
- grunty pod wodami 14 ha;
- grunty zabudowane i zurbanizowane ogółem – 368 ha;
- inne – 58 ha.

Cechą charakterystyczną działalności gospodarczej na terenie Gminy jest obecność dużej liczby firm małych. Większość z nich to firmy rodzinne prowadzące działalność na własny rachunek, w różnych gałęziach przemysłu i usług. Pozostałą grupę stanowią zakłady o znaczeniu ponadlokalnym, w tym firmy zatrudniające pomiędzy 50 a 249 osób. Do największych przedsiębiorstw zaliczyć należy :

- Euroglas Polska Sp. z o.o. – firma córka szwajcarskiej GlasTroesch, która jest europejskim producentem szkła płaskiego i powlekanego;
- Eurobox Polska Sp. z o.o. – czołowy producent tektury falistej i opakowań w Europie;
- Kreisel Technika Budowlana Sp. z o.o. –producent materiałów budowlanych;

- Zakłady Sprzętu Precyzyjnego "Niewidów" S.A. w upadłości likwidacyjnej zajmujące się produkcją artykułów gospodarstwa domowego i elementów plastikowych dla innych firm;
- P.H.Agroskład - sprzedaż ciągników i maszyn rolniczych;
- Firma Podsiadło - producent kostki brukowej;
- Fabryka Przyczep Niewiadów Spółka z o.o. - producent przyczep;
- CMC Spółka z o.o. - producent palet;
- DWD System Spółka z o.o. - producent instalacji mostowych oraz wyposażenie hal.

Powstanie, rozwój i przetrwanie małego i średniego przedsiębiorstwa prywatnego w decydującym stopniu zależy od otoczenia, w którym ono funkcjonuje. Otoczenie to niesie wiele zagrożeń, ale występują w nim również instytucje, które działają na rzecz jego stabilizacji i rozwoju. Jedną z najistotniejszych przeszkód rozwoju małej przedsiębiorczości w regionie jest brak zasobów finansowych oraz brak wykwalifikowanych kadr, które potrafiłyby sprawnie zarządzać przedsiębiorstwem. Dużej części małych firm nie stać na samodzielne ponoszenie kosztów związanych ze zbieraniem informacji o innowacjach, technologii i o rynkach. Małe firmy mają również duże trudności w dostępie do funduszy kredytowych, gdyż dla banku stanowią ryzyko.

Podział podmiotów gospodarki narodowej wg sektorów własnościowych jest klasyczny względem większości jednostek terytorialnych. W 2015 roku sektor prywatny stanowił ok. 96,4% ogółu podmiotów.

W Gminie Ujazd, na przełomie 10 lat (lata 2006 – 2015) odnotowano tylko o 1 podmiot więcej.

Dominowały w nim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Patrząc na poniższą tabelę przedstawiającą liczbę przedsiębiorstw w Gminie Ujazd według miejscowości, liczba przedsiębiorstw na przestrzeni lat 2014 – 01.2017 wzrosła o 12. Miejscowości. W tabeli oznaczono średnią arytmetyczną liczby przedsiębiorstw dla miejscowości, w których przedsiębiorstwa istniały w analizowanym okresie. Kolorem niebieskim oznaczono wartości poniżej średniej, co wskazuje na gorszą sytuację w tych miejscowościach, niż średnia dla Gminy. W większości miejscowości w analizowanym okresie czasu liczba przedsiębiorstw nie uległa zmianie, tylko w czterech z nich tj. Niewiadów, Osiedle Niewiadów, Tobiasze oraz Ujazd liczba ta wzrosła. Jednak w większości tj.: Bielina, Bronisławów, Buków, Buków Parcel, Ciosny, Dębniak, Helenów, Józefów, Kolonia Dębniak, Kolonia Olszowa, Kolonia Ujazd, Konstancin, Lipianki, Łączkowice, Łominy, Maksymów, Marszew, Niewiadów, Niewiadów Kolonia, Ojrzanów, Olszowa, Olszowa Piaski, Stasiolas, Szymanów, Tekłów, Władysławów, Wólka Krzykowska, Wygoda, liczba przedsiębiorstw znajduje się poniżej obliczonej średniej arytmetycznej. W tych właśnie miejscowościach liczba ta na przestrzeni ostatnich 3 lat nie uległa zmianie. Natomiast w miejscowościach: Aleksandrów, Młynek i Olszowa Piaski w analizowanych latach nie było zarejestrowanego ani jednego przedsiębiorstwa. Jedynie z miejscowości poniżej średniej, w Niewiadowie, liczba ta uległa podwyższeniu o 2 przedsiębiorstwa w roku 2017.

Tabela 32 Saldo liczby firm w ostatnich 3 latach (uwzględniono czas do stycznia 2017 roku)

	2014	01.2017
Aleksandrów	0	0
Bielina	2	2
Bronisławów	2	2
Buków	11	11
Buków Parcel	2	2
Ciosny	2	2
Dębniak	8	8
Helenów	1	1
Józefin	14	14
Józefów	2	2
Kolonia Dębniak	3	3
Kolonia Olszowa	3	3
Kolonia Ujazd	3	3
Konstancin	3	3
Lipianki	5	5
Łączkowice	1	1
Łominy	7	7
Maksymów	1	1
Marszew	1	1
Mącznik	13	13
Młynek	0	0
Niewiadów	8	10
Niewiadów Kolonia	3	3
Ojrzanów	7	7
Olszowa	3	3
Olszowa Piaski	0	0
Osiedle Niewiadów	64	67
Przesiadłów	19	19
Sangrodz	21	21
Skrzynki	23	23
Stasiolas	7	7
Szymanów	4	4
Tekłów	1	1
Tobiasze	14	16
UJAZD	163	168
Władysławów	1	1
Wólka Krzykowska	9	9
Wygoda	3	3
Wykno	13	13
Zaosie	18	18
SUMA	465	477
ŚREDNIA	12,56	12,89

Źródło: Urząd Gminy w Ujeździe

W poniższej tabeli została przedstawiona liczba przedsiębiorstw w poszczególnych miejscowościach na terenie Gminy, a także stosunek liczby przedsiębiorstw do liczby mieszkańców.

Tabela 33 Wskaźnik: Liczba przedsiębiorstw - dane szacunkowe wg stanu na dzień 26.01.2017r do liczby ludności

	liczba ludności	liczba przedsiębiorstw	liczba przedsiębiorstw / liczby ludności
Aleksandrów	35	0	0
Bielina	80	2	0,025
Bronisławów	53	2	0,038
Buków	225	11	0,049
Buków Parcel	56	2	0,036
Ciosny	105	2	0,019
Dębniak	174	8	0,046
Helenów	72	1	0,014
Józefin	177	14	0,079
Józefów	16	2	0,125
Kolonia Dębniak	83	3	0,036
Kolonia Olszowa	73	3	0,041
Kolonia Ujazd	96	3	0,031
Konstancin	33	3	0,091
Lipianki	74	5	0,068
Łączkowice	44	1	0,023
Łominy	91	7	0,077
Maksymów	58	1	0,017
Marszew	34	1	0,029
Mącznik	127	13	0,102
Młynek	19	0	0
Niewiadów	91	10	0,11
Niewiadów Kolonia	138	3	0,022
Ojrzanów	97	7	0,072
Olszowa	130	3	0,023
Olszowa Piaski	25	0	0
Osiedle Niewiadów	1764	67	0,038
Przesiadłów	287	19	0,066
Sangrodz	384	21	0,055
Skrzynki	430	23	0,053
Stasiolas	165	7	0,042
Szymanów	48	4	0,083
Tekłów	36	1	0,028
Tobiasze	189	16	0,085
UJAZD	1650	168	0,102
Władysławów	10	1	0,1
Wólka Krzykowska	141	9	0,064
Wygoda	65	3	0,046
Wykno	141	13	0,092
Zaosie	356	18	0,051
suma	-	-	2,078
Średnia arytmetyczna	-	-	0,056

Źródło: Urząd Gminy w Ujeździe

Biorąc pod uwagę liczbę przedsiębiorstw w stosunku do liczby ludności w poszczególnych miejscowościach, najmniejszy odsetek wartości wskaźnika (w stosunku do wyliczonej średniej

arytmetycznej) występuje w miejscowościach: Bielina, Bronisławów, Buków, Buków Parcel, Ciosny, Dębniak, Helenów, Kolonia Dębniak, Kolonia Olszowa, Kolonia Ujazd, Łączkowice, Maksymów, Marszew, Niewiadów Kolonia, Olszowa, Osiedle Niewiadów, Sangrozd, Skrzyńki, Stasiolas, Tekłów, Wygoda i Zaosie. Natomiast w takich miejscowościach jak Aleksandrów, Młynek, Olszowa Piaski nie funkcjonuje żadne przedsiębiorstwo.

Patrząc na poniższą tabelę najwięcej podmiotów zarejestrowano w Sekcji G „handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle” (27,87%). Znaczna część podmiotów widnieje w Sekcji C „przetwórstwo przemysłowe” (21,80%), F „budownictwo” (10,66%) oraz Sekcji S i T „Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby” (9,51%).

Tabela 34 Jednostki wpisane do rejestru REGON wg Sekcji PKD 2007 w 2015 r. w Gminie Ujazd

Sekcja	liczba	udział % w ogóle
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	23	3,77
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	133	21,8
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0,16
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7	1,15
Sekcja F - Budownictwo	65	10,66
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	170	27,87
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	26	4,26
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10	1,64
Sekcja J - Informacja i komunikacja	6	0,98
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	12	1,97
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5	0,82
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	32	5,25
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	17	2,79
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4	0,66
Sekcja P - Edukacja	16	2,62
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	17	2,79
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8	1,31
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	58	9,51

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

3.3.2. Uwarunkowania budżetowe realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych

Uwarunkowania budżetowe przedstawiono w oparciu o dane pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego.

Wielkość dochodów Gminy wynika z przepisów zawartych w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, która określa źródła finansowania jednostek samorządu terytorialnego. Poniżej zamieszczono zestawienia obrazujące dochody oraz wydatki Gminy.

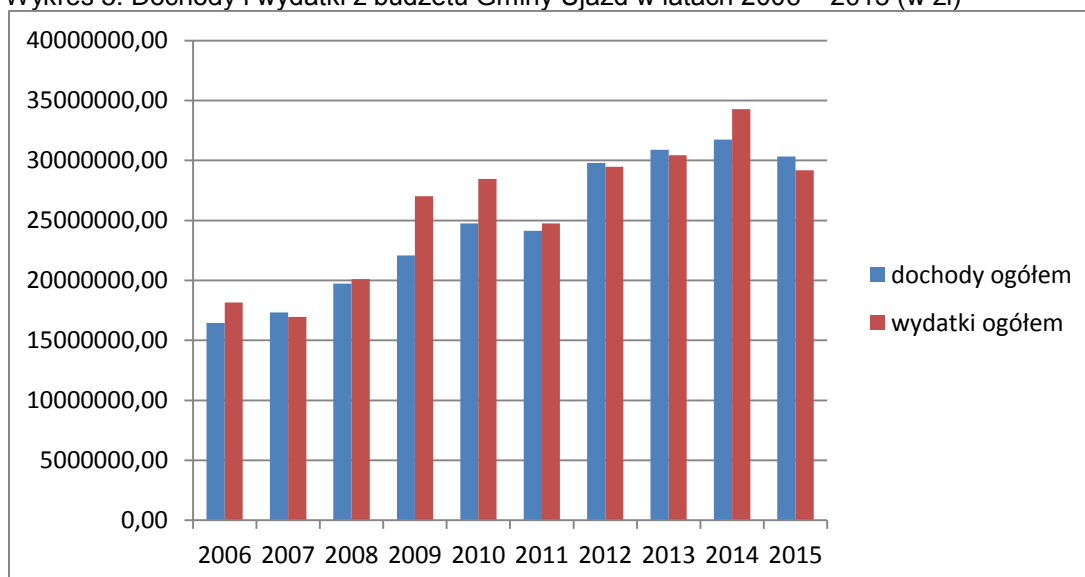
Wysokość dochodów i wydatków z budżetu Gminy Ujazd przybiera tendencję wzrostową, co można zauważyć w poniższej tabeli.

Tabela 35: Dochody i wydatki z budżetu Gminy Ujazd ogółem w latach 2006 – 2015 (w zł)

	dochody ogółem	wydatki ogółem
2006	16439696	18151793
2007	17328607	16947945
2008	19737888	20109911
2009	22083083	27006741
2010	24749228	28467089
2011	24140328	24748273
2012	29778829	29484181
2013	30895158	30424271
2014	31742919	34268663
2015	30333533	29173982

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 5: Dochody i wydatki z budżetu Gminy Ujazd w latach 2006 – 2015 (w zł)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wśród wydatków z budżetu Gminy dominują wydatki bieżące ogółem, w 2015 roku stanowiły niemalże 83,22% wydatków ogółem. Wydatki majątkowe ogółem w każdym okresie w całości stanowiły wydatki majątkowe inwestycyjne. W 2014 roku wydatki ogółem na 1 mieszkańca były w analizowanym okresie najwyższe.

Tabela 36: Wydatki z budżetu Gminy Ujazd (w zł)

	ogółem	majątkowe ogółem	majątkowe inwestycyjne	bieżące ogółem	bieżące na wynagrodzenia	ogółem na 1 mieszkańca
2006	18151793	4759683	4759683	-	-	2343,07
2007	16947945	3368010,4	3368010,4	-	-	2181,76
2008	20109911	5338660,5	5338660,5	14771250	5854711,7	2587,82
2009	27006741	11280546	11280546	15726195	6616040,2	3481,15

	ogółem	majątkowe ogółem	majątkowe inwestycyjne	bieżące ogółem	bieżące na wynagrodzenia	ogółem na 1 mieszkańca
2010	28467089	11402883	11402883	17064206	6897606,3	3604,34
2011	24748273	6135966,4	6135966,4	18612307	7558553,4	3131,11
2012	29484181	9185330,1	9185330,1	20298851	8332873,3	3736,91
2013	30424271	9479712,1	9479712,1	20944559	8451166,6	3839,99
2014	34268663	11982861	11982861	22285803	8855259,5	4329,04
2015	29173982	4893616	4893616	24280366	9605230,6	3701,34

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W 2015 roku największy udział w wydatkach z budżetu Gminy Ujazd stanowiły wydatki ponoszone na bieżące wynagrodzenia stanowiły 39,56% ogółu.

3.3.3. Problemy zidentyfikowane w sferze gospodarczej

Poniżej przedstawiono problemy dotyczące sfery gospodarczej:

- zbyt mała ilość firm zarejestrowanych w Gminie Ujazd;
- upadające rolnictwo w małych gospodarstwach rolnych;
- zbyt dużo podmiotów prowadzących działalności handlową;
- mała skłonność mieszkańców do prowadzenia własnej działalności gospodarczej;
- niska chłonność lokalnego rynku;
- niskie wykształcenie mieszkańców, co powoduje, że tworzy się mało firm innowacyjnych i o wysokim potencjale;
- zdegradowania przestrzeń co powoduje, że Gmina nie jest dobrym miejscem do prowadzenia działalności gospodarczej;
- zbyt mały rynek zewnętrzny;

Gmina Ujazd to Gmina wiejska, dlatego rolnictwo odgrywa duże znaczenie dla gospodarki. Gospodarstwa na terenie Gminy charakteryzują się niekorzystną strukturą agrarną. Ich znaczna większość, bo 1520 posiada grunty o powierzchni do 2ha, a 452 od 2 do 4,999ha. Gospodarstwa mniejsze często prowadzą działalność rolniczą wspólnie z inną działalnością komercyjną. W Gminie działa również kilkunastu większych właścicieli ziemskich, którzy prowadzą rolnictwo towarowe. Po wejściu Polski do Unii Europejskiej dochody gospodarstw rolnych w kraju wyraźnie wzrosły. Złożył się na to zarówno wzrost dochodów z produkcji rolnej, jak i rosnące dopłaty bezpośrednie. Niestety inaczej jest w Gminie Ujazd, gdzie gospodarstwa rolne są mało efektywne pod względem zysków. Małe gospodarstwa przestają przynosić korzyści finansowe, stają się niedochodowe, dlatego mężczyźni mieszkający na wsi porzucają gospodarstwa na rzecz innej pracy. W ostatnich latach w Gminie nie odnotowano postępu pod względem trwałego wzrostu dochodów rolniczych, rozwoju rolnictwa rozumianego jako wzrost wydajności zaangażowanych w nim czynników wytwórczych. Na terenie całej Gminy zlokalizowanych jest tylko kilka dużych i efektywnych gospodarstw rolnych. To za mało aby rolnictwo odegrało znaczącą rolę w rozwoju gospodarki. Na szczęście osoby odchodzące z

rolnictwa mogą znaleźć prace w dużych zakładach zlokalizowanych na terenie Gminy. Do największych przedsiębiorstw zaliczyć należy :

- Euroglas Polska Sp. z o.o. – firma córka szwajcarskiej GlasTroesch, która jest europejskim producentem szkła płaskiego i powlekanego;
- Eurobox Polska Sp. z o.o. – czołowy producent tektury falistej i opakowań w Europie;
- Kreisel Technika Budowlana Sp. z o.o. –producent materiałów budowlanych;
- Zakłady Sprzętu Precyzyjnego "Niewidów" S.A. w upadłości likwidacyjnej zajmujące się produkcją artykułów gospodarstwa domowego i elementów plastikowych dla innych firm;
- P.H. Agroskład - sprzedaż ciągników i maszyn rolniczych;
- Firma Podsiadło - producent kostki brukowej;
- Fabryka Przyczep Niewiadów Spółka z o.o. - producent przyczep;
- CMC Spółka z o.o. - producent palet;
- DWD System Spółka z o.o. - producent instalacji mostowych oraz wyposażenie hal.

Gmina jest znakomitym miejscem do lokowania firm. Zakłady Niewiadów posiadają bocznice kolejową. Gmina zlokalizowana jest również nieopodal trasy S8.

Problemem jest mała liczba małych firm prywatnych zlokalizowanych w Gminie. Większość z nich zajmują się handlem co powoduje, że ich dochodowość jest coraz niższa. Tracą rynek na rzecz dużych sklepów sieciowych. Sieci dyskontów wielkopowierzchniowych zdobywają coraz większą część rynku. Zgodnie z raportem Nielsena sprzed roku, mają one już niemal połowę rynku FMCG (towarów szybko zbywalnych). Na zmianach tracą mniejsze sklepy, bo rynek jest zbyt nasycony, by wszyscy mogli na nim się rozwijać. Dyskonty rywalizują nie tylko z innymi formatami sklepów, lecz także między sobą. Z jednej strony korzystają na tym konsumenci, o których trwa cenowa wojna, jednak wbrew pozorom, wybór dla nich staje się ograniczony. Mieszkańcy Gminy coraz częściej dokonują zakupów w dyskontach zlokalizowanych zarówno w Gminie jak i pobliskim Tomaszowie Mazowieckim. Zanika jednak handel w małych sklepach.

Dlatego tak ważny staje się rozwój firm innowacyjnych. Do ogólnych i szeroko pojmowanych barier innowacji w przedsiębiorstwach na terenie Gminy Ujazd można zaliczyć: nieufność, brak chęci nawiązywania współpracy z innymi firmami i sferą nauki oraz brak wystarczającej wiedzy w zakresie innowacji. Innowacjom nie sprzyjają także niedostateczne rozwiązania prawno-administracyjne dotyczące uzyskiwania koncesji i zezwoleń oraz ochrony własności intelektualnej czy nadmierna biurokracja. A to właśnie rozwój, małych innowacyjnych firm może odmienić rzeczywistość w Gminie. To właśnie małe firmy stanowią o sile lokalnej gospodarki. Generują największe zyski dla ich właścicieli, czyli mieszkańców Gminy. Niezwykle ważnym elementem rozwoju Gminy jest właśnie tworzenie małych, innowacyjnych firm.

4. Analiza SWOT Gminy Ujazd

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron miejscowości, oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją. Zawiera określenie czterech grup czynników:

- „mocnych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony Gminy i które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi (utrzymać je jako mocne i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój)
- „słabych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony Gminy, a nie wyeliminowane utrudniać będą jej rozwój (ich oddziaływanie należy minimalizować)
- „szans” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi miejscowości
- „zagrożeń” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jej rozwoju (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na rozwój miejscowości)

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego Gminy. Poniższy zbiór informacji jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach Gminy, ułożonych przekrojowo (w ramach poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego).

◇ SPOŁECZEŃSTWO, SYTUACJA SPOŁECZNA	
<p style="text-align: center;">○ Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • duża aktywność wszystkich grup społecznych i organizacji (w tym zarówno dla dzieci i młodzieży, ale także emerytów i rencistów) • kultywowanie tradycji (prężnie działające Koła Gospodyń Wiejskich, zespoły ludowe, orkiestra dęta) • wysoka partycypacja społeczna i integracja mieszkańców • duża ilość inicjatyw oddolnych w sołectwach • aktywna Lokalna Grupa Działania • dobra baza kulturalna, oświatowa i rekreacyjna (GHS, świetlice, biblioteka publiczna, GOK) 	<p style="text-align: center;">○ Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak ogólnodostępnego miejsca do korzystania przez mieszkańców z Internetu • nieadekwatne do potrzeb rynku pracy kwalifikacje mieszkańców. • słaby przepływ informacji pomiędzy Urzędem Gminy, a mieszkańcami
◇ ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	
<p style="text-align: center;">○ Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • występowanie obszarów cennych przyrodniczo – duże zalesienie • występowanie pomników przyrody • piękne krajobrazy i stosunkowo czyste 	<p style="text-align: center;">○ Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • niezbyt korzystne warunki glebowe dla rozwoju i intensyfikacji rolnictwa • zanieczyszczenie powietrza pochodzące w szczególności ze źródeł „niskiej emisji”,

powietrze	a także ruchu samochodowego <ul style="list-style-type: none"> • niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii • niewystarczająca edukacja ekologiczna mieszkańców
◇ TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA	
○ Mocne strony <ul style="list-style-type: none"> • atrakcyjne turystycznie obiekty turystyczne i rekreacyjne (w tym zespół pałacowo-parkowy) • korzystne położenie geograficzne • doskonałe walory przyrodnicze (wysokie zalesienie, rzeka, ścieżki rowerowe) • rozwijająca się sieć dróg rowerowych • przebiegający przez Gminę szlak konny • Funkcjonowanie Parku Edukacyjno - Rozrywkowego Mikrokosmos 	○ Słabe strony <ul style="list-style-type: none"> • brak infrastruktury wypoczynkowej wokół rzeki • brak kompleksowej oferty turystycznej i znikoma ilość turystów odwiedzających Gminę • brak punktu informacji turystycznej
◇ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO	
○ Mocne strony <ul style="list-style-type: none"> • rozwinięty przemysł - podstrefa ekonomiczna zlokalizowana na terenie Gminy z silnym inwestorem (Euroglass) oraz kilka większych podmiotów produkcyjnych • dywersyfikacja działalności – gospodarka oparta na wielu sektorach, w tym gospodarstwach rybnych i stawów hodowlanych • duża ilość inwestycji, w tym z funduszy zewnętrznych - doświadczenie w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania • terytorium gminy w zasięgu światłowodu o dużej przepustowości • dobra współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami • korzystne położenie geograficzne 	○ Słabe strony <ul style="list-style-type: none"> • brak bazy noclegowej na terenie Gminy • brak działek inwestycyjnych w dyspozycji Gminy • brak promocji Gminy na zewnątrz • duże rozdrobnienie zabudowy • pogarszający się stan budynku i wyposażenia Urzędu Gminy • mała liczba nowych inwestorów
◇ INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
– Mocne strony <ul style="list-style-type: none"> • dobre połączenia Ujazdu z drogami wojewódzkimi oraz trasą S8 • rozwinięta sieć połączeń Ujazdu z miastami Tomaszów (stolica powiatu) i Łódź (stolica województwa) – drogi i kolej • dobry stan dróg wojewódzkich • dobre uzbrojenie terenu • rozwijająca się sieć dróg rowerowych 	– Słabe strony <ul style="list-style-type: none"> • zły stan dróg gminnych i powiatowych (nawierzchnia, brak chodników, oznakowanie, melioracja) • uboga infrastruktura ścieżek rowerowych • brak połączeń komunikacyjnych pomiędzy sołectwami i Ujazdem • brak lub niezagospodarowanie miejsc do organizacji imprez masowych i spotkań w poszczególnych miejscowościach

<ul style="list-style-type: none"> •przebiegający przez Gminę szlak konny •wyszkolone i wyposażone jednostki OSP 	<ul style="list-style-type: none"> •brak żłobków na terenie Gminy •niewystarczająca infrastruktura ochrony zdrowia •słabo wyposażone świetlice wiejskie •słaba infrastruktura kanalizacyjna •brak planów co do budownictwa socjalnego i komunalnego, a istniejące budynki są w złym stanie technicznym •brak stosowania e-usług (e-administracja, e-zdrowie itd.) •niewystarczająca baza noclegowa (istniejący obiekt jest mały i o zbyt niskim standardzie) •brak punktu informacji turystycznej
<p>◇ EDUKACJA</p>	
<p style="text-align: center;">○ Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> •rozbudowana baza edukacyjna (szkoły i przedszkola) •sprawny system dowożenia dzieci do placówek • Wychowanie przedszkolne na wysokim poziomie •działające kuchnie i stołówki w placówkach • współpraca szkół z lokalnymi Klubami Sportowymi 	<p style="text-align: center;">○ Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • braki w infrastrukturze oraz niedostosowanie pomieszczeń oraz zajęć dla potrzeb edukacyjnych, w tym wyrównywanie deficytów • wolne tempo modernizacji już istniejącej infrastruktury (budynki, boisko, miasteczko ruchu drogowego) • brak żłobków • zbyt mała ilość pomocy dydaktycznych oraz starzejące się wyposażenie komputerowe • brak szkoły ponad gimnazjalnej na terenie Gminy
<p>◇ POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA</p>	
<p style="text-align: center;">○ Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobrze prowadzona działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej • zapewnienie podstawowej opieki zdrowotnej na obszarze Gminy • działalność Ochotniczych Straży Pożarnych 	<p style="text-align: center;">○ Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca kwota wydatków z budżetu Gminy przeznaczana na pomoc społeczną • potrzeba objęcia wsparciem osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, starszych oraz kobiet powracających na rynek pracy po urodzeniu dziecka • problem ubóstwa i bezrobocia i inne problemy w sferze społecznej
<p>◇ SZANSE</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostępność środków na rozwój, w tym obszarów wiejskich z funduszy strukturalnych UE oraz innych źródeł zewnętrznych • możliwość rozwoju w oparciu o lepsze wykorzystanie bliskości drogi S-8 • wykorzystanie terenów przemysłowych (Niewiadów, Prefabud) • rozwój gospodarki w sektorze rolniczym i poza nim, w tym agroturystyki • rozwój współpracy międzygminnej w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej, społecznej oraz ogólnego rozwoju 	

- rozwój współpracy zagranicznej (Rumunia, Słowenia, Związek Polaków na Białorusi);
- rosnący popyt na działki przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe (zwiększenie zainteresowania ludności napływowej (głównie z Łodzi i Tomaszowa) kupnem działek czy domów na terenie Gminy);
- wykorzystanie alternatywnych źródeł energii (źródeł termalnych i ciepła które emituje huta szkła)
- poprawa atrakcyjności turystycznej poprzez eksponowanie kolejnych obiektów i miejsc historycznych oraz rozwój sieci ścieżek rowerowych
- rozwój Internetu i zaawansowanych technologii informatycznych (np. e-urząd)
- rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz rozwój gospodarki opartej na wiedzy

◇ ZAGROŻENIA

- niestabilna sytuacja polityczno-gospodarcza i społeczna w kraju
- potencjalny ubytek ludności (w tym emigracja zarobkowa mieszkańców) i ujemny przyrost naturalny
- rosnąca konkurencja otaczających regionów
- zwiększenie ilości zadań zleconych gminom, bez odpowiedniego wsparcia finansowego (zmniejszenie środków na inwestycje gminne)
- rosnące obciążenia podatkowe przedsiębiorców oraz wysokie koszty tworzenia nowych stanowisk pracy
- niespójne i skomplikowane prawo oraz nieznamość przepisów wśród społeczeństwa
- wolno rozwijająca się infrastruktura techniczna kraju (lotniska, autostrady, drogi krajowe)
- zwiększające się poczucie braku bezpieczeństwa i ogólny spadek zaufania dla władz
- rozwój patologii społecznych i wykluczenia społecznego

5. Założenia Programu Rewitalizacji Gminy Ujazd

5.1. Okres realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Ujazd

Program rewitalizacji ma stanowić podstawę prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Musi on być podstawowym instrumentem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych. Program rewitalizacji to opracowany i uchwalony przez samorząd lokalny wieloletni program działań zmierzający do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju. Objęcie danego obszaru programem rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty/narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne i instrumenty krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych¹².

Zgodnie z założeniami Narodowego Planu Rewitalizacji oraz istniejącymi konkretnymi mechanizmami finansowymi Unii Europejskiej postanowiono, że *Program Rewitalizacji Gminy Ujazd będzie realizowany w latach 2017 – 2023.*

¹² Narodowy Plan Rewitalizacji 2022

Szacuje się, że niektóre z projektów mogą być trudne pod względem inwestycyjnym i będą realizowane w długim okresie czasu. Gmina Ujazd chciałaby wszystkie projekty wykonać jak najszybciej, jednak należy wziąć pod uwagę uwarunkowania budżetowe oraz techniczne.

5.2. Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji, podsumowanie diagnozy

W celu wskazania obszaru rewitalizacji dokonano wyłonienia obszaru zdegradowanego w Gminie Ujazd. Posłużono się definicjami poszczególnych pojęć zawartych w „Wytycznych...”, zgodnie z którymi:

Stan kryzysowy zdefiniowano jako stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a) gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b) środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c) przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d) technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Obszar zdegradowany to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może

obejmować terenów większych niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców Gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojkowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z „Wytycznymi...” zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji w Gminie Ujazd określono przy założeniu, że program rewitalizacji może obejmować więcej niż jedno terytorium wymagające wsparcia, a zasięg każdego z tych obszarów wyznaczany jest przy założeniu, że jest to kryterium ograniczone przestrzennie, tj. obejmujące tereny o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk istotne dla rozwoju danej gminy (w przypadku niniejszego Programu – Gminy Ujazd).

Obszar objęty rewitalizacją został wytyczony na podstawie diagnozy stanu Gminy Ujazd, w tym pogłębionej diagnozy sfery społecznej oraz szerokich konsultacji przeprowadzonych ze społecznością lokalną. Partycypacja społeczna została wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu: diagnozowania, programowania, wdrażania oraz monitorowania. Zapewniono aktywny **udział interesariuszy na każdym etapie procesu rewitalizacji**. Temu służyły **konsultacje społeczne**. Jednocześnie wzięto pod uwagę zapisy „Wytycznych...”, zgodnie z którymi rewitalizacja stanowi proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Władze Gminy Ujazd wraz z mieszkańcami uczestniczącymi w konsultacjach chciały objąć rewitalizacją jak największą część Gminy, w której występują problemy społeczne wraz z towarzyszącymi im problemami w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Podczas wytyczania granic obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę podstawową zasadę rewitalizacji wyływającą z „Wytycznych ...” – zasadę koncentracji, zgodnie z którą obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Podsumowanie diagnozy

W ramach podsumowania diagnozy zebrano i pokrótce opisano zjawiska kryzysowe występujące na obszarze Gminy Ujazd. Następnie uporządkowano te dane w tabeli, przypisując je do miejscowości, w których występują. W ten sposób wytyczono obszar zdegradowany w Gminie, czyli obszar na którym na którym zidentyfikowano stan kryzysowy.

Sfera społeczna

Przeprowadzono diagnozę sfery społecznej, a następnie dokonano pogłębionej diagnozy tej sfery, dla uchwycenia najważniejszych problemów społecznych oraz ich największego nasilenia pod względem przestrzennym.

Diagnoza wykazała, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej zmalała w roku 2016 w stosunku do roku 2014, jednak zmniejszenie liczby osób objętych pomocą wynika nie tyle z poprawy warunków życia w Gminie, co z wprowadzonych zmian w wypłacaniu świadczeń w ramach zadań

własnych i zleconych Gminie, a także w wyniku wprowadzenia nowego kryterium uprawniającego do uzyskania świadczeń pieniężnych, podlegającego weryfikacji co 3 lata, przy uwzględnieniu wyniku badań prognozy interwencji socjalnej. W latach w 2014 – 2016 największa liczba rodzin została wsparta w wyniku ubóstwa i bezrobocia. Znaczna liczba rodzin uzyskała wsparcie także z tytułu niepełnosprawności i długotrwałej i ciężkiej choroby. Pomoc była również świadczona z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu. Pomagano także rodzinom, w których wystąpiła trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, przemoc w rodzinie i bezdomność.

Pogłębiona diagnoza sfery społecznej wykazała, że największe nasilenie zjawisk kryzysowych w tej sferze występuje w miejscowościach (począwszy od najwyższej wartości sumy zjawisk kryzysowych): Ujazd, Osiedle Niewiadów, Przesiadłów, Sangrozd oraz Skrzyńki. Do zjawisk kryzysowych zaliczono: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałą lub ciężką chorobę, potrzebę ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, przemoc domową (na podstawie danych dot. Niebieskich Kart), dożywianie dzieci, korzystanie ze świadczeń rodzinnych oraz problemy w nauczaniu.

Przytoczono również postulaty mieszkańców, które wskazały że w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa w Gminie konieczne jest lepsze oświetlenie jej nocą, a przede wszystkim Osiedla Niewiadów. Dodatkowo wykazano, że infrastruktura związana z obsługą przedszkoli, w tym zajęcia prowadzone w przedszkolach nie odpowiadają na potrzeby dzieci.

Sfera środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna

Diagnoza wykazała, że na obszarze Gminy występuje problem zanieczyszczenia powietrza. Wskazano na zły stan dróg oraz coraz większy ruch na drogach, co nie jest zjawiskiem korzystnym ani dla mieszkańców Gminy, ani dla stanu i jakości powietrza. Znaczny, uciążliwy ruch pojazdów występuje w centrum miejscowości głównie w Ujeździe i Osiedlu Niewiadów. Największa ilość zanieczyszczeń koncentruje się przy największych ciągach drogowych, w miejscach gdzie występuje największy ruch pojazdów. W Programie wskazano obszar przekroczeń benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10. Nie obejmuje on tylko zachodniej i północnej części Gminy.

Rysunek 14 Obszar przekroczeń Ld12SI dB(a)P01 w Gminie Ujazd w 2012 roku – oznaczenie grubą niebieską linią

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Uchwały nr LIII/945/14 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 października 2014 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXXV/690/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 kwietnia 2013 roku w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 oraz planu działań krótkoterminowych. Nazwa strefy: strefa łódzka. Kod strefy: PL1002

Większość dróg gminnych charakteryzuje się średnim stanem technicznym (posiadają nawierzchnię twardą, lecz często nieulepszoną). Część z nich wymaga przebudowy bądź modernizacji, szczególnie w zakresie szerokości jezdni i rodzaju nawierzchni. Ponadto na obszarze Gminy występuje szereg dróg wewnętrznych przeważnie o nawierzchniach gruntowych i zmiennej szerokości pasa drogowego pełniących drugorzędną rolę w układzie komunikacyjnym Gminy. Bardzo często zły stan dróg jest powiązany z nieuporządkowaniem przestrzeni miejscowości, brakiem zachowania ładu przestrzennego oraz występowaniem przy drogach nieużytkowanych bądź zniszczonych budynków. Oświetlenie uliczne także wymaga przebudowy.

Wskazano na brak zachowania ładu przestrzennego oraz zły stan techniczny budynków i przestrzeni w centrum miejscowości Ujazd. Miejscowość ta, z oryginalnym układem ulic jest największą i dominującą w Gminie. Jednocześnie jej centrum stanowi obszar, który ma szansę stać się wizytówką całej Gminy, wraz z ulicą Wodną, budynkiem Kordegardy na końcu tej ulicy oraz budynkiem Urzędu Gminy. Budynki są zniszczone i wymagają generalnego remontu. Ponad to zwrócono uwagę na pas nadrzeczny przy ul. Wodnej, który również wymaga uporządkowania.

W obrębie miejscowości Ujazd wskazano również na problem budynków pozostających w złym stanie technicznym w tym o niskiej efektywności energetycznej, nie zawsze wykorzystywanych w pełni możliwości, jakie daje ich położenie czy nawet sama kubatura. Takimi budynkami/obszarami jest teren po byłym PREFABUDZIE oraz budynek po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe, zlokalizowany w strefie ochrony konserwatorskiej.

Szczególnym obszarem w Gminie jest Osiedle Niewiadów, wraz z całą infrastrukturą, która powstała tu za czasów świetności Zakładów Niewiadów. Wskazano na degradację budynków i przestrzeni w ramach miejscowości, w tym wyróżniono obiekt po nieużywanym basenie zbudowanym na początku lat 90-tych XX w., który wymaga kapitalnego remontu. Interwencji wymaga również infrastruktura sportowa w postaci boiska wielofunkcyjnego w Osiedlu Niewiadów. Zwrócono uwagę na niedostosowanie obiektu do potrzeb mieszkańców.

Ze względu na swoistą odmienność miejscowości Osiedle Niewiadów względem pozostałych wsi gminnych, wskazano także na potrzeby mieszkańców wielorodzinnego bloku mieszkalnego oraz potrzeby związane z niezaspokojonym popytem na mieszkania w miejscowości. Budynek nie jest obecnie w 100% funkcjonalny. Część niewykorzystywanych pomieszczeń pozostaje nieużytkowana, co w dłuższym okresie czasu przyczyni się do degradacji tych przestrzeni.

Sfera gospodarcza

W Gminie Ujazd liczba przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich 3 lat wzrosła o 12. Jednak faktem jest, iż tendencja ta jest bardzo powolna. W większości miejscowości ich liczba nie uległa zmianie, tylko w czterech z nich tj. Niewiadów, Osiedle Niewiadów, Tobiasze oraz Ujazd ta liczba wzrosła. Jednak w większości miejscowości tj.: Bielina, Bronisławów, Buków, Buków Parcel, Ciosny, Dębniak, Helenów, Józefów, Kolonia Dębniak, Kolonia Olszowa, Kolonia Ujazd, Konstancin, Lipianki, Łączkowice, Łominy, Maksymów, Marszew, Niewiadów, Niewiadów Kolonia, Ojrzanów, Olszowa, Olszowa Piaski, Stasiolas, Szymanów, Tekłów, Władysławów, Wólka Krzykowska, Wygoda, liczba przedsiębiorstw znajduje się poniżej wyliczonej średniej. W tych właśnie miejscowościach liczba ta na przestrzeni ostatnich 3 lat nie uległa zmianie. Natomiast w miejscowościach: Aleksandrów, Młynek i Olszowa Piaski w analizowanych latach nie było zarejestrowanego ani jednego przedsiębiorstwa.

Biorąc pod uwagę liczbę przedsiębiorstw w stosunku do liczby ludności w poszczególnych miejscowościach, najmniejsza wartość wskaźnika występuje w miejscowościach: Bielina, Bronisławów, Buków, Buków Parcel, Ciosny, Dębniak, Helenów, Kolonia Dębniak, Kolonia Olszowa, Kolonia Ujazd, Łączkowice, Maksymów, Marszew, Niewiadów Kolonia, Olszowa, Osiedle Niewiadów,

Sangrodz, Skrzynki, Stasiolas, Tekłów, Wygoda i Zaosie. W miejscowościach: Aleksandrów, Młynek i Olszowa Piaski nie założono żadnego przedsiębiorstwa.

Stan kryzysowy, obszar zdegradowany

Poniżej przedstawiono tabelę, w której zjawiska kryzysowe przyporządkowano do miejscowości, w których występują.

W sferze społecznej zaznaczono miejscowości, gdzie w wyniku pogłębionej diagnozy społecznej stwierdzono koncentrację negatywnych zjawisk kryzysowych.

Jak wynika z „Wytocznych”, stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej.

W związku z tym, w ramach zjawisk negatywnych związanych z niskim poziomem przedsiębiorczości mieszkańców, oznaczono w tabeli tylko te miejscowości, dla których jednocześnie zidentyfikowano koncentrację negatywnych zjawisk kryzysowych w sferze społecznej.

Podobnie postąpiono w przypadku zjawiska „zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego”, wykazując tylko te miejscowości, dla których jednocześnie wystąpiła koncentracja zjawisk negatywnych w sferze społecznej.

Następnie zsumowano liczbę zjawisk kryzysowych oznaczonych w danej miejscowości i ze względu na znaczne różnice pomiędzy najwyższymi i najniższymi wartościami ponownie użyto średniej arytmetycznej. Miejscowości dla których suma zjawisk kryzysowych przekroczyła średnią to obszar zdegradowany Gminy Ujazd. Należą do niego miejscowości Osiedle Niewiadów oraz Ujazd.

Tabela 37 Zjawiska kryzysowe w Gminie Ujazd, stan kryzysowy

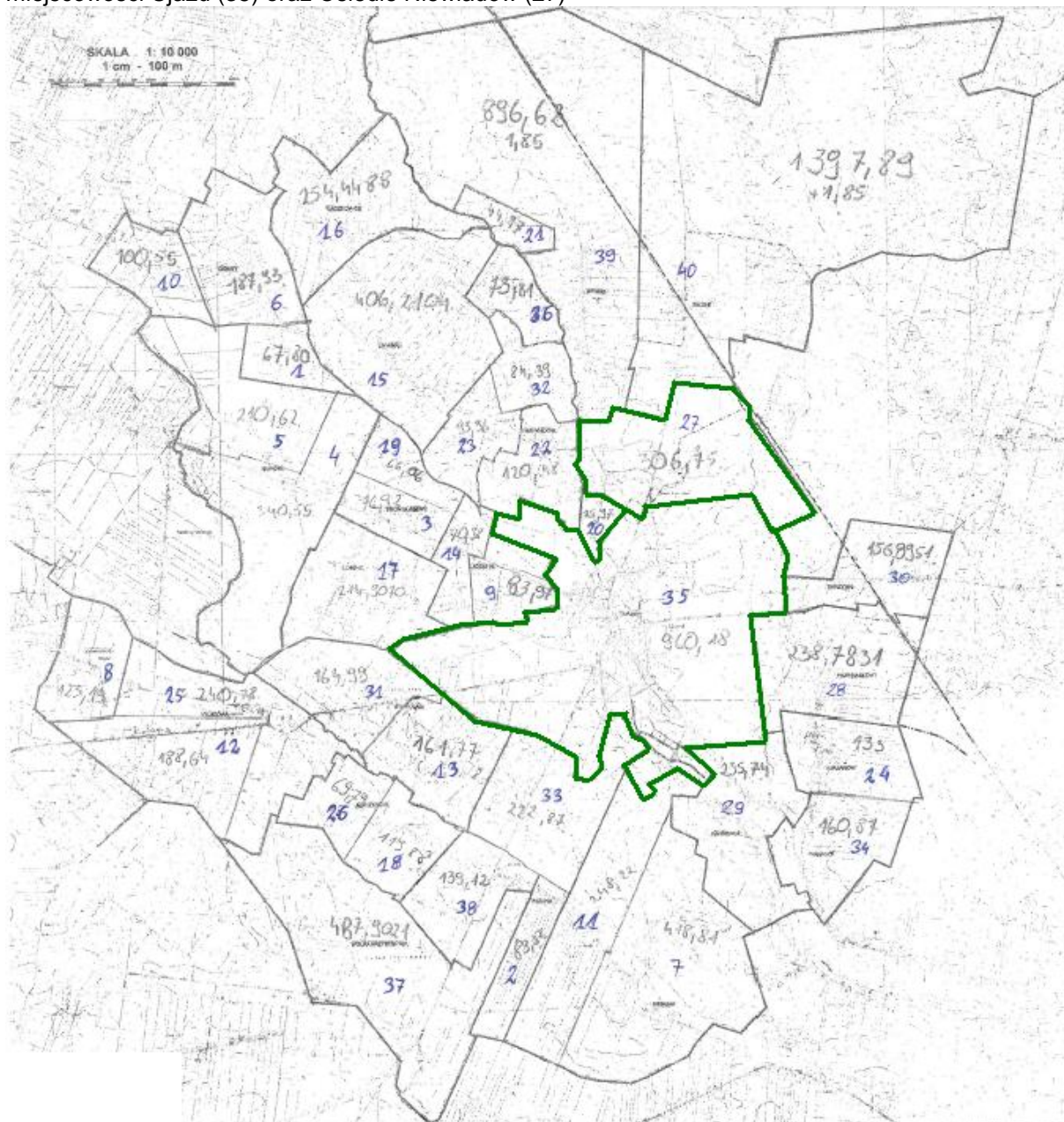
zjawisko kryzysowe	miejscowości					
	Osiedle Niewiadów	Ujazd	Przesiadłów	Skrzynki	Sangrodz	
koncentracja zjawisk kryzysowych w sferze społecznej - największa liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	X	X	X	X	X	-
zły stan infrastruktury w tym rekreacyjnej, sportowej, technicznej	X	X				
zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego	X	X	X	X	X	
zły stan obiektów zabytkowych		X				
degradacja przestrzeni	X	X				
zły stan techniczny budynków, w tym budynki nieużytkowane	X	X				
zły stan techniczny wielorodzinnych budynków mieszkalnych; niewykorzystanie przestrzeni	X					
niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców - wg wskaźnika saldo firm w ostatnich 3 latach						
niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców - wg wskaźnika liczba przedsiębiorstw / liczba mieszkańców	X			x	x	
suma	7	6	2	3	3	
średnia arytmetyczna	-	-	-	-	-	4,2

Źródło: Opracowanie własne

W wyniku dokonanego podsumowania wytyczono obszar zdegradowany, który obejmuje teren miejscowości Osiedle Niewiadów oraz Ujazd, jako obszar na którym wystąpił stan kryzysowy, co przedstawia zaprezentowana wyżej tabela.

Na mapie poniżej przedstawiono granice obszaru zdegradowanego w obrębie granic Gminy Ujazd. Miejscowość Ujazd oznaczono numerem 35 natomiast miejscowość Osiedle Niewiadów numerem 27.

Rysunek 15 Mapa Gminy Ujazd z oznaczeniem granic obszaru zdegradowanego (linia zielona) - miejscowości Ujazd (35) oraz Osiedle Niewiadów (27)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie mapy udostępnionej przez Urząd Gminy w Ujeździe

Obszar rewitalizacji

Wytuczając obszar rewitalizacji skonfrontowano pogłębioną diagnozę sfery społecznej z negatywnymi zjawiskami występującymi w sferach:

- środowiskowej – zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego; niska efektywność energetyczna budynków; znaczny, uciążliwy ruch pojazdów przez centrum miejscowości głównie w Ujeździe i Osiedlu Niewiadów (droga w Osiedlu Niewiadów), blok oraz obszar po basenie w Osiedlu Niewiadów wraz z pobliskim terenem)
- przestrzenno-funkcjonalnej – stwierdzono niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (ul. Wodna, budynek po byłym Przedszkolu Samorządowym, Prefabud, blok mieszkalny w Osiedlu Niewiadów, droga w Osiedlu Niewiadów, boisko oraz obiekt po basenie w Osiedlu Niewiadów), zły stan techniczny obiektów i przestrzeni (ul. Wodna ze zdewastowanym budynkiem Kordegardy, zniszczony budynek po Przedszkolu Samorządowym, Prefabud, blok mieszkalny w Osiedlu Niewiadów, droga w Osiedlu Niewiadów bez oświetlenia, niedostosowane boisko w Osiedlu Niewiadów, basen w Osiedlu Niewiadów, budynek Urzędu Gminy w Ujeździe), zły stan techniczny dróg (droga w Osiedlu Niewiadów bez oświetlenia)
- technicznych – degradację budynków budowlanych w obszarze rewitalizacji (nieużytkowany budynek Kordegardy, budynek po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe, Prefabud, obiekt po basenie w Osiedlu Niewiadów, budynek Urzędu Gminy w Ujeździe);
- gospodarczych – mała ilość przedsiębiorstw zakładanych przez samych mieszkańców, niski stopień przedsiębiorczości mieszkańców, brak warunków sprzyjających zakładaniu bądź rozwojowi przedsiębiorstw

Wytuczony w Programie obszar zdegradowany obejmuje miejscowości Osiedle Niewiadów oraz Ujazd.

Po analizie zebranych danych oraz biorąc pod uwagę zasadę koncentracji i ograniczenie mówiące o tym, że obszar rewitalizacji łącznie nie obejmuje więcej niż 20% powierzchni Gminy i dotyczy liczby ludności nie większej niż 30% jej mieszkańców, wytyczono obszar rewitalizacji.

Podane wyżej ograniczenia procentowe dotyczące liczby mieszkańców oraz powierzchni obszaru rewitalizacji wykluczyły uznanie całego obszaru zdegradowanego za obszar rewitalizacji, przekroczony zostałby próg 30% mieszkańców Gminy. W związku z tym uznano, że miejscowość Osiedle Niewiadów, jako ta w której zaobserwowano więcej zjawisk negatywnych zostanie objęta w całości granicami obszaru rewitalizacji, zaś w przypadku miejscowości Ujazd odniesiono się do lokalizacji terenów, w których odnotowano występowanie negatywnych zjawisk w sferach innych niż społeczna, czyli do negatywnych zjawisk wymienionych powyżej. Koncentracja przestrzenna tych zjawisk pozwoliła na podjęcie decyzji o tym, która część miejscowości Ujazd zostanie uznana za obszar rewitalizacji.

Rysunek 16 Koncentracja zjawisk negatywnych poza sferą przestrzenną w miejscowości Ujazd

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.google.pl

W związku z powyższym, na potrzeby Programu wyłoniono dwa podobszary rewitalizacji nazwane: Podobszar Osiedle Niewiadów oraz Podobszar Ujazd, jako obszary gdzie nastąpiła szczególna koncentracja negatywnych zjawisk.

Liczba ludności na obszarze rewitalizacji

Dane Urzędu Gminy w Ujeździe wskazują, że na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zamieszkują łącznie 1894 osoby, czyli **24,06% mieszkańców Gminy Ujazd** (łączna liczba mieszkańców Gminy na dzień 31.12.2016 roku wynosiła 7872 osoby).

Wg podziału na podobszary rewitalizacji:

- Podobszar Osiedle Niewiadów zamieszkują 1764 osoby
- Podobszar Ujazd zamieszkuje 130 osób.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji

Powierzchnia całej Gminy Ujazd wynosi 9695 ha. Powierzchnia wyznaczonych podobszarów to:

- Podobszar Osiedle Niewiadów: 308,75 ha
- Podobszar Ujazd: 14,61 ha

Łączna powierzchnia obszaru rewitalizacji w Gminie wynosi zatem 323,36 ha, co stanowi **3,34% powierzchni Gminy Ujazd**.

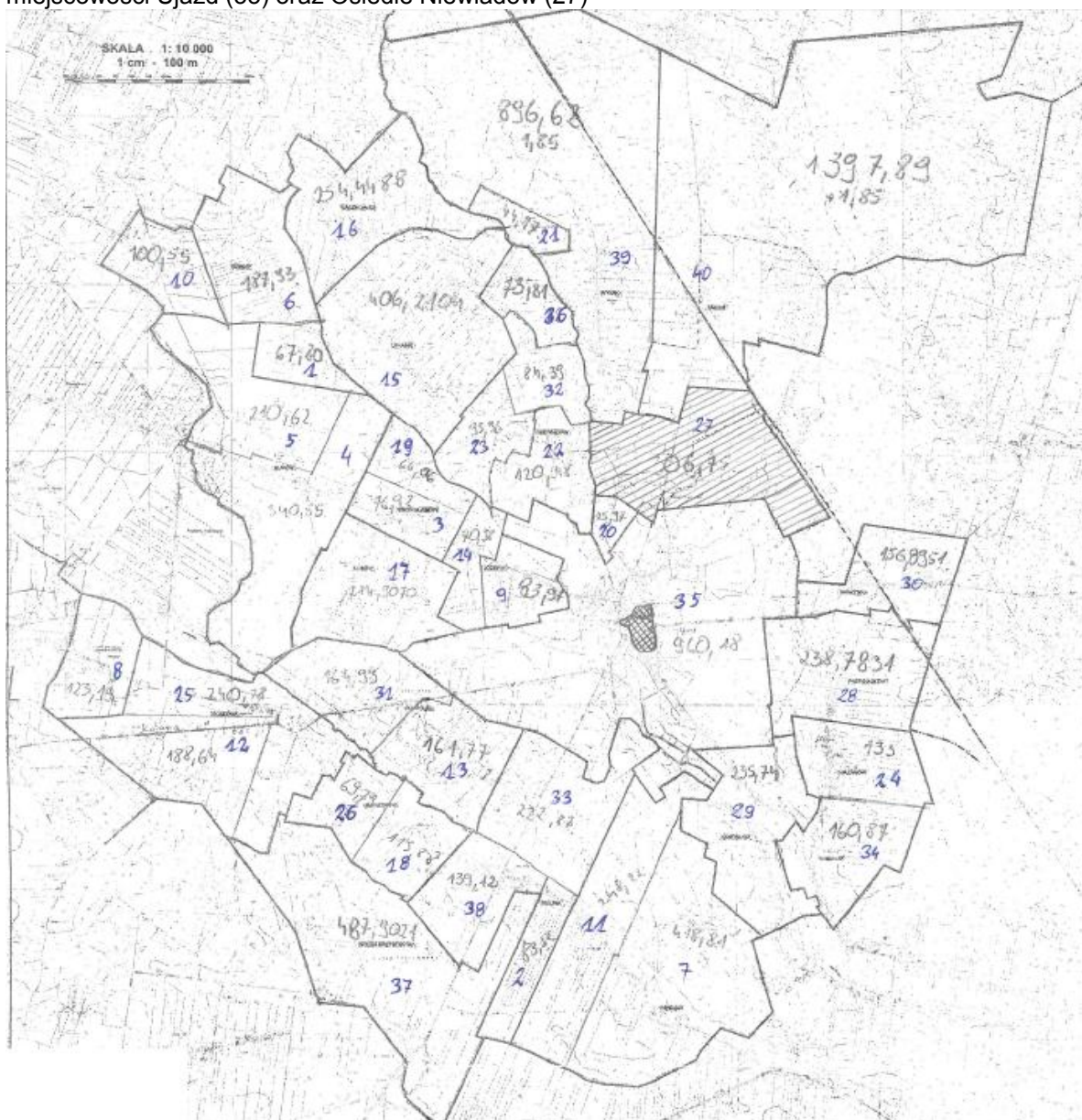
Obszar rewitalizacji objął miejscowość Osiedle Niewiadów oraz część miejscowości Ujazd. Występuje tam szczególna koncentracja zjawisk kryzysowych, a jednocześnie są to miejscowości o istotnym znaczeniu dla rozwoju całej Gminy Ujazd:

- część miejscowości Ujazd - miejscowości gminnej – siedziby władz Gminy,
- miejscowość Osiedle Niewiadów jako charakterystyczny dla Gminy obszar, zapisany w historii i kulturze mieszkańców oraz dziejach całej Gminy.

Problemy społeczne występują oczywiście także w innych miejscowościach gminnych, jednak dotyczą ich w mniejszym stopniu – co wykazała diagnoza. Poza tym, miejscowości w Gminie są rozproszone, oddalone od siebie w układzie przestrzennym, dodatkowo nie pełnią kluczowych funkcji w Gminie. Trudno byłoby zatem prowadzić działania rewitalizacyjne w oddalonych od siebie miejscach.

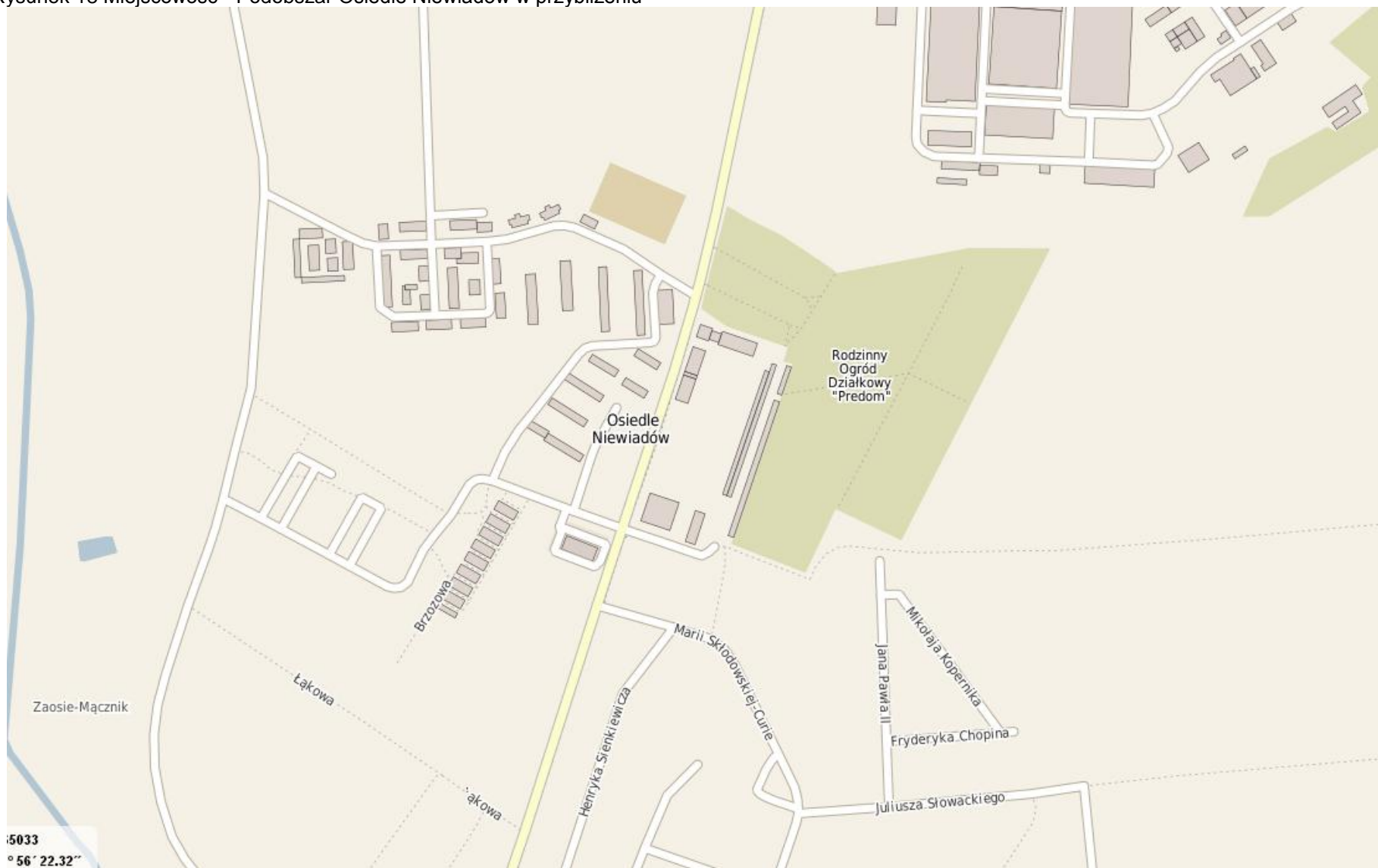
Poniżej przedstawiono w przybliżeniu obszar miejscowości – Podobszaru Osiedle Niewiadów oraz granice Podobszaru Ujazd.

Rysunek 17 Mapa Gminy Ujazd z oznaczeniem granic obszaru rewitalizacji (pola zakreskowane) - miejscowości Ujazd (35) oraz Osiedle Niewiadów (27)

Źródło: Urząd Gminy w Ujeździe

Rysunek 18 Miejscowość - Podobszar Osiedle Niewiadów w przybliżeniu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Systemu Informacji Przestrzennej Gmina Ujazd, ujazdtomaszowski.e-mapa.net

Rysunek 19 Podobszar Ujazd w przybliżeniu – linią zieloną zaznaczono granice Podobszaru

Źródło: Urząd Gminy w Ujeździe na podstawie mapy.geoportal.gov.pl

Program Rewitalizacji dotyczy zatem terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju Gminy Ujazd, obejmujących część obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Wyznaczony obszar obejmuje tereny o największych potrzebach społecznych.

5.3. Zasięg terytorialny obszaru rewitalizacji

Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji został wyznaczony w oparciu o wielokryterialną diagnozę uwzględniającą negatywne zjawiska występujące w sferach: społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej, technicznej i gospodarczej, ale także w oparciu o konsultacje społeczne. Dokonano pogłębionej diagnozy sfery społecznej. Dokonano analizy danych udostępnionych przez: Urząd Gminy w Ujeździe, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujeździe, Policję, szkoły. Uwzględniono również informacje pozyskane podczas przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz wizji lokalnej. Przeprowadzona analiza umożliwiła wskazanie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Gminie Ujazd.

Obszar rewitalizacji łącznie nie obejmuje więcej niż 20% powierzchni Gminy i dotyczy liczby ludności nie większej niż 30% jej mieszkańców, co dokładniej opisano poniżej. W ramach niniejszego PR wyznaczono obszar zdegradowany, a w jego ramach dwa podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic – Podobszar Ujazd oraz Podobszar Osiedle Niewiadów. Stwierdzono tam występowanie szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz środowiskowych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych. Obszar rewitalizacji stanowi część obszaru zdegradowanego.

Liczba ludności na obszarze rewitalizacji stanowi 24,06% mieszkańców Gminy Ujazd.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji stanowi 3,34% powierzchni Gminy Ujazd.

5.4. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji opisuje stan, do jakiego dąży Gmina w czasie realizacji PR. Wizja powinna być śmiała, ale i realistyczna, mówić o aspiracjach. Wizja to inaczej planowany efekt rewitalizacji, w tym wypadku na koniec wdrażania *Programu Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017 – 2023*. Wizję wyprowadzenia wytyczonego obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej (czyli planowany efekt rewitalizacji) w Gminie Ujazd określono jako:

Obszar rewitalizacji w Gminie Ujazd obszarem o atrakcyjnych warunkach życia i pracy, ośrodkiem zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, charakteryzującym się bogatym kapitałem społecznym i ożywioną przestrzenią publiczną.

5.5. Potrzeby rewitalizacyjne, cele rewitalizacji oraz kierunki działania

Na podstawie diagnozy określono problemy w poszczególnych sferach na zdefiniowanym obszarze, który podlegać będzie rewitalizacji. W rezultacie wyodrębniono przedstawione poniżej potrzeby rewitalizacyjne, cele rewitalizacji oraz kierunki działania w sferach: społecznej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej oraz gospodarczej, zmierzające do eliminacji bądź ograniczenia zaobserwowanych negatywnych zjawisk:

SFERA SPOŁECZNA

Cele

- ◇ kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności i przedsiębiorczości
- ◇ polepszenie warunków życia na obszarze rewitalizacji
- ◇ rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego

SFERA ŚRODOWISKOWA, FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA I TECHNICZNA

Cele

- ◇ ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ład przestrzennego obszaru rewitalizacji
- ◇ podwyższenie standardu zamieszkania na obszarze rewitalizacji
- ◇ tworzenie warunków dla rozwoju i rekreacji mieszkańców
- ◇ kształtowanie ład przestrzennego obszaru rewitalizacji

SFERA GOSPODARCZA

Cele

- ◇ wspieranie i rozwój przedsiębiorczości
- ◇ aktywizacja osób bezrobotnych

POTRZEBY REWITALIZACYJNE, CELE, KIERUNKI I PROJEKTY REWITALIZACYJNE – komplementarność problemowa

Poniżej w tabeli przedstawiono potrzeby rewitalizacyjne, odpowiadające im cele i kierunki rewitalizacji oraz projekty rewitalizacyjne dla każdej ze sfer.

SFERA SPOŁECZNA			
potrzeba rewitalizacyjna	cel rewitalizacji	kierunek działania	projekt rewitalizacyjny
polepszenie warunków zamieszkania ludności	- poprawienie warunków życia na obszarze rewitalizacji	- podwyższenie jakości infrastruktury społecznej	<ul style="list-style-type: none"> - Przebudowa dróg wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w m. Osiedle Niewiadów - Przebudowa i rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalem użytkowym na lokale mieszkalne w bloku nr 13 w Osiedlu Niewiadów - Rewitalizacja terenu po byłym „PREFABUDZIE” w Ujeździe - Akademia kreatywnego przedszkolaka - Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Ujeździe - Długoterminowa opieka domowa – wsparcie osób niesamodzielnych z terenu Gminy Ujazd
stworzenie warunków bezpiecznego spędzania wolnego czasu	- rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego	- tworzenie mieszkańcom obszaru rewitalizacji dostępu do instytucji i usług o charakterze kulturalnym	<ul style="list-style-type: none"> - Przebudowa ul. Wodnej z budynkiem Kordegardy oraz zagospodarowanie terenu - Rewitalizacja budynku po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe - Przebudowa boiska wielofunkcyjnego i bieżni przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Osiedlu Niewiadów - Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park)
kształcenie i edukacja dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności i przedsiębiorczości - rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego 	<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie mieszkańcom obszaru rewitalizacji dostępu do instytucji i usług o charakterze kulturalnym bez względu na ich wiek, płeć i stan majątkowy - zatrzymanie postępujących negatywnych tendencji oraz zachowań społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> - Rewitalizacja budynku po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe - Przebudowa boiska wielofunkcyjnego i bieżni przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Osiedlu Niewiadów - Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park) - Warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji - Akademia kreatywnego przedszkolaka
pobudzenie społecznej aktywności	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności i przedsiębiorczości - poprawienie warunków życia na obszarze rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - zatrzymanie postępujących negatywnych tendencji oraz zachowań społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> - Przebudowa boiska wielofunkcyjnego i bieżni przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Osiedlu Niewiadów - Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park) - Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym - Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności gospodarczej

SFERA ŚRODOWISKOWA, PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA			
potrzeba rewitalizacyjna	cel rewitalizacji	kierunek działania	projekt rewitalizacyjny
poprawa jakości powietrza	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji - podwyższenie standardu zamieszkania na obszarze rewitalizacji - tworzenie warunków dla rozwoju i rekreacji mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących głównie ze źródeł niskiej emisji, a także ruchu samochodowego - prace modernizacyjne na obiektach i budynkach 	<ul style="list-style-type: none"> - Przebudowa dróg wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w m. Osiedle Niewiadów - Przebudowa i rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalem użytkowym na lokale mieszkalne w bloku nr 13 w Osiedlu Niewiadów - Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park) - Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Ujeździe
zachowanie i dbałość o obiekty zabytkowe oraz te związane z historią obszaru rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji - podwyższenie standardu zamieszkania na obszarze rewitalizacji - tworzenie warunków dla rozwoju i rekreacji mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa infrastruktury technicznej - prace modernizacyjne na obiektach i budynkach na obszarze rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - Przebudowa ul. Wodnej z budynkiem Kordegardy oraz zagospodarowanie terenu - Rewitalizacja terenu po byłym „PREFABUDZIE” w Ujeździe - Rewitalizacja budynku po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe - Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park)
przywrócenie lub nadanie funkcjonalności budynkom nieużytkowym	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji - podwyższenie standardu zamieszkania na obszarze rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa infrastruktury technicznej - prace modernizacyjne na obiektach i budynkach na obszarze rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - Przebudowa ul. Wodnej z budynkiem Kordegardy oraz zagospodarowanie terenu - Rewitalizacja budynku po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe - Rewitalizacja terenu po byłym „PREFABUDZIE” w Ujeździe - Przebudowa i rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalem użytkowym na lokale mieszkalne w bloku nr 13 w Osiedlu Niewiadów - Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park) - Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Ujeździe
potrzeba stworzenia infrastruktury sportowej dla dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie standardu zamieszkania na obszarze rewitalizacji - tworzenie warunków dla rozwoju i rekreacji mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa infrastruktury technicznej - prace modernizacyjne na obiektach i budynkach na obszarze rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - Przebudowa boiska wielofunkcyjnego i bieżni przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Osiedlu Niewiadów - Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park)

<p>zachowanie ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji - podwyższenie standardu zamieszkania na obszarze rewitalizacji - tworzenie warunków dla rozwoju i rekreacji mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa infrastruktury technicznej - prace modernizacyjne na obiektach i budynkach na obszarze rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - Przebudowa dróg wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w m. Osiedle Niewiadów - Przebudowa i rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalem użytkowym na lokale mieszkalne w bloku nr 13 w Osiedlu Niewiadów - Przebudowa ul. Wodnej z budynkiem Kordegardy oraz zagospodarowanie terenu - Rewitalizacja terenu po byłym „PREFABUDZIE” w Ujeździe - Rewitalizacja budynku po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe - Przebudowa boiska wielofunkcyjnego i bieżni przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Osiedlu Niewiadów - Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park) - Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Ujeździe
---	--	---	---

SFERA GOSPODARCZA			
potrzeba rewitalizacyjna	cel rewitalizacji	kierunek działania	projekt rewitalizacyjny
<p>stworzenie warunków do powstawania i rozwijania przedsiębiorczości, w tym alokacji nowych przedsiębiorstw</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wspieranie i rozwój przedsiębiorczości - aktywizacja osób bezrobotnych 	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa infrastruktury technicznej - tworzenie warunków rozwoju drobnej przedsiębiorczości - pobudzenie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców strefy rewitalizacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności gospodarczej - Rewitalizacja terenu po byłym „PREFABUDZIE” w Ujeździe - Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park) - Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym - Warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
<p>aktywizacja społeczna osób gotowych założyć własną działalność</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wspieranie i rozwój przedsiębiorczości - aktywizacja osób bezrobotnych 	<ul style="list-style-type: none"> - pobudzenie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców strefy rewitalizacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności gospodarczej - Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym
<p>podejmowanie przedsięwzięć edukacyjnych zarówno wśród młodszych jak i starszych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wspieranie i rozwój przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> - pobudzenie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców strefy rewitalizacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - Warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji

5.6. Planowane podstawowe projekty rewitalizacyjne

W tabelach poniżej przedstawiono podstawowe projekty rewitalizacyjne, czyli takie bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Działania te są skierowane na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji, co przedstawiają poniższe opisy projektów.

Zadbane o to, by projekty były względem siebie komplementarne, dopełniały się m.in. pod względem tematycznym, dzięki czemu Program Rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym, środowiskowym). Nie dopuszczono do tego, by działania były fragmentaryczne i dotyczyły np. tylko sfery technicznej. W Programie zaproponowano, aby projekty społeczne obejmowały obszar rewitalizacji, oddziaływały na obszar objęty stanem kryzysowym, a w dalszej kolejności, jeżeli możliwe stanie się takie oddziaływanie - na tereny przyległe do niego lub położone w bardziej oddalonych częściach Gminy. Pozytywne oddziaływanie na tereny poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji będzie stanowiło wartość dodaną projektów, co jest oczywiście zjawiskiem pożądanym.

Grupa docelowa

Grupą docelową projektów rewitalizacyjnych są mieszkańcy obszaru rewitalizacji w Gminie Ujazd. Uszczegóławiając, można wymienić, tutaj dzieci, młodzież, osoby starsze, osoby bezrobotne, przedsiębiorców aktualnych oraz potencjalnych. Z efektów projektów infrastrukturalnych – ze względu na ich charakter - będą również korzystać mieszkańcy innych miejscowości w Gminie, spoza obszaru rewitalizacji.

Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Akademia kreatywnego przedszkolaka
Podmioty realizujące projekt
Gmina Ujazd, ul. Pl. Kościuszki 6, 97-225 Ujazd
Zakres realizowanych zadań
Gmina Ujazd znajduje się na liście gmin o największym zapotrzebowaniu na edukację przedszkolną (Załącznik nr 13) z 84% jej upowszechnienia w 2015r. W wyniku zmian prawnych, skutkujących zniesieniem obowiązku szkolnego dla dzieci 6-l., wskazany wskaźnik spadł w 2016 r. do 76,68%. Rozszerzenie od 2017 r. prawa do edukacji przedszkolnej o dzieci 3 letnie, zwiększy deficyty miejsc w placówkach na terenie gminy, w której działają wyłącznie przedszkola samorządowe i nie występuje alternatywa w postaci placówek prywatnych. Do nowego oddziału przyjętych zostanie 20 dzieci (9K,11M) w wieku 3 i 4 lat, w tym 2 dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność. Zajęciami dodatkowymi wspierającymi wyrównywanie deficytów objęte zostaną wszystkie dzieci: 20 dzieci w nowym oddziale i 139 dzieci uczęszczających już do przedszkolu, w tym: 2 dzieci otrzyma wsparcie w ramach kształcenia specjalnego, pozostałych 157 dzieci uczęszczać będzie na gimnastykę

<p>korekcyjną, z których 40 dzieci 3 i 4 letnich z wadami wymowy dodatkowo uczestniczyć będzie w zajęciach logopedycznych, a 6 dzieci z zaburzeniami integracji sensorycznej brać będzie udział w terapii SI. Zadania:</p> <p>1.Wygenerowanie i funkcjonowanie w Przedszkolu Samorządowym w Osiedlu Niewiadów nowych miejsc przedszkolnych dla 20 dzieci w wieku przedszkolnym z terenu Gminy Ujazd</p> <p>2.Realizacja dodatkowych zajęć specjalistycznych w ramach kształcenia specjalnego dla 2 dzieci z niepełnosprawnością umożliwiającymi im udział w wychowaniu przedszkolnym w Przedszkolu Samorządowym w Osiedlu Niewiadów</p> <p>3.Realizacja zajęć dodatkowych wspierających wyrównywanie deficytów dla 157 dzieci uczęszczających do Przedszkola Samorządowego w Osiedlu Niewiadów z zakresu gimnastyki korekcyjnej, logopedii i terapii integracji sensorycznej</p>
<p>Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia projektu)</p>
<p>Przedszkole Samorządowe w Osiedlu Niewiadów</p>
<p>Szacowana wartość projektu</p>
<p>Szacowany koszt projektu to 511 990,00 PLN.</p> <p>Planuje się pozyskanie dotacji z EFS (POWER) w wysokości do 85% kosztów projektu</p> <p>Wkład EFS – 435 192,00 PLN</p> <p>Wkład własny Gminy Ujazd – 76 798,00 PLN</p>
<p>Szacowana data realizacji</p>
<p>Planuje się realizację projektu w latach 2017 – 2018.</p>
<p>Wpływ na realizację Programu Rewitalizacji – prognozowane rezultaty</p>
<p>Cel projektu: Zmniejszenie dysproporcji w dostępie do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej i poprawa szans edukacyjnych w okresie od 1.08.17r.do 31.08.18r.dla 159 (77K,82M) dzieci w wieku przedszkolnym, w tym z niepełnosprawnościami, z wiejskiej Gminy Ujazd poprzez wygenerowanie 20 dodatkowych miejsc w Przedszkolu Samorządowym w Osiedlu Niewiadów, poprawę jakości edukacji w drodze doposażenia nowego oddziału oraz rozszerzenia oferty przedszkola o zajęcia z logopedii dla dzieci 3 i 4 letnich, terapii integracji sensorycznej (SI),gimnastyki korekcyjnej oraz w ramach kształcenia specjalnego.</p> <p>Grupę docelową stanowić będzie 159 (77K i 82M) dzieci w wieku przedszkolnym zgodnie z art.14 pkt.1-3 Ustawy z 7.09.1991r. o systemie oświaty, uczących się/zamieszkujących w rozumieniu KC w województwie łódzkim, na terenie Gminy Ujazd.</p> <p>Specyfika grupy docelowej wynika z faktu zamieszkiwania na terenie wiejskim. Spośród dzieci w PS w Osiedlu Niewiadów, tylko 70% pochodzi z rodzin, w których oboje rodziców pracuje, bezrobocie wynosi 5%. Powyższe wpływa na niski poziom dochodów wielu rodzin (aż 35,25% rodzin dzieci korzysta z zasiłków rodzinnych, źródło: dane własne przedszkola,01.2017r.). Ponadto, odległość od dużych miast utrudnia korzystanie przez dzieci z alternatywnych do edukacji przedszkolnej form stymulowania rozwoju i wyrównywania deficytów.</p> <p>Realizacja projektu skutkować będzie osiągnięciem wskaźnika upowszechnienia edukacji przedszkolnej na poziomie 84,20% w 2017 r., a w okresie jego trwałości - 82,30% w 2018 r. i 91,56% w 2019 r.</p>

<p>Wnioski z diagnozy wskazują także na braki w ofercie edukacyjnej, w szczególności w zakresie wyrównywania stwierdzonych u dzieci deficytów. Wśród nich znaczącym problemem są wady i nieprawidłowości postawy, występujące u ok.32% w każdym roczniku, a także niewłaściwe nawyki i zbyt niska aktywność fizyczna, które są udziałem większości dzieci. U aż ok.70% dzieci 3-4 l. diagnozuje się nieprawidłowości mowy, co pokazuje, że prowadzenie zajęć logopedycznych wyłącznie dla dzieci 5 i 6 l., które finansuje organ prowadzący, nie zaspokaja potrzeb. Brakuje też wsparcia dla dzieci z zaburzeniami integracji sensorycznej, które występują u ok.5% dzieci, utrudniając im prawidłowy rozwój emocjonalny, poznawczy i motoryczny.</p> <p>Przedszkole nie oferuje też zajęć specjalistycznych dla dzieci niepełnosprawnych, co uniemożliwia objęcie ich wychowaniem przedszkolnym. Na zaspokojenie ww. potrzeb organ prowadzący nie posiada zasobów finansowych.</p> <p>Projekt wywiera więc silny wpływ na sferę społeczną, umożliwiając wyrównanie szans w dostępie do edukacji oraz wyrównanie deficytów wśród najmłodszych mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym dzieci niepełnosprawnych.</p> <p><u>Proponowane wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba dzieci z Gminy Ujazd, które podniosły wiedzę i umiejętności w zakresie obszarów edukacyjnych wychowania przedszkolnego – Liczba dzieci z PS w Osiedlu Niewiadów, u których nastąpiło wyrównanie deficytów w zakresie integracji sensorycznej i wad wymowy – Liczba dzieci z PS w Osiedlu Niewiadów, u których nastąpiło wyrównanie deficytów w zakresie sprawności ogólnej i postawy – Liczba dzieci niepełnosprawnych z PS w Osiedlu Niewiadów, u których nastąpiło wyrównanie deficytów wynikających z niepełnosprawności
<p>Sposób oceny rezultatów i ich zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>
<p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – karty obserwacji, opinie nauczyciela, dyplomy ukończenia projektu ,listy obecności, dzienniki zajęć, orzeczenia z PPP

<p>Nazwa projektu rewitalizacyjnego</p>
<p>Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>
<p>Podmioty realizujące projekt</p>
<p>Gmina Ujazd, ul. Pl. Kościuszki 6, 97-225 Ujazd</p> <p>Organizacje pozarządowe mogą realizować projekt w partnerstwie z Gminą lub samodzielnie. Planuje się zaangażowanie w projekt stowarzyszeń działających na terenie Gminy Ujazd, Gminnego Ośrodka Kultury w Ujeździe lub Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujeździe</p>
<p>Zakres realizowanych zadań</p>
<p>W ramach przedsięwzięcia będzie realizowany cykl działań dla osób wykluczonych, mających na celu aktywizację osób długotrwale bezrobotnych, dotkniętych marginalizacją – beneficjentów świadczeń</p>

<p>Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W ramach działań realizowane będą szkolenia kompetencyjne, dotyczące nabycia poszukiwanych na rynku pracy umiejętności, spotkania grupowe i indywidualne motywujące do działania i przywracające objęte pomocą osoby do aktywnego życia społecznego. Planuje się także indywidualne doradztwo zawodowe psychologiczne.</p> <p>Podejmowane działania obejmują także wsparcie osób bezrobotnych w zakresie aktywnego poszukiwania pracy oraz wspieranie procesu kształcenia ustawicznego.</p> <p>Na obszarze zdegradowanym utrzymała się liczba osób bezrobotnych, duży odsetek osób bez prawa do zasiłku oraz wysoki odsetek osób korzystających ze świadczeń rodzinnych i społecznych, co świadczy o niskiej stopie życiowej i ubóstwie. Sytuacja taka prowadzi do wykluczenia społecznego oraz marginalizacji roli osób bezrobotnych w życiu publicznym. Osoba pozbawiona środków do życia ogranicza swoją aktywność społeczną, nie angażuje się w sprawy publiczne, a często ulega nałogom i uzależnieniom, co w konsekwencji prowadzi do patologii społecznych. W celu ożywienia społecznego omawianego obszaru należy przeprowadzić działania ograniczające skutki tego zjawiska</p>
<p>Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia projektu)</p> <p>Działania będą realizowane w sposób ciągły i dotyczyć będą obszaru zdegradowanego, czyli miejscowości Osiedle Niewiadów oraz miejscowości Ujazd. Wynika to z faktu, iż są to miejscowości, w których stwierdzono szczególną koncentrację negatywnych zjawisk. Projekt służy realizacji celów wynikających z PR. Jest to inicjatywa społeczna nakierowana na aktywizację mieszkańców z obszaru rewitalizacji oraz części miejscowości Ujazd nieobjętej granicami tego obszaru, jako terenu na którym nastąpiła kumulacja zjawisk kryzysowych w sferze społecznej. Nieobjęcie mieszkańców całej miejscowości Ujazd tym projektem byłoby krzywdzące dla części społeczeństwa, poza tym dane statystyczne zamieszczone w pogłębionej diagnozie sfery społecznej wyraźnie wskazują na potrzebę realizacji tego projektu. W miejscowości stwierdzono największe nasilenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej spośród wszystkich miejscowości Gminy, na 12 zjawisk negatywnych w miejscowości odnotowano ich 11, w tym np. bezrobocie i ubóstwo. Potrzeby mieszkańców są zatem ogromne, a projekt realizuje cele PR:</p> <p>Sfera społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności i przedsiębiorczości - polepszenie warunków życia na obszarze rewitalizacji <p>Sfera gospodarcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie i rozwój przedsiębiorczości - aktywizacja osób bezrobotnych
<p>Szacowana wartość projektu</p> <p>Szacowany koszt projektu to 50 000,00 PLN.</p> <p>Planuje się pozyskanie dotacji z EFS (POWER) w wysokości do 85% kosztów projektu</p> <p>Wkład EFS – 42 500,00 PLN</p> <p>Wkład własny Gminy Ujazd – 7 500,00 PLN</p>
<p>Szacowana data realizacji</p> <p>Planuje się realizację projektu w latach 2018 – 2020</p>
<p>Wpływ na realizację Programu Rewitalizacji – prognozowane rezultaty</p>

Siła powiązań i efektywność projektu

Ubóstwo i bezrobocie, a także wynikające z nich inne problemy natury społecznej są największą bolączką w obszarze rewitalizacji, a także obszarze zdegradowanym. Jak pokazała diagnoza, na obszarze zdegradowanym zamieszkuje najwięcej rodzin otrzymujących wsparcie z pomocy społecznej. Zasadniczym problemem jest zaś brak środków finansowych na zaspokajanie nawet podstawowych potrzeb rodzin. W Gminie trudno o pracę. Z drugiej zaś strony, występuje problem stosunkowo niskiego poziomu wykształcenia mieszkańców, co powoduje mniejszą ich aktywność społeczno-zawodową, większe trudności ze znalezieniem alternatywnego miejsca pracy poza rolnictwem oraz wspomniany niski poziom dochodów. Niski wskaźnik wykształcenia występujący w całej Gminie hamuje powstawanie małych i średnich przedsiębiorstw.

Projekt ma przeciwdziałać uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej, poprzez prowadzenie intensywnej pracy socjalnej, której celem będzie kształtowanie u bezrobotnych odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do samodzielnego życia w obecnej rzeczywistości.

Projekt wpłynie zatem na podwyższenie kwalifikacji osób bezrobotnych oraz pozwoli na znalezienie zatrudnienia poza rolnictwem osób, które zrezygnują z prowadzenia nieefektywnych gospodarstw rolnych. Tym samym polepszą się warunki finansowe rodzin z obszaru rewitalizacji. Dzięki temu wzrośnie poziom i jakość ich życia. Projekt będzie mieć również pośredni wpływ na dzieci i młodzież, które uzyskają dobre wzorce i same chętniej będą poszerzać wiedzę i realizować własne zainteresowania. W długim okresie czasu wzrost poziomu edukacji ma wpłynąć na spadek bezrobocia i wykluczenia społecznego.

Co istotne planuje się, aby w wyniku realizacji projektu podobna inicjatywa była realizowana także dla bezrobotnych mieszkańców Gminy spoza obszaru rewitalizacji. Nie jest to jednak projekt wpisany do PR. Dobre praktyki muszą być kontynuowane na pozostałym obszarze Gminy. Przedmiotowy projekt ma być projektem wzorcowym.

Proponowane wskaźniki rezultatu:

- liczba osób objętych warsztatami / zajęciami /spotkaniami(osoby)
- spadek bezrobocia (%)
- spadek przestępczości

W wyniku realizacji projektu pojawiają się również rezultaty miękkie:

- podwyższenie poziomu i jakości życia mieszkańców
- poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji

Sposób oceny rezultatów i ich zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki rezultatu:

- dokumentacja prowadzona podczas spotkań, warsztatów
- dane statystyczne GUS oraz dane z Urzędu Gminy w Ujeździe

Rezultaty miękkie:

- sondaż diagnostyczny – ankieta

Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Podmioty realizujące projekt
Gmina Ujazd, ul. Pl. Kościuszki 6, 97-225 Ujazd
Zakres realizowanych zadań
<p>Problemem obszaru jest bezrobocie, ubóstwo, tendencja do kopiowania przez dzieci negatywnych wzorców dorosłych, ale także starzenie się społeczeństwa i rozwój chorób. Projekt ma pomagać w zwalczaniu wymienionych problemów.</p> <p>Projekt wpłynie na wzrost poziomu edukacji wśród dzieci i młodzieży zamieszkałych na obszarze zdegradowanym. Promowane będą postawy obywatelskie, co ma budować społeczeństwo obywatelskie. W długim okresie czasu wzrost poziomu edukacji ma wpłynąć na spadek bezrobocia i wykluczenia społecznego. Również w długim okresie czasu, efekty projektu będą dostrzegalne poza wskazanym obszarem, na skutek rozprzestrzeniania się dobrych praktyk w innych częściach Gminy.</p> <p>Wsparcie otrzymają również seniorzy. Niezwykle istotna jest ich aktywizacja. Osoby starsze stanowią „źródło” wiedzy i doświadczeń, które można wykorzystać w procesie rewitalizacji. Należy tylko dać tym osobom szansę na zaistnienie w życiu społecznym. Kwestią bardzo istotną w procesie aktywizacji seniorów jest także potrzeba bycia docenionym i dostrzeżonym, aktywizacja osób starszych wpłynie zatem korzystnie na ich psychikę. Bycie aktywnym pomoże również w utrzymaniu dobrej kondycji fizycznej.</p> <p>Projekt obejmuje zatem zajęcia aktywizujące dla mieszkańców obszaru zdegradowanego. Skierowany jest ku wszystkim grupom wiekowym. Planuje się realizację:</p> <ul style="list-style-type: none"> – warsztatów dla rodziców z zakresu opieki i wychowania dzieci, omówienia problemów dzieci i nastolatków, zrozumienie podstaw podejmowanych przez nich działań – pracę z dziećmi (zajęcia mające na celu ujawnianie zainteresowań i uzdolnień oraz propagowanie alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu, spotkania z psychologiem) – warsztaty dla rodzin, w których występuje problem alkoholizmu i przemocy w rodzinie – spotkania z psychologiem – spotkania aktywizujące dla starszych mieszkańców (np. promowanie zdrowego stylu życia).
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia projektu)
<p>Działania będą realizowane w sposób ciągły i dotyczyć będą obszaru zdegradowanego, czyli miejscowości Osiedle Niewiadów oraz miejscowości Ujazd. Wynika to z faktu, iż są to miejscowości, w których stwierdzono szczególną koncentrację negatywnych zjawisk. Projekt służy realizacji celów wynikających z PR. Jest to inicjatywa społeczna nakierowana na aktywizację mieszkańców z obszaru rewitalizacji oraz części miejscowości Ujazd nieobjętej granicami tego obszaru, jako terenu na którym nastąpiła kumulacja zjawisk kryzysowych w sferze społecznej. Nieobjęcie mieszkańców całej miejscowości Ujazd tym projektem byłoby krzywdzące dla części społeczeństwa, poza tym dane statystyczne zamieszczone w pogłębionej diagnozie sfery społecznej wyraźnie wskazują na potrzebę</p>

<p>realizacji tego projektu. W miejscowości stwierdzono największe nasilenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej spośród wszystkich miejscowości Gminy, na 12 zjawisk negatywnych w miejscowości odnotowano ich 11, w tym np. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc domowa (w oparciu o NK). Potrzeby mieszkańców są zatem ogromne, a projekt realizuje cele PR:</p> <p>Sfera społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności i przedsiębiorczości - rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego <p>Sfera gospodarcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie i rozwój przedsiębiorczości - aktywizacja osób bezrobotnych - wspieranie i rozwój przedsiębiorczości
<p>Szacowana wartość projektu</p>
<p>Szacowany koszt projektu to 60 000,00 PLN.</p> <p>Planuje się pozyskanie dotacji z EFS (POWER) w wysokości do 85% kosztów projektu</p> <p>Wkład EFS – 51 000,00 PLN</p> <p>Wkład własny Gminy Ujazd – 9 000,00 PLN</p> <p>Przewiduje się możliwość uzyskania wsparcia ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej.</p>
<p>Szacowana data realizacji</p>
<p>Planuje się realizację projektu w latach 2018 – 2020</p>
<p>Wpływ na realizację Programu Rewitalizacji – prognozowane rezultaty</p>
<p>Mieszkańcy obszaru zdegradowanego borykają się z licznymi trudnościami życiowymi. Są wśród nich osoby w różnym wieku, samotnie wychowujące dzieci, niepracujące, starsze. Rodziny mieszkają w różnych warunkach, otrzymują pomoc z GOPS w Ujeździe.</p> <p>Realizacja warsztatów ma na celu zwalczanie problemów mieszkańców, a jednocześnie stanowi odpowiedź na ich potrzeby. Warsztaty mają oddziaływać na różne sfery życia mieszkańców, dzięki czemu skierowana pomoc ma mieć charakter kompleksowy.</p> <p><u>Proponowane wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba osób objętych warsztatami/zajęciami/spotkaniami (osoby) – spadek bezrobocia (%) – spadek przestępczości (%) <p><u>W wyniku realizacji projektu pojawią się również rezultaty miękkie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości obiektów oraz podwyższenie poziomu i jakości życia mieszkańców – poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji
<p>Sposób oceny rezultatów i ich zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>
<p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – dane z Urzędu Gminy w Ujeździe – dokumentacja prowadzona podczas warsztatów

Rezultaty miękkie:

- sondaż diagnostyczny – ankieta
- wyniki ankiet zbieranych podczas warsztatów

Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Przebudowa ul. Wodnej wraz z budynkiem Kordegardy w Ujeździe oraz zagospodarowanie terenu
Podmioty realizujące projekt
Gmina Ujazd
Zakres realizowanych zadań
<p>Projekt obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przebudowę ulicy Wodnej polegającą na wykonaniu podbudowy, nawierzchni z kostki brukowej (powrót do nawierzchni historycznej), chodników, odwodnienia drogi <p>Ulica Wodna w Ujeździe o długości ok. 360 mb posiada zniszczoną nawierzchnię o nieregularnej szerokości jezdni od 3,00 do 4 m. Na niewielkim odcinku występują chodniki o nieregularnej szerokości i bardzo zniszczonej nawierzchni, wystające studzienki kanalizacyjne, brak jest odwodnienia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie pasa zieleni w bezpośrednim sąsiedztwie ul. Wodnej i rzeki, poprzez montaż obiektów małej architektury: ławek, koszy na śmieci, tablic informacyjnych itp. - odnowienie budynku Kordegardy - budynek zdewastowany w bardzo złym stanie technicznym, grożący zawaleniem. Jest to budynek murowany z cegły, dwukondygnacyjny, wpisany do ewidencji zabytków. <p>Planuje się wzmocnienie ścian, odbudowę brakujących fragmentów budynku, wymianę dachu, stolarki, prace wykończeniowe wewnętrzne i zewnętrzne, doprowadzenie wody i kanalizacji, ogrzewanie, zagospodarowanie terenu wokół obiektu.</p>
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia projektu)
Miejscowość Ujazd, Gmina Ujazd
Szacowana wartość projektu
<p>Szacowany koszt projektu to 3 000 000 PLN.</p> <p>Planuje się pozyskanie dotacji z EFRR (RPO WŁ) w wysokości do 85% kosztów projektu</p> <p>Wkład EFRR – 2 550 000 PLN</p> <p>Wkład własny Gminy Ujazd – 450 000 PLN</p>
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2019 – 2020.
Wpływ na realizację Programu Rewitalizacji – prognozowane rezultaty
Budynek Kordegardy usytuowany jest przy wejściu na teren zabytkowego parku oraz pałacu Ostrowskich w Ujeździe (pełniła funkcje stróżówki) przy ul. Wodnej. Budynek Kordegardy oraz ul. Wodna usytuowane są w centralnej części Gminy Ujazd. Ich rewitalizacja przyczyni się do nadania obiektom nowych funkcji oraz wpłynie na uporządkowanie terenu centrum Gminy, gdzie stwierdzono

brak zachowania ładu przestrzennego oraz zły stan techniczny budynków i przestrzeni.

Przebudowa budynku będzie polegać na przywróceniu obiektu do właściwego stanu technicznego, umożliwiającego pełnienie funkcji użyteczności publicznej, np. muzeum, kawiarnia, itp. Zostanie zatem mu nadana nowa funkcjonalność.

W wyniku właściwego zagospodarowania pasa zieleni zostanie ograniczony negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze, jaki wywierają na nie osoby obecnie przechadzające się nad rzeką. Zminimalizowane zostanie zadeptywanie trawników oraz zaśmiecanie przestrzeni.

W ramach rewitalizacji przewiduje się wymianę/ powrót do nawierzchni historycznej, zagospodarowanie pasa zieleni w bezpośrednim sąsiedztwie pałacu, parku oraz rzeki (ławki, mała architektura itd. Zrewitalizowany zostanie także budynek sąsiadującej z pałacem i parkiem zabytkowej Kordegardy, w którym w przyszłości powstanie kawiarnia. Docelowo planuje się ograniczenie na ul. Wodnej ruchu kołowego (wjazd jedynie dla celów gospodarczych) tak, aby zrewitalizowany obszar stał się miejscem spacerów i wypoczynku zarówno mieszkańców, jak i odwiedzających Gminę turystów. Projekt powiązany jest z projektem dotyczącym remontu przedszkola oraz placu przed przedszkolem. W ten sposób uwzględniono spójną koncepcję architektoniczną zagospodarowania ulicy Wodnej. Rewitalizacja obszaru bezpośrednio wpłynie na liczbę turystów, co przyczyni się do zwiększenia zatrudnienia w obszarze rewitalizacji.

Projekt wpłynie na polepszenie wizerunku obszaru rewitalizacji. W ramach projektu przewiduje się realizację następujących wskaźników:

Proponowane wskaźniki rezultatu:

- powierzchnia poddana rewitalizacji (ha)
- powierzchnia kompleksowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej rewitalizowanych terenów (ha)
- liczba zrewitalizowanych obiektów (szt.)
- liczba przystosowanych zabytków nieruchomości do nowych funkcji (szt.)
- powierzchnia budynków lub obiektów poddanych renowacji lub modernizacji (m²)
- liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej (osoby)
- liczba przedsiębiorstw powstałych na zrewitalizowanym obszarze (szt.)

W wyniku realizacji projektu pojawią się również rezultaty miękkie:

- poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji
- rozwój funkcji turystycznej obszaru rewitalizacji
- ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji

Sposób oceny rezultatów i ich zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki rezultatu:

- dokumentacja projektowa
- dane Urzędu Gminy w Ujeździe

Rezultaty miękkie:

- sondaż diagnostyczny – ankieta
- dane statystyczne GUS oraz dane z Urzędu Gminy w Ujeździe

Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Rewitalizacja budynku po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe
Podmioty realizujące projekt
Urząd Gminy Ujazd
Zakres realizowanych zadań
<p>Planuje się przebudowę układu pomieszczeń w budynku oraz prace związane z wymianą dachu, stolarką, prace wykończeniowe wewnętrzne i zewnętrzne, prace w zakresie instalacji energetycznych, wody i kanalizacji, p.poż., ogrzewania oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektu.</p> <p>Przedszkole Samorządowe w Ujeździe ul. Kościelna 24, 97-225 Ujazd</p> <p>Powierzchnia działki: 0,82 ha   Kubatura budynku: 4251,0 m³   Powierzchnia zabudowy: 566,0 m²</p> <p>Pierwotnie budynek wybudowany w latach 30-tych XX wieku i rozbudowany w latach 80-tych XX wieku. Budynek składa się z dwóch części:</p> <p><u>Część „stara” – pochodząca z lat 30-tych XX w. , remontowana w 1986 r.</u></p> <p>Opis techniczny:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ściany z cegły - ławy fundamentowe z cegły - stropy gęstożebrowe T.27 - stropodach z płyt korytkowych - pokrycie papa termozgrzewalna <p><u>Część „nowa” - rozbudowa w 1986 r.</u></p> <p>Ławy fundamentowe żelbetowe   Ściany z cegły   Stropy gęsto żebrowe   Stropodach z płyt korytkowych   Pokrycie papa termozgrzewalna   Całość obiektu ocieplona metodą lekką, mokrą styropianem tynk akrylowy   Stolarka okienna PCV</p> <p><u>Wyposażenie budynku:</u></p> <p>Instalacja wodnokanalizacyjna   Instalacja co – gazowa   Instalacja elektryczna   Instalacja teletechniczna</p> <p>Ilość kondygnacji:2   Podpiwniczenie: brak</p>
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia projektu)
Przedszkole Samorządowe w Ujeździe ul. Kościelna 24, 97-225 Ujazd
Szacowana wartość projektu

<p>Szacowany koszt projektu to 3 000 000,00 PLN.</p> <p>Planuje się pozyskanie dotacji z EFRR (RPO WŁ) w wysokości do 85% kosztów projektu</p> <p>Wkład EFRR – 2 250 000 PLN</p> <p>Wkład własny Gminy Ujazd – 450 000 PLN</p>
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2019 – 2020.
Wpływ na realizację Programu Rewitalizacji – prognozowane rezultaty
<p>Budynek znajduje się w złym stanie technicznym zlokalizowany jest, w strefie ochrony konserwatorskiej „A”, w strefie ochrony konserwatorskiej „B” oraz na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, a także w obszarze narażonym na niebezpieczeństwo powodzi.</p> <p>Przebudowa budynku ma za zadanie przywrócić budynek do właściwego stanu technicznego, umożliwiającego pełnienie funkcji użyteczności publicznej, np. Gminnej Biblioteki w Ujeździe oraz siedziby organizacji społecznych działających w Gminie Ujazd. Projekt wpływa zatem na polepszenie stanu budynku zabytkowego.</p> <p>Powyższa inwestycja jest szczególnie ważna dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, ze względu na planowane zlokalizowanie tam instytucji użyteczności publicznej. Należy jednak zauważyć, że jest to inwestycja ważna także dla wszystkich pozostałych mieszkańców Gminy. Ze świadczonych w budynku usług będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy, dodatkowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji będą mieli lepszy i łatwiejszy dostęp do tychże usług.</p> <p>Szczególnie istotne jest to dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, wśród których odnotowano koncentrację negatywnych zjawisk o charakterze społecznym, takich jak np. bezrobocie czy ubóstwo. Sprawi to, że mieszkańcy Ci chętniej będą kierować się do wspomnianych instytucji użyteczności publicznej, oczekuje się że w wyniku realizacji projektu nastąpi aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>Projekt wpłynie na polepszenie wizerunku obszaru rewitalizacji. W ramach projektu przewiduje się realizację następujących wskaźników:</p> <p><u>Proponowane wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none">
– powierzchnia poddana rewitalizacji (ha)
– liczba zrewitalizowanych obiektów (szt.)
– powierzchnia budynków lub obiektów poddanych renowacji lub modernizacji (m²)
– liczba przystosowanych zabytków nieruchomości do nowych funkcji (szt.)
– liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej (osoby) <p><u>W wyniku realizacji projektu pojawią się również rezultaty miękkie:</u></p> <ul style="list-style-type: none">
– poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji
– zmniejszenie problemów społecznych wśród dzieci i młodzieży w obszarze rewitalizacji
Sposób oceny rezultatów i ich zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
<p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none">
– dokumentacja projektowa <p><u>Rezultaty miękkie:</u></p>

- sondaż diagnostyczny – ankieta
- dane z GOPS w Ujeździe

Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Rewitalizacja terenu po byłym „PREFABUDZIE” w Ujeździe
Podmioty realizujące projekt
Gmina Ujazd, ul. Pl. Kościuszki 6, 97-225 Ujazd
Zakres realizowanych zadań
Na tym terenie Gmina Ujazd planuje zaadaptowanie istniejących budynków lub wybudowanie nowych budynków na potrzeby przeniesienia w to miejsce strażnicy OSP Ujazd, Urzędu Gminy w Ujeździe wraz z podległymi placówkami. Budynki murowane z cegły. Jeden z budynków zdewastowany w bardzo złym stanie technicznym, grożący zawaleniem. Pozostałe budynki znajdują się w dostatecznym stanie technicznym.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia projektu)
ul. Parkowa 10, Ujazd
Szacowana wartość projektu
Szacowany koszt projektu to 20 000 000 PLN. Planuje się pozyskanie dotacji z EFRR (RPO WŁ) w wysokości do 85% kosztów projektu Wkład RPO WŁ – 17 000 000 PLN Wkład własny Gminy Ujazd – 3 000 000,00 PLN
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2019-2020.
Wpływ na realizację Programu Rewitalizacji – prognozowane rezultaty
Teren objęty projektem to teren o powierzchni ok. 2 ha, zabudowany kompleksem 7 budynków o łącznej powierzchni 1752 m ² . Jest to obszar zdewastowany, teren po byłej Mazowieckiej Spółdzielni Pracy „PREFABUD”. Budynki chlewni, owczarni i stodoły wpisane są do ewidencji zabytków. Teren objęty projektem jest obszarem zdewastowanym, na którym postępuje degradacja przestrzeni i obiektów. Budynki są niewykorzystywane, zaburzają ład przestrzenny miejscowości. Z drugiej jednak strony znajdują się tu obiekty wpisane do ewidencji zabytków, a cały teren stanowi ogromny potencjał do zagospodarowania. W wyniku realizacji projektu nastąpi zatem polepszenie stanu obiektów zabytkowych, uporządkowana zostanie przestrzeń, budynki zyskają nowe funkcje. W wyniku dokonania olbrzymich przemian na terenie zdewastowanym oraz dzięki odpowiedniemu wypromowaniu tego obszaru, teren po byłym Prefabudzie może stać się obszarem chętnie odwiedzanym przez turystów, co może przyczynić się do rozwoju gospodarczego Gminy, w tym w zakresie usług okołoturystycznych. <u>Proponowane wskaźniki rezultatu:</u>
<ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia poddana rewitalizacji (ha) - powierzchnia kompleksowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej rewitalizowanych

<p>terenów (ha)</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrewitalizowanych obiektów (szt.) - powierzchnia budynków lub obiektów poddanych renowacji lub modernizacji (m²) - liczba przystosowanych zabytków nieruchomości do nowych funkcji (szt.) <p><u>W wyniku realizacji projektu pojawiają się również rezultaty miękkie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji - rozwój funkcji turystycznej obszaru rewitalizacji - ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji
<p>Sposób oceny rezultatów i ich zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>
<p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - dokumentacja projektowa <p><u>Rezultaty miękkie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - sondaż diagnostyczny – ankieta - dane statystyczne GUS oraz dane z Urzędu Gminy w Ujeździe

<p>Nazwa projektu rewitalizacyjnego</p>
<p style="text-align: center;">Przebudowa i rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalem użytkowym na lokale mieszkalne w bloku nr 13 w Osiedlu Niewiadów</p>
<p>Podmioty realizujące projekt</p>
<p>Gmina Ujazd, ul. Pl. Kościuszki 6, 97-225 Ujazd</p>
<p>Zakres realizowanych zadań</p>
<p>Budynek jest obiektem czterokondygnacyjnym, całkowicie podpiwniczonym. W parterze budynku zlokalizowane są pomieszczenia byłego przedszkola gminnego, tj. sale przedszkolne, pokój dyrektora i sanitariaty. W piwnicach znajdują się pomieszczenia komórek lokatorskich oraz pomieszczenia do obsługi techniczno-gospodarczej budynku (pralnia, pomieszczenia składowe, lokal wspólnoty mieszkaniowej oraz pomieszczenia zaplecza technicznego i gastronomicznego przynależne do byłego przedszkola). Na pierwszym piętrze budynku zlokalizowane są lokale mieszkalne. Na poddaszu budynku mieszczą się lokale mieszkalne i pomieszczenie strychowe. W związku z przeniesieniem przedszkola do innego budynku, pomieszczenia po nim zlokalizowane w parterze budynku przeprojektowano na siedem odrębnych lokali mieszkalnych. Część pomieszczeń piwnic po przedszkolu zaadaptowana zostanie na komórki przynależne do projektowanych lokali, a pozostałą część stanowił będzie wydzielony lokal techniczno-gospodarczy. Zaprojektowana zmiana sposobu użytkowania części budynku wymaga dokonania jego przebudowy i rozbudowy. Parametry techniczne całego budynku: powierzchnia użytkowa: 1536,47m², powierzchnia zabudowy: 594,77 m², kubatura 8322,77m³.</p>
<p>Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia projektu)</p>
<p>Osiedle Niewiadów blok nr 13, 97-225 Ujazd</p>

Szacowana wartość projektu
<p>Szacowany koszt projektu to 680 000,000 PLN..</p> <p>Planuje się pozyskanie dotacji z EFRR (RPO WŁ) w wysokości do 85% kosztów projektu</p> <p>Wkład RPO WŁ – 578 000,00 PLN</p> <p>Wkład własny Gminy Ujazd– 102 000,00 PLN</p>
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2018 – 2019
Wpływ na realizację Programu Rewitalizacji – prognozowane rezultaty
<p>Powyższy projekt przyczyni się do powstania kilku dodatkowych lokali mieszkaniowych w Gminie. Kilka rodzin będzie miało możliwość zmiany warunków bytowych na lepsze. Projekt wpłynie więc na polepszenie jakości życia mieszkańców.</p> <p>Prócz tego budynek zostanie zmodernizowany i wszelkie instalacje zostaną odremontowane (wymienione). Przeprowadzona zostanie jego termomodernizacja, dzięki czemu projekt ma również pozytywny wpływ na środowisko. Dzięki realizacji ww. działań spodziewane jest zmniejszenie kosztów zużycia energii. Budynek będzie się charakteryzował wyższą efektywnością energetyczną.</p> <p>W wyniku realizacji projektu budynek stanie się w 100% funkcjonalny. Część niewykorzystywanych pomieszczeń pozostaje obecnie nieużytkowana, co w dłuższym okresie czasu przyczyni się do degradacji tych przestrzeni. Projekt ma do tego nie dopuścić.</p> <p><u>Proponowane wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia poddana rewitalizacji (ha) – powierzchnia kompleksowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej rewitalizowanych terenów (ha) – liczba zrewitalizowanych obiektów (szt.) – powierzchnia budynków lub obiektów poddanych renowacji lub modernizacji (m²) – powierzchnia budynków objęta termomodernizacją (m²) – ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektu (MW/rok) – liczba osób zamieszkujących na stałe w obiektach poddanych renowacji/adaptacji (osoby) <p><u>W wyniku realizacji projektu pojawiają się również rezultaty miękkie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji
Sposób oceny rezultatów i ich zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
<p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – dokumentacja projektowa, – audyt energetyczny <p><u>Rezultaty miękkie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – sondaż diagnostyczny – ankieta

Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Przebudowa dróg wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w m. Osiedle Niewiadów
Podmioty realizujące projekt
Gmina Ujazd, ul. Pl. Kościuszki 6, 97-225 Ujazd
Zakres realizowanych zadań
W obrębie Niewiadów PGR - Mącznik zlokalizowana jest sieć elektroenergetyczna. Z istniejących stacji transformatorowych należy wyprowadzić kable typu YAKXs 4x35 mm ² i zainstalować 38 latarni oświetleniowych. Łączna długość sieci – linii kablowych i napowietrznych nn wynosi 1384 mb. Drogi obejmują około 200 mb.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia projektu)
Osiedle Niewiadów, 97-225 Ujazd; nieruchomości o nr ewidencyjnych: 0/7, 90/9, 30/10, 30/11, 30/12, 151/1, 152/2, 152/5, 152/6, 152/10, 152/15, 152/9, 154/1, 154/2, 154/3, 157/1, 157/2, 155, 159, 160, 162, 163/1 - obręb Niewiadów PGR - Mącznik i dz. Nr: 105/8 – obręb Ujazd.
Szacowana wartość projektu
Szacowany koszt projektu to 650 000,00 PLN. Planuje się pozyskanie dotacji z EFRR (RPO WŁ) w wysokości do 85% kosztów projektu Wkład RPO WŁ – 552 500,00 PLN Wkład własny Gminy Ujazd – 97 500,00 PLN
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2018 – 2020
Wpływ na realizację Programu Rewitalizacji – prognozowane rezultaty
Inwestycja wpłynie na jakość oświetlenia na Osiedlu Niewiadów, co w znaczny sposób przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców. Oprócz tego wpłynie na walory estetyczne miejscowości. Zwiększony zostanie ład przestrzenny miejscowości. Wzrośnie też jej atrakcyjność turystyczna. W wyniku realizacji inwestycji zmniejszona zostanie także energochłonność instalacji, czyli projekt przyczyni się do obniżenia zużycia energii. Przebudowa dróg przyczyni się zaś do upłynnienia ruchu pojazdów wszelkiego typu – powstanie równa nawierzchnia bez dziur i spękań, które zmuszają kierowców do nagłych hamowań, co powoduje zwiększenie emisji spalin do powietrza. <u>Proponowane wskaźniki rezultatu:</u> <ul style="list-style-type: none"> – liczba punktów oświetleniowych (szt.) – ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektu (MW/rok) W wyniku realizacji projektu pojawią się również rezultaty miękkie: <ul style="list-style-type: none"> – poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji – poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców w obszarze rewitalizacji
Sposób oceny rezultatów i ich zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
<u>Wskaźniki rezultatu:</u> <ul style="list-style-type: none"> – dokumentacja projektowa <u>Rezultaty miękkie:</u> sondaż diagnostyczny – ankieta

Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Przebudowa boiska wielofunkcyjnego i bieżni przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Osiedlu Niewiadów
Podmioty realizujące projekt
Gmina Ujazd, ul. Pl. Kościuszki 6, 97-225 Ujazd
Zakres realizowanych zadań
<p>Na działce nr ew. gr. 151/1;151/2 w miejscowości Osiedle Niewiadów obecnie znajdują się: boisko wielofunkcyjne o nawierzchni tartanowej; boisko do koszykówki o nawierzchni tartanowej; bieżnia sportowa o nawierzchni tartanowej. Istniejące boisko od strony wschodniej ogrodzone jest ogrodzeniem panelowym o wysokości 1,5 m, w ogrodzeniu znajdują się istniejące wejścia; lampy oświetleniowe; w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących boisk znajduje się plac zabaw; od strony zachodniej boisko ograniczone jest budynkiem szkoły podstawowej. Działka porośnięta jest w części drzewostanem mieszanym.</p> <p>Na działce projektuje się - na terenie istniejącego boiska wielofunkcyjnego:</p> <ol style="list-style-type: none"> Wykonanie boiska do piłki nożnej o nawierzchni z trawy syntetycznej wraz ze strefami bezpieczeństwa o wymiarach 34,0x62,0=2108 m² . W zakresie projektowanego boiska przewiduje się osprzęt sportowy w postaci bramek piłkarskich; pole gry o wymiarach 30,0x56,0 m. Wykonanie boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni poliuretanowej wraz ze strefami bezpieczeństwa; boisko do koszykówki, boisko do siatkówki; osprzęt sportowy w postaci statywów do koszykówki i rozbiornych słupków do siatkówki obsadzonych w tulejach. Systemowe trybuny wzdłuż wschodniej części boiska piłkarskiego na 213 miejsc siedzących. Wykonanie piłko chwytyw o wysokości 6,0 m wzdłuż czterech krawędzi boiska do piłki nożnej. Utwardzenie z kostki betonowej barwionej grubości 6 cm, tworzące ciągi komunikacyjne <p>6. Następujące obiekty małej architektury: kosze na śmieci, ławki z oparciem bocznym i tylnym.</p> <p>7. Remont i przebudowa oświetlenia boisk oraz remont i przebudowa instalacji odwodnienia boisk.</p> <p>Na działce projektuje się rozbiórkę starych nawierzchni boisk oraz bieżni, rozbiórkę starego osprzętu sportowego, likwidację trzech lamp oświetleniowych.</p>
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia projektu)
Osiedle Niewiadów, 97-225 Ujazd działki nr ew. gr. 151/1;151/2 w miejscowości Osiedle Niewiadów
Szacowana wartość projektu
<p>Szacowany koszt projektu to 1650 000,00 PLN.</p> <p>Planuje się pozyskanie dotacji z EFRR (RPO WŁ) w wysokości do 85% kosztów projektu</p> <p>Wkład RPO WŁ – 1 402 500,00 PLN</p> <p>Wkład własny Gminy Ujazd – 247 500,00 PLN</p>
Szacowana data realizacji

Planuje się realizację projektu w latach 2018 – 2020
Wpływ na realizację Programu Rewitalizacji – prognozowane rezultaty
<p>Inwestycja jest konieczna ze względu na zły stan techniczny obecnej nawierzchni. Obiekt cieszy się ogromnym zainteresowaniem dzieci i młodzieży, w związku z czym jest mocno eksploatowany. Jako obiekt przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym niezbędne są także trybuny dla kibiców w związku z często organizowanymi imprezami i zawodami sportowo-rekreacyjnymi.</p> <p>Projekt wpłynie na wzrost poziomu edukacji sportowej wśród dzieci i młodzieży zamieszkałych na obszarze rewitalizacji. Młodsze pokolenie będzie miało korzystne warunki do aktywnego spędzania wolnego czasu, co wpłynie w przyszłości na spadek bezrobocia i wykluczenia społecznego. Może to przyczynić się do rozwoju różnych dyscyplin sportu, a co za tym idzie wykreowanie nowych talentów sportowych. Dzięki realizacji projektu dzieci i młodzież zyskają bardzo atrakcyjne miejsce dla spędzania czasu wolnego w sposób aktywny, co z pewnością przyczyni się do utrzymania lepszego stanu zdrowia, ale także zniweluje możliwości sięgania dzieci po używki. Dzieci będą mieć stworzone warunki do zagospodarowania swojego czasu wolnego w sposób dla nich ciekawy, w związku z tym zapobiegnie się wynikającym często z nudy negatywnym zachowaniom społecznym. Również w długim okresie czasu, efekty projektu będą dostrzegalne poza obszarem rewitalizacji, na skutek rozprzestrzeniania się dobrych praktyk w innych częściach Gminy.</p> <p>Projekt w sposób wymierny wpływa na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p><u>Proponowane wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none">
– powierzchnia poddana rewitalizacji (ha)
– powierzchnia kompleksowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej rewitalizowanych terenów (ha)
– liczba zrewitalizowanych obiektów (szt.) <p><u>W wyniku realizacji projektu pojawią się również rezultaty miękkie:</u></p> <ul style="list-style-type: none">
– poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji
– zmniejszenie liczby negatywnych zachowań społecznych
Sposób oceny rezultatów i ich zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
<p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none">
– dokumentacja projektowa <p><u>Rezultaty miękkie:</u></p> <ul style="list-style-type: none">
– sondaż diagnostyczny – ankieta
– dane z GOPS w Ujeździe

Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park)
Podmioty realizujące projekt
Gmina Ujazd, ul. Pl. Kościuszki 6, 97-225 Ujazd
Zakres realizowanych zadań
<p>Stan obecny: Basen w Osiedlu Niewiadów został zbudowany na początku lat '90 ubiegłego stulecia. Kąpielisko miało służyć głównie mieszkańcom Osiedla Niewiadów, których znaczna część zatrudniona była w pobliskich zakładach. W roku 2008 pływalnia została zamknięta. Na terenie obiektu funkcjonował budynek przebieralni, budynek gastronomiczny, budynek filtrów, duży basen o wymiarach 20m x 49,5m oraz brodzik, boiska do siatkówki, koszykówki i tenisa. Budynki zachowały się do dziś jednak tak jak cały obszar uległy degradacji i wymagają kompleksowego remontu i przebudowy. W części północnej działka graniczy z ogródkami działkowymi, od wschodu znajdują się garaże, południowa część terenu otwiera się na Gminny Ośrodek kultury i „Dom Wycieczkowy Wenus”, zachodnia granica działki przebiega wzdłuż drogi DW715. Tereny zielone znajdujące się na obszarze kąpieliska wymagają zagospodarowania i konserwacji.</p> <p>Gmina Ujazd planuje rewitalizację terenu oraz obiektów znajdujących się w Osiedlu Niewiadów. Zamierzenie budowlane zakłada przebudowę istniejącego obiektu basenu otwartego o wymiarach basenu olimpijskiego na basen publiczny, ekologiczny, częściowo sportowy i częściowo rekreacyjny wraz z przebudową istniejącej infrastruktury, remontem i przebudową obiektów istniejących kubaturowych i zagospodarowania terenu z dostosowaniem do funkcji obsługi kąpieliska oraz towarzyszących funkcji rekreacyjno – sportowych w terenie a także wprowadzenie nowych funkcji i wyposażenie obiektu w zakresie niezbędnym do prawidłowego funkcjonowania. Jako funkcje towarzyszące przewiduje się stworzenie wielofunkcyjnego terenu z kąpieliskiem jako główną atrakcją oraz terenami do spacerów, rekreacji, sportu i rozrywki. Przewiduje się w budynkach sale do tenisa stołowego/ fitness, siłownię, salę do wspinaczki a także na terenie boiska wielofunkcyjne, skatepark, tężnie solankowe z wyznaczonymi ścieżkami do spacerów oraz siedziskami, grille i altany, stoły do tenisa stołowego ogrodowe i inne elementy małej architektury ogrodowej jak dwa tory do gry w boule, miejsce na ognisko, terenową szachownicę.</p> <p>Całość przedsięwzięcia ma zapewniać bogaty program użytkowy dla użytkowników w różnym przedziale wiekowym. Kąpielisko jako obiekt wielozadaniowy - powinien pełnić funkcję: sportową, rekreacyjną, zdrowotną, edukacyjną i wypoczynkową a pozostałe elementy dopełniają bogaty program obiektu. Zbiornik bagienny w formie stawu naturalnego będzie tworzył atrakcyjny element zagospodarowania terenu z mostkiem, harmonijnie powiązany z zielenią i naturalnymi plażami trawiastymi oraz miejscami do biwakowania. Dookoła rozmieszczone będą miejsca do różnych form wypoczynku: leżaki, grill z zadaszonymi altanami, trawniki do biwakowania oraz plaża piaszczysta a także teren wokół tężni solankowych. Niecka kąpielowa będzie spełniała funkcje basenu publicznego z różnorodnym programem atrakcji. Planuje się przebudowę istniejącego basenu betonowego o prostokątnym kształcie 20x50m polegającą na podzieleniu niecki na różne części (część sportową do</p>

plywania, rekreacyjną do relaksu i wypoczynku, brodzik dla dzieci oraz dwie zjeżdżalnie – rodzinną trójtorową i rurową typu „snake”), oraz wyposażenie obiektu w różne atrakcje wodne w poszczególnych strefach rekreacyjnych.

Projekt zakłada także przebudowę istniejących budynków i elementów zagospodarowania terenu w sposób pozwalający na stworzenie bardzo atrakcyjnego miejsca, wykończonego nowoczesnymi materiałami.

Planuje się instalację kolektorów słonecznych zainstalowanych w terenie, przy ogrodzeniu boisk, specjalnie przeznaczonych do podgrzewania wody w basenach jak również kolektorów na dachach budynków do ogrzewania ciepłej wody użytkowej w budynkach a także paneli fotowoltaicznych montowanych na elewacjach i dachach pozwalających na pozyskanie energii elektrycznej z energii słonecznej.

Całość przebudowywanego kompleksu będzie obsadzona ozdobnymi drzewami i krzewami, oraz urozmaicona nasadzeniami specjalnych roślin wodnych sprzyjających filtracji wody w części zbiornika oczyszczającego i ścieżki edukacyjnej. Na terenie kąpieliska planuje się budowę alejek spacerowych, montaż różnego rodzaju elementów architektury ogrodowej, altan, zadaszonych miejsc do biwakowania, różnych rodzajów siedzisk i ławek, koszy na śmieci, tablic informacyjnych i edukacyjnych, oznakowania, oświetlenia ogrodowego i iluminacji budynków oraz basenu, budowę i przebudowę ogrodzenia a także instalację monitoringu wizyjnego, alarmu i instalacji dostępu do Internetu w poszczególnych wyznaczonych punktach „wi-fi free zone”.

Istniejące budynki zostaną dostosowane do nowej formy kąpieliska a także wzbogacone o nowe funkcje.

Budynek akademii sportu, zawierający niegdyś filtry basenowe, zostanie wykorzystany jako obiekt o funkcji sportu i zaplecze techniczne z kotłownią gazową a także będzie wzbogacony o funkcje rekreacyjno-sportowe, takie jak: sala z ścianką do wspinaczki, salą do tenisa stołowego i niezbędne szatnie oraz sanitariaty. Ze względu na orientację połaci dachów budynku akademii sportu na stronę południową, planowane jest zainstalowanie kolektorów słonecznych do wspomaganie ogrzewania ciepłej wody użytkowej w budynkach a także ogniw fotowoltaicznych.

Przebudowie ma ulec także teren zlokalizowany po drugiej stronie budynku Gminnego Ośrodka Kultury, na którym znajduje się parking z drogą dojazdową oraz niewielki park. Obszar ten zostanie wzbogacony o małą scenę plenerową, przeznaczoną do organizacji lokalnych imprez kulturalnych i okolicznościowych, takich jak: dożynki, występy uczniów szkół i przedszkoli, koncerty, przedstawienia, uroczystości itp. Na dachu planuje się zainstalowanie elastycznych ogniw fotowoltaicznych, wspomagających zasilanie oświetlenia obiektu oraz terenu parku.

Wzdłuż alejek rozmieszczone zostaną elementy małej architektury takie jak: ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne i oświetlenie.

Wybudowany zostanie również nowy niewielki budynek zawierający toalety dla potrzeb obsługi imprez organizowanych w amfiteatrze – niezbędne zaplecze sanitarne.

Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia projektu)

Osiedle Niewiadów, 97-225 Ujazd

działki nr ewidencyjne 24/2 i 24/3 obręb geodezyjny nr 13 „Niewiadów Kolonia – Mącznik” oraz działka

nr 997/2 i 1218 obręb geodezyjny nr 19 Ujazd
Szacowana wartość projektu
<p>Szacowany koszt projektu to 10 260 000,00 zł</p> <p>Planuje się pozyskanie dotacji z EFRR (RPO WŁ) w wysokości do 85% kosztów projektu</p> <p>Wkład RPO WŁ – 8 721 000,00 PLN</p> <p>Wkład własny Gminy Ujazd – 1 539 000,00 PLN</p>
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2018 – 2020
Wpływ na realizację Programu Rewitalizacji – prognozowane rezultaty
<p>Jak zapisano w Diagnozie, na obszarze rewitalizacji brakuje atrakcyjnych miejsc dla uprawiania sportu i rekreacji. Budynek ma duży potencjał by stać się właśnie takim miejscem, co więcej wg poczynionych planów, pretenduje on do bycia ważnym ośrodkiem sportu i rekreacji dla całej Gminy, a nawet dla sąsiadujących miejscowości. Centralne usytuowanie i dobre skomunikowanie obiektu z całym powiatem oraz uzyskaniem przez budynek nowych funkcji spowoduje, iż rozszerzy się potencjalny krąg odbiorców korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury (osoby starsze korzystające z usług rehabilitacyjno - leczniczych). Basen zyska nowe funkcje społeczno-kulturowo-gospodarcze – powstaną plaża, place zabaw, boiska, akademia sportu. W wyniku budowy oświetlenia, wzrośnie bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu, na ulicach zapanuje ład i porządek. Teren objęty rewitalizacją ma zostać funkcjonalnie powiązany z centrum miejscowości i stworzyć obszar spójny architektonicznie. W dalszej perspektywie nastąpić może wzrost liczby osób odwiedzających Gminę, co przyniesie korzyści wszystkim jej mieszkańcom i wpłynie na jej rozwój społeczny i gospodarczy. Dzięki temu powstanie więcej miejsc pracy, co będzie miało realne przełożenie na stopę bezrobocia, a co za tym idzie na polepszenie sytuacji materialnej zatrudnionych osób oraz osób dotychczas bezrobotnych. Kompleks przyczyni się do aktywnego wypoczynku rodzin z dziećmi, młodzieży, a także osób starszych, którzy będą mogli odpocząć przy łąkach, spędzić wspólnie czas. Funkcje rekreacyjne, publiczne przenikały będą się z funkcją gospodarczą. To działanie zamierzone w celu odnowienia tradycyjnych funkcji tego obszaru. W miejscowości pobudzone mają zostać funkcje turystyczne. Basen ma stworzyć podstawy pod wykorzystania miejscowości dla rynku turystycznego, który sam z siebie również ma za zadanie generować rozwój przedsiębiorczości. Wokół stref rekreacyjnych powstają restauracje i inne usługi okołoturystyczne.</p> <p>Obecnie budynki jak i cały obszar objęty projektem uległy degradacji i wymagają kompleksowego remontu i przebudowy. W wyniku realizacji projektu wprowadzony zostanie zatem ład przestrzenny w miejscowości, przestrzeń zostanie uporządkowana i zagospodarowana. Zmiany zajdą zarówno w sferze społecznej, przestrzennej jak i gospodarczej.</p> <p>W wyniku realizacji projektu zostaną zastosowane rozwiązania energooszczędne oraz nowoczesne rozwiązania techniczne/technologiczne mające na celu zmniejszenie zużycia energii elektrycznej lub ciepłej w rewitalizowanych obiektach. Jako alternatywne źródło ciepła zastosowano kolektory słoneczne na dachu budynku obsługi basenowej oraz ogniwa fotowoltaiczne na dachu budynku krytego basenu.</p> <p>Zagospodarowany zostanie także teren w bezpośrednim sąsiedztwie Gminnego Ośrodka Kultury.</p>

Projekt zakłada powstanie sceny plenerowej wraz z małą architekturą (fontanną, ławkami, alejkami, oświetleniem, placem zabaw dla dzieci, stolikami szachowymi) tak, aby sąsiadujący z Ośrodkiem teren stał się miejsce spacerów i spotkań mieszkańców. Wpłynie to na poprawę więzi społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy zyskają przestrzeń w której będą mogli się spokojnie poruszać i spotykać z innymi mieszkańcami Gminy. Mieszkańcom obszaru rewitalizacji zostanie udostępniony obszar, w którym będą mogli budować i wzmacniać kapitał społeczny, jednocześnie stworzone im zostaną warunki dla nawiązywania nowych kontaktów. Dzieci i młodzież zyskają miejsce dla uprawiania sportu i rekreacji, w ten sposób zostaną niejako odciągnięte od niebezpiecznych zachowań społecznych, jak np. stosowanie używek. To wszystko przyczyni się do lepszego wizerunku obszaru rewitalizacji, czyli również całej Gminy Ujazd na tle okolicznych gmin, a nawet powiatów.

Proponowane wskaźniki rezultatu:

- powierzchnia poddana rewitalizacji (ha)
- powierzchnia kompleksowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej rewitalizowanych terenów (ha)
- liczba zrewitalizowanych obiektów (szt.)
- powierzchnia budynków lub obiektów poddanych renowacji lub modernizacji (m²)
- liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej (osoby)
- powierzchnia usługowa faktycznie wykorzystywana (m²)

W wyniku realizacji projektu pojawiają się również rezultaty miękkie:

- poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji
- rozwój funkcji turystycznej obszaru rewitalizacji
- powiększenie oferty rekreacyjnej skierowanej ku mieszkańcom obszaru rewitalizacji, w tym dzieci, młodzieży, osób starszych
- zmniejszenie występowania negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży, w tym np. stosowania używek
- ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji

Sposób oceny rezultatów i ich zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki rezultatu:

- dokumentacja projektowa
- dokumentacja wewnętrzna jednostki

Rezultaty miękkie:

- sondaż diagnostyczny – ankieta
- dokumentacja wewnętrzna jednostki
- dane GUS

Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Ujeździe
Podmioty realizujące projekt
Gmina Ujazd, ul. Pl. Kościuszki 6, 97-225 Ujazd
Zakres realizowanych zadań
<p>Budynek jest obiektem dwukondygnacyjnym, wybudowanym w technologii tradycyjnej jako murowany i żelbetowy ze stropem żelbetowy (stropodach żelbetowy). Budynek pochodzi z lat 80- tych XX w. W budynku zlokalizowane są pomieszczenia administracyjne. Parametry techniczne całego budynku: powierzchnia użytkowa: 429,10m², powierzchnia zabudowy: 369,54 m², kubatura 2479,21³.</p> <p>W ramach zadania planuje się m.in.: wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian i stropów, wymianę dachu, wymianę oświetlenia, wymianę źródła ciepła wraz z instalacją co., montaż paneli fotowoltaicznych.</p>
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia projektu)
Urząd Gminy Ujazd, Plac Kościuszki 6, 97-225 Ujazd
Szacowana wartość projektu
<p>Szacowany koszt projektu to 800 000,00 PLN.</p> <p>Planuje się pozyskanie dotacji z EFRR (RPO WŁ) w wysokości do 85% kosztów projektu</p> <p>Wkład RPO WŁ – 680 000,00 PLN</p> <p>Wkład własny Gminy Ujazd– 120 000,00 PLN</p>
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2018 – 2020
Wpływ na realizację Programu Rewitalizacji – prognozowane rezultaty
<p>Projekt wpłynie na polepszenie jakości życia mieszkańców. Oprócz tego budynek zostanie zmodernizowany, instalacje zostaną odremontowane (wymienione). Przeprowadzona zostanie jego termomodernizacja, dzięki czemu projekt ma również pozytywny wpływ na środowisko. Dzięki realizacji ww. działań spodziewane jest zmniejszenie kosztów zużycia energii. Budynek będzie się charakteryzować wyższą efektywnością energetyczną, dzięki czemu zużywanych będzie mniej paliw na zaspokojenie potrzeb energetycznych.</p> <p>W wyniku realizacji projektu budynek stanie się w 100% funkcjonalny. Polepszy się jakość obsługi mieszkańców. Budynek jest obiektem reprezentującym Gminę. Dzięki realizacji projektu przestrzeń stanie się bardziej zadbana, co wpłynie pozytywnie na odbiór miejscowości przez osoby przyjezdne.</p> <p><u>Proponowane wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia poddana rewitalizacji (ha) – powierzchnia kompleksowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej rewitalizowanych terenów (ha) – liczba zrewitalizowanych obiektów (szt.) – powierzchnia budynków lub obiektów poddanych renowacji lub modernizacji (m²) – powierzchnia budynków objęta termomodernizacją (m²) – ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektu (MW/rok)

<p><u>W wyniku realizacji projektu pojawiają się również rezultaty miękkie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji – poprawa komfortu obsługi interesantów oraz warunków pracy – zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza
<p>Sposób oceny rezultatów i ich zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>
<p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – dokumentacja projektowa, – audyt energetyczny <p><u>Rezultaty miękkie:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – sondaż diagnostyczny – ankieta – audyt energetyczny

SONDAŻ DIAGNOSTYCZNY - ANKIETA

Jednym ze sposobów mierzenia rezultatów jest ankietyzacja mieszkańców Gminy Ujazd.

Poniżej zaprezentowano tabelę wskazującą, jaka liczebność próby jest niezbędna dla różnej wielkości grup, by uzyskać 95-procentową pewność, że błąd próby nie przekroczy 5% przy wyniku pomiaru wynoszącym 50%.

Tabela 38: Liczebność próby potrzebna do uzyskania reprezentatywnych wyników przy założeniu 5-procentowego błędu próby i 95-procentowego poziomu ufności

Wielkość populacji	Wielkość próby	Wielkość próby do wielkości populacji [%]
10	10	100
30	28	93
60	52	87
80	66	83
110	86	78
170	118	69
210	136	65
320	175	55
550	228	41
1100	285	26
1700	313	18
2400	331	14
4000	351	9
8000	367	5
20000	377	2
100000	384	0,4

Źródło: Paul HAGUE „Badania marketingowe. Planowanie, metodologia i ocena wyników (ISBN 83-246-0082-5).

Wybór próby z wielkości populacji mieszkańców Gminy Ujazd

Liczba mieszkańców Gminy Ujazd na w 2016 roku (wg danych Urzędu Gminy w Ujeździe) wyniosła 7 872 osoby. Mieści się ona zatem w przedziale wielkości populacji pomiędzy 4 000 a 8 000 osób.

Optymalna wielkość próby gwarantującej 95-procentowe prawdopodobieństwo, że pośród całej populacji od 47 do 53 procent osób potwierdza wynik badania, zawiera się pomiędzy 351 a 367 osób.

PARTNERSTWO I PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

W czasie obowiązywania Programu Rewitalizacji wszystkie podmioty działające w Gminie mogą włączyć swoje projekty do Programu. W tym celu powinny złożyć propozycję projektu do Sekretariatu Urzędu Gminy określając:

- tytuł projektu (nazwa),
- wskazanie podmiotów realizujących projekt (listę podmiotów uczestniczących we wdrażaniu),
- opis projektu, zakres realizowanych zadań,
- lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu),
- cele projektu,
- harmonogram realizacji projektu,
- szacowaną wartość,
- grupę docelową,
- prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.

Każdy zgłoszony projekt musi wpisywać się w cele i kierunki działania Programu Rewitalizacji Gminy Ujazd i bezpośrednio wpływać na wskazany w PR obszar rewitalizacji.

5.7. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne o charakterze uzupełniającym

Zgodnie z „Wytocznymi ...” poniżej przedstawiono opis przedsięwzięcia rewitalizacyjnego uzupełniającego, tj. takiego, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a jest oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji. Wskazano obszary tematyczne, zagadnienia istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji.

Grupą docelową projektu są obecni przedsiębiorcy oraz osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą – mieszkańcy obszaru rewitalizacji w Gminie Ujazd.

Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności gospodarczej
Podmioty realizujące projekt
Gmina Ujazd, ul. Pl. Kościuszki 6, 97-225 Ujazd
Zakres realizowanych zadań
Planuje się realizację spotkań, które stworzą przedsiębiorcom z obszaru zdegradowanego możliwość zdobycia merytorycznej wiedzy w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na zakładanie/rozwój działalności gospodarczej. Prowadzone spotkania o charakterze doradczym mają na celu pomóc osobom, które mają pomysł na prowadzenie własnego biznesu, ale brak im środków finansowych

i wiedzy na jego realizację . Tego typu działanie bezpośrednio wpłynie na spadek bezrobocia
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia projektu)
<p>Działania będą realizowane w sposób ciągły i dotyczyć będą obszaru zdegradowanego, czyli miejscowości Osiedle Niewiadów oraz miejscowości Ujazd. Wynika to z faktu, iż są to miejscowości, w których stwierdzono szczególną koncentrację negatywnych zjawisk. Projekt służy realizacji celów wynikających z PR. Jest to inicjatywa społeczna nakierowana na aktywizację mieszkańców z obszaru rewitalizacji oraz części miejscowości Ujazd nieobjętej granicami tego obszaru, jako terenu na którym nastąpiła kumulacja zjawisk kryzysowych w sferze społecznej. Nieobjęcie mieszkańców całej miejscowości Ujazd tym projektem byłoby krzywdzące dla części społeczeństwa, poza tym dane statystyczne zamieszczone w pogłębionej diagnozie sfery społecznej wyraźnie wskazują na potrzebę realizacji tego projektu. W miejscowości stwierdzono największe nasilenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej spośród wszystkich miejscowości Gminy, w tym ubóstwa i bezrobocia. Na 12 zjawisk negatywnych w miejscowości odnotowano ich 11. Potrzeby mieszkańców są zatem ogromne, a projekt realizuje cele PR:</p> <p>Sfera społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności i przedsiębiorczości - polepszenie warunków życia na obszarze rewitalizacji <p>Sfera gospodarcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie i rozwój przedsiębiorczości - aktywizacja osób bezrobotnych
Szacowana wartość projektu
<p>Szacowany koszt projektu to 50 000,00 PLN.</p> <p>Planuje się pozyskanie dotacji z EFS (POWER) w wysokości do 85% kosztów projektu</p> <p>Wkład EFS – 42 500,00 PLN</p> <p>Wkład własny Gminy Ujazd – 7 500,00 PLN</p>
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2018 – 2020
Wpływ na realizację Programu Rewitalizacji – prognozowane rezultaty
<p>Projekt stanowi odpowiedź na potrzeby mieszkańców rewitalizacji związane z podwyższeniem jakości życia, realizacji aspiracji zawodowych, ale także samodzielnego rozwiązania problemu bezrobocia i związanych z nim innych problemów, dotyczących życia rodzinnego. Projekt ma na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz aktywizację zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>Projekt wpłynie na wzrost przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji. Tym samym nastąpi spadek bezrobocia.</p> <p><u>Proponowane wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba osób objętych warsztatami / zajęciami /spotkaniami (osoby) – spadek bezrobocia (%) <p><u>W wyniku realizacji projektu pojawią się również rezultaty miękkie:</u></p>

<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie poziomu i jakości życia mieszkańców - poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji
Sposób oceny rezultatów i ich zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
<u>Wskaźniki rezultatu:</u>
<ul style="list-style-type: none"> - dokumentacja prowadzona podczas spotkań, warsztatów
<u>Rezultaty miękkie:</u>
<ul style="list-style-type: none"> - sondaż diagnostyczny – ankieta

Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Długoterminowa Opieka Domowa – wsparcie osób niesamodzielnych z terenu Gminy Ujazd
Podmioty realizujące projekt
Gminny Zespół Ochrony Zdrowotnej w Ujeździe
Zakres realizowanych zadań
<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi rozwój usług medyczno-opiekuńczych w Gminnym Zespole Ochrony Zdrowotnej w Ujeździe. Usługi te będą skierowane do osób niesamodzielnych w wieku 65+ z obszaru Gminy Ujazd – co wynika ze specyfiki projektu. W ramach projektu przewidziano utworzenie nowych miejsc długoterminowej opieki medycznej w formach zdeinstytucjonalizowanych.</p> <p>Każdy uczestnik objęty będzie wsparciem w formie długoterminowej opieki w warunkach domowych, uwzględniającej średnio:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4 wizyty tygodniowo pielęgniarki - 4 wizyty tygodniowo opiekuna - 2 wizyty miesięcznie dietetyka - 2 wizyty miesięcznie fizjoterapeuty - 1 wizytę miesięcznie psychologa <p>W ramach realizowanych usług wsparciem objęci będą również opiekunowie faktyczni, w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - edukacji zdrowotnej, - odciążenia przez opiekunów, - wsparcia psychologa.
Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia projektu)
Siedzibą realizacji projektu jest Gminny Zespół Ochrony Zdrowotnej w Ujeździe, położony w obszarze rewitalizacji – Podobszarze Ujazd. Powstałe w wyniku projektu usługi będą świadczone dla mieszkańców Gminy Ujazd, co wynika ze specyfiki projektu.
Szacowana wartość projektu
<p>Szacowany koszt projektu to 871 655,00 PLN.</p> <p>Wkład EFS, poprzez Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi – 784 489,50 PLN</p> <p>Wkład własny Gminnego Zespołu Ochrony Zdrowotnej w Ujeździe – 87 165,50 PLN</p>
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2017 – 2018

Wpływ na realizację Programu Rewitalizacji – prognozowane rezultaty
<p>Projekt ma na celu ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Stanowi odpowiedź na potrzeby mieszkańców związane z podwyższeniem jakości życia, wyrównaniem szans w dostępie do opieki medycznej. Osoby objęte projektem będą osobami niesamodzielnymi w wieku 65+. Projekt przeciwstawia się więc zjawiskom kryzysowym występującym w sferze społecznej, takim jak niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Jak wynika z diagnozy sfery społecznej, przesłanki te są jednymi z najczęściej wskazywanych powodów, z tytułu których rodzinom zamieszkującym na obszarze Gminy świadczona jest pomoc społeczna (odpowiednio 3 i 4 w kolejności).</p> <p>Projekt ma na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Projekt stanowi odpowiedź na cel PR wytyczony w sferze społecznej, o brzmieniu „polepszenie warunków życia na obszarze rewitalizacji”.</p> <p><u>Proponowane wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none">
– powstanie 13 miejsc świadczenia usług zdrowotnych rozumianych jako kadra gotowa do świadczenia usług zdrowotnych (pielęgniarki, opiekunowie, dietetyk, fizjoterapeuta, psycholog) (osoby) <p><u>W wyniku realizacji projektu pojawią się również rezultaty miękkie:</u></p> <ul style="list-style-type: none">
– podwyższenie poziomu i jakości życia mieszkańców
– poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji
Sposób oceny rezultatów i ich zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
<p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none">
– dokumentacja prowadzona podczas spotkań, warsztatów
– dokumentacja projektowa <p><u>Rezultaty miękkie:</u></p> <ul style="list-style-type: none">
– sondaż diagnostyczny – ankieta

5.8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Zgodnie z definicją rewitalizacji, działania podejmowane przez Gminę Ujazd, odnoszące się do poszczególnych aspektów rewitalizacji, wymagają współpracy i włączenia w proces rewitalizacji szerokiego grona interesariuszy. Mowa tu zarówno o mieszkańcach, jak i stowarzyszeniach, organizacjach, prywatnych inwestorach, itp.

Proponuje się zatem podjęcie działań inwestycyjnych umożliwiających kompleksową przemianę przestrzeni publicznych, stworzenie miejsc przyjaznych aktualnym i potencjalnym mieszkańcom oraz turystom, co wzmocni atrakcyjność obszaru rewitalizacji. Działania wpłyną na podwyższenie jakości życia mieszkańców, ale także przyczynią się do rozwoju gospodarczego obszaru.

Program angażuje społeczność lokalną w proces rewitalizacji: w pierwszej kolejności na etapie wyznaczania obszaru rewitalizacji, a następnie poprzez aktywny udział mieszkańców w realizacji Programu, w poszczególnych, wytypowanych działaniach. Stąd przedstawiono w PR projekty strictly społeczne oraz projekty infrastrukturalne, które wywierają jednak ogromny wpływ na społeczeństwo zamieszkujące obszar rewitalizacji. Pożądane jest zaangażowanie i aktywny udział organizacji pozarządowych realizujących inicjatywy m.in. na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego i wyrównywania szans, dzięki czemu wszelkie projekty o charakterze społecznym będą realizowane w sposób profesjonalny, zgodny z potrzebami mieszkańców obszaru, co również uwzględniono w PR. Wytypowane w Programie projekty rewitalizacyjne wykorzystują dostępne zasoby, a ich realizacja ma przebiegać w oparciu o dostępne instrumenty finansowe, które mają ułatwić przeprowadzenie procesu rewitalizacji w obszarze rewitalizacji Gminy Ujazd.

W związku z tym, w przygotowanie i realizację projektów zaangażowany jest Urząd Gminy w Ujeździe, Gminny Ośrodek Kultury w Ujeździe, Gminny Zespół Ochrony Zdrowotnej w Ujeździe, Przedszkole Samorządowe w Osiedlu Niewiadów. Dodatkowo zakłada się udział organizacji pozarządowych w realizacji projektów społecznych. W projektach będą brać czynny udział mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

W związku z możliwościami finansowania poszczególnych projektów, na niektóre z nich planuje się pozyskanie dofinansowania z RPOWŁ, POWER. Planuje się także uzyskanie wsparcia z takich źródeł jak Ministerstwo Edukacji Narodowej, WUP w Łodzi.

KOMPLEKSOWOŚĆ

Program Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017 – 2023 przedstawia projekty rewitalizacyjne kompleksowo – uwzględnia współfinansowanie tychże działań z różnych źródeł, w tym z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014 - 2020, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, wskazuje również na możliwość wyboru innych programów pomocowych, jeżeli tylko dany projekt będzie spełniał przedstawiane kryteria. Do programów tych należy np. Ministerstwo Edukacji Narodowej. Program przewiduje także możliwość finansowania projektów ze środków prywatnych, jedynym wymaganiem jest, by proponowane projekty przedstawiały wymagane w niniejszym Programie informacje.

Ponadto projekty przedstawione w PR uwzględniają działania w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a zatem nie pomijają żadnego z obszarów. Nie są to działania punktowe, a takie które wywierają wpływ na cały obszar rewitalizacji, często również oddziaływanie projektów będzie widoczne w długim okresie czasu w dalszej części Gminy, m.in. dzięki realizacji podobnych projektów w innych częściach Gminy.

Projekty są różnorodne, ale jednocześnie są ze sobą powiązane, dzięki czemu oddziałują synergicznie na obszar rewitalizacji. Przyczyniają się do podniesienia poziomu i jakości życia

mieszkańców, z jednej strony polepszają warunki życia – pracy, rekreacji, z drugiej strony przyczyniają się do zwiększenia aktywności zawodowej osób biernych, bezrobotnych, aktywizacji dzieci i młodzieży. Służą aktywizacji społeczeństwa z obszaru rewitalizacji, podniesieniu jakości życia mieszkańców tego obszaru, odnowie przestrzeni publicznej, wywierają silny wpływ na funkcję kulturową, gospodarczą i turystyczną obszaru. Efekty realizacji projektów są ze sobą powiązane, nie tylko poprzez oddziaływanie na codzienne życie mieszkańców w sferze pracy, kultury, rozrywki i nauki, ale także poprzez odnowę przestrzeni publicznej. Projekty mają na celu osiągnięcie długotrwałych efektów w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej. W ten sposób wszystkie projekty wykorzystują efekty realizacji innych, zachodzi synergia na etapie ich realizacji oraz synchronizacja efektów oddziaływania na sytuację kryzysową.

Tabela 39: Kompleksowość i komplementarność projektów rewitalizacyjnych – źródła finansowania

nazwa projektu	planowane – rozważane źródła finansowania					
	Gmina Ujazd	RPO WŁ na lata 2014 - 2020	EFS	Ministerstwo Edukacji Narodowej	WUP Łódź (w ramach EFS)	Gminny Zespół Ochrony Zdrowotnej w Ujeździe
Przebudowa ul. Wodnej wraz z budynkiem Kordegardy w Ujeździe oraz zagospodarowanie terenu	X	X				
Rewitalizacja budynku po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe	X	X				
Rewitalizacja terenu po byłym „PREFABUDZIE” w Ujeździe	X	X				
Przebudowa i rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalem użytkowym na lokale mieszkalne w bloku nr 13 w Osiedlu Niewiadów	X	X				
Przebudowa dróg wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w m. Osiedle Niewiadów	X	X				
Przebudowa boiska wielofunkcyjnego i bieżni przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Osiedlu Niewiadów	X	X				
Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park)	X	X				
Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności gospodarczej	X		X			
Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym.	X		X			
Warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	X		X	X		
Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Ujeździe	X	X				
Akademia kreatywnego przedszkolaka	X		X			
Długoterminowa Opieka Domowa – wsparcie osób niesamodzielnych z terenu Gminy Ujazd					X	X

Tabela 40: Kompleksowość projektów rewitalizacyjnych – sfery występowania i współwystępowania negatywnych zjawisk, wskazanie, na które sfery projekt oddziałuje, wzajemne powiązania oraz synergia projektów; komplementarność problemowa

Projekt	społeczna	gospodarcza	środowiskowa	przestrzenno-funkcjonalna	techniczna
Przebudowa ul. Wodnej wraz z budynkiem Kordegardy w Ujeździe oraz zagospodarowanie terenu	X			X	X
Rewitalizacja budynku po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe	X			X	X
Rewitalizacja terenu po byłym „PREFABUDZIE” w Ujeździe	X	X		X	X
Przebudowa i rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalem użytkowym na lokale mieszkalne w bloku nr 13 w Osiedlu Niewiadów	X		X	X	X
Przebudowa dróg wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w m. Osiedle Niewiadów	X		X	X	X
Przebudowa boiska wielofunkcyjnego i bieżni przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Osiedlu Niewiadów	X			X	X
Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park)	X	X	X	X	X
Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności gospodarczej	X	X			
Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym	X	X			
Warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	X	X			
Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Ujeździe	X		X	X	X
Akademia kreatywnego przedszkolaka	X				
Długoterminowa Opieka Domowa – wsparcie osób niesamodzielnych z terenu Gminy Ujazd	X				

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Przedstawione w Programie projekty uzupełniają się tematycznie, dzięki czemu Program będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym i środowiskowym). Powiązania zachodzą pomiędzy projektami społecznymi, skierowane są one ku różnym grupom wiekowym (dzieci, młodzież, osoby dorosłe), ale i różnym grupom społecznym (osoby bezrobotne, dotknięte ubóstwem). Powiązania zachodzą również pomiędzy projektami społecznymi i projektami infrastrukturalnymi, które poza rezultatami twardymi oddziałują również na sferę społeczną, np. w wyniku przebudowy i rozbudowy bloku nr 13 w Osiedlu Niewiadów, pomieszczeniom nieużytkowanym zostanie nadana funkcja, cały obiekt stanie się ponownie w 100% zagospodarowany i funkcjonalny, dodatkowo powstanie kilka lokali mieszkaniowych, dzięki czemu dla kilku rodzin, które w nich zamieszkają podwyższą się warunki zamieszkania, tym samym wzrośnie jakość ich życia. Zadbano również o to, by realizowane były zarówno projekty społeczne jak i projekty infrastrukturalne, a zatem nie dopuszczono do tego, by działania były fragmentaryczne i dotyczyły np. tylko sfery technicznej. Opis każdego z planowanych projektów zawiera informację o stanie pożądanym, jaki zamierza się osiągnąć dzięki jego realizacji, wskazano również proponowane wskaźniki rezultatu oraz sposoby ich zmierzenia (rozdział 5.6 i 5.7). Projekty zawarte w niniejszym PR wpisują się w dokumenty strategiczne Gminy, w tym w *Strategię Rozwoju Gminy Ujazd na lata 2015-2022*. Doszczegółowienie znajduje się w rozdziale 2 przedmiotowego PR: *Nawiązanie do strategicznych i planistycznych dokumentów Gminy Ujazd*. Cały rozdział 2 poświęcono wykazaniu komplementarności Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi dotyczącymi rozwoju przestrzenno-społeczno-gospodarczego Gminy Ujazd.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Zaproponowane w niniejszym Programie Projekty dobrano w taki sposób, aby efektywnie oddziaływały na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach, jak zaznaczono w „*Wytycznych ...*”), projekty dopełniają się przestrzennie, zachodzi pomiędzy nimi efekt synergii, co wyjaśniono już powyżej.

Projekty społeczne przedstawione w Programie obejmują obszar rewitalizacji, ale zakłada się, że będą one stanowiły projekty wzorcowe, na podstawie których, podobne działania będą mogły być prowadzone poza obszarem rewitalizacji (nie zostały one wskazane w programie). Zakłada się silne oddziaływanie projektów w samym obszarze rewitalizacji, ale także poza jego granicami, co stanowi wartość dodaną projektów i będzie przynosić korzyści na terenie całej Gminy Ujazd. Dzięki takiemu podejściu, nie dopuszcza się do przenoszenia problemów na inne obszary oraz zapobiega się powstaniu niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Zaproponowane projekty, w tym o charakterze infrastrukturalnym, mają doprowadzić do podwyższenia jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, co nie znajdzie odzwierciedlenia w obniżeniu jakości życia osób spoza wyznaczonego obszaru rewitalizacji. PR dąży do wyrównania dysproporcji i szans pomiędzy mieszkańcami Gminy, kładąc nacisk na realizację projektów

w obszarze rewitalizacji, wzmacniając tym samym kapitał społeczny zarówno obszaru rewitalizacji jak i pośrednio – całej Gminy.

W miarę upływu czasu, możliwości finansowych oraz aktywności społecznej, PR będzie uzupełniany o inne projekty, tak aby efekty realizacji PR jeszcze mocniej wpływały na rozwój obszaru rewitalizacji i jego mieszkańców. Kluczowy stanie się monitoring prac i ich efektów oraz reagowanie na zachodzące zmiany, co zostało opisane w kolejnych rozdziałach. Konieczna jest także weryfikacja działań prowadzonych poza obszarem rewitalizacji (np. wynikających ze strategii rozwoju Gminy), tak aby nie zagrażały one działaniom podejmowanym na obszarze rewitalizacji, a wręcz przeciwnie, uzupełniały się. Nie dopuszcza się jednak możliwości zagrożenia obszarowi rewitalizacji, albowiem wszystkie działania na obszarze Gminy są koordynowane przez Wójta Ujazdu, który czuwa nad ich prawidłową realizacją.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Niniejszy PR zapewnia komplementarność źródeł finansowania, co w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że projekty rewitalizacyjne w nim zawarte, zakładają wykorzystanie wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania (rodzaj źródeł finansowania projektów opisano przy każdym z nich). Dzięki takiemu podejściu PR prowadzi do uzyskania korzystnych efektów dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji, jednocześnie realizując zasadę dodatkowości środków UE. Źródła finansowania przedstawia tabela: *Kompleksowość projektów rewitalizacyjnych – źródła finansowania*, powyżej.

Zachodzi również koordynacja i synergia projektów, szczególnie w zakresie projektów finansowanych w ramach EFRR i EFS. Projekty mają na celu osiąganie długotrwałych efektów w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej. Projekty o charakterze społecznym mają na celu wyrównanie szans mieszkańców w dostępie do nauki, rekreacji, pracy. Budują wysokiej jakości kapitał społeczny, tak potrzebny dla prawidłowego rozwoju obszaru rewitalizacji. Projekty te mają również na celu budowę bądź przywrócenie umiejętności i kwalifikacji mieszkańców, mają jednoczyć, pomagać tworzyć więzi społeczne, budować przywiązanie do miejsca zamieszkania. Projekty infrastrukturalne tworzą zaś podstawy dla podwyższenia jakości życia mieszkańców, zwiększają dostęp do dóbr kultury, tworzą warunki dla rozwoju sfery gospodarczej, zwiększają również estetykę przestrzeni oraz poprawiają jakość środowiska przyrodniczego, dzięki czemu warunki zamieszkania, pracy, nauki i rekreacji stają się lepsze, wzrasta komfort użytkowania przestrzeni publicznej. W ten sposób wszystkie projekty wykorzystują efekty realizacji innych, zachodzi synergia na etapie ich realizacji oraz synchronizacja efektów oddziaływania.

PR dopuszcza, a wręcz promuje włączenie w realizację Programu prywatnych źródeł finansowania, co jest jednak w zupełności uzależnione od inwestorów prywatnych. Połączenie prywatnych i publicznych źródeł finansowania, umożliwi jeszcze większą dynamikę wprowadzania zmian, oczywiście przy odpowiednim nadzorze wdrażanych w ten sposób projektów.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Zgodnie z „Wytocznymi ...” „Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle.”

System ten przedstawiono w kolejnych rozdziałach PR.

5.9. Planowane wskaźniki osiągnięcia celów

Realizacja Programu Rewitalizacji powinna przyczyniać się zarówno w krótszej jak i dłuższej perspektywie do osiągnięcia:

- Rozwoju kultury lokalnej;
- Wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego Gminy Ujazd – wzrostu inwestycji zewnętrznych w miejscowości, spadku przestępczości, wzrostu liczby turystów odwiedzających region;
- Dalszego rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw - wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w poszczególnych latach;
- Poprawienia stanu infrastruktury technicznej i drogowej w celu realizowania nowych inwestycji gospodarczych;
- Poprawy stanu infrastruktury społecznej;
- Poprawy stanu środowiska naturalnego;
- Przeciwdziałanie bezrobociu.

Dla działań przewidzianych w Programie Rewitalizacji określa się listę wskaźników przykładowych, na podstawie której weryfikowane będą osiągnięcia założonych celów. Lista będzie rozszerzana i uzupełniana w trakcie opracowywania kolejnych przedsięwzięć na dalsze lata realizacji Programu. Poniżej zamieszczono wskaźniki odnoszące się do aktualnych projektów rewitalizacyjnych oraz takie, które będą mogły być wykorzystane w przypadku uzupełnienia Programu o kolejne projekty rewitalizacyjne.

Wskaźniki produktu	Jednostka miary
Liczba zrewitalizowanych obszarów	szt.
Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów	ha
Liczba obiektów, które uzyskały nowe funkcje w wyniku rewitalizacji	szt.
Liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów małej architektury	szt.
Liczba utworzonych / zmodernizowanych miejsc rekreacji i terenów zielonych	szt.
Długość wymienionej/wybudowanej/przebudowanej/zmodernizowanej instalacji wodno-kanalizacyjnej	m

Długość wymienionej/wybudowanej/przebudowanej/zmodernizowanej instalacji elektrycznej	m
Liczba wybudowanych systemów przeciwpożarowych i przeciwwłamaniowych w rewitalizowanych obiektach	szt.
Liczba wybudowanych systemów monitoringu w celu podniesienia bezpieczeństwa publicznego	szt.
Liczba zmodernizowanej istniejącej infrastruktury sieciowej	szt.
Liczba zbudowanych/przebudowanych/doposażonych obiektów	szt.
Liczba obiektów mieszkaniowych poddanych renowacji	szt.
Liczba obiektów objętych termomodernizacją	szt.
Liczba wybudowanych lokalnych punktów informacji kulturalnej i turystycznej	szt.
Powierzchnia terenów rewitalizowanych przeznaczonych na małą infrastrukturę	m ²
Liczba obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne	szt.
Powierzchnia obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne	m ²
Liczba systemów zabezpieczeń w obiektach dziedzictwa kulturowego	szt.
Powierzchnia zmodernizowanych obiektów dziedzictwa kulturowego	m ²
Powierzchnia wyremontowanej i przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym	m ²
Długość zmodernizowanych dróg na obszarach objętych rewitalizacją	km
Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej	szt.
Powierzchnia zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej	m ²
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary
Powierzchnia poddana rewitalizacji	ha
Liczba przedsiębiorstw powstałych na zrewitalizowanym obszarze	szt.
Powierzchnia obszaru objętego systemem monitoringu	ha
Liczba przystosowanych zabytków nieruchomych do nowych funkcji	szt.
Liczba zabytków nieruchomych, które zachowały dotychczasowe funkcje	szt.
Powierzchnia odbudowanych budynków lub obiektów	m ²
Powierzchnia budynków lub obiektów poddanych renowacji lub modernizacji	m ²
Powierzchnia terenów przygotowanych pod realizację nowych inwestycji gospodarczych	ha
Powierzchnia kompleksowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej rewitalizowanych terenów	ha
Liczba zrewitalizowanych obiektów	szt.
Powierzchnia obszaru objęta ochroną przeciwpożarową i przeciwwłamaniową w rewitalizowanych obiektach	m ²
Liczba osób zamieszkujących na stałe w obiektach poddanych renowacji/adaptacji	osoby
Powierzchnia obiektów poddanych renowacji/adaptacji	m ²
Powierzchnia budynków objęta termomodernizacją	m ²
Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektu	MW/rok
Wskaźnik bezrobocia	%
Liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie zrewitalizowanym	szt.
Liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki	szt.
Liczba dzieci z Gminy Ujazd, które podniosły wiedzę i umiejętności w zakresie obszarów	osoby

edukacyjnych wychowania przedszkolnego	
Liczba dzieci z PS w Osiedlu Niewiadów, u których nastąpiło wyrównanie deficytów w zakresie integracji sensorycznej i wad wymowy	osoby
Liczba dzieci z PS w Osiedlu Niewiadów, u których nastąpiło wyrównanie deficytów w zakresie sprawności ogólnej i postawy	osoby
Liczba dzieci niepełnosprawnych z PS w Osiedlu Niewiadów, u których nastąpiło wyrównanie deficytów wynikających z niepełnosprawności	osoby
Powstanie 13 miejsc świadczenia usług zdrowotnych rozumianych jako kadra gotowa do świadczenia usług zdrowotnych (pielęgniarki, opiekunowie, dietetyk, fizjoterapeuta, psycholog	osoby
Liczba obiektów zabezpieczonych przed zagrożeniami	szt.
Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów turystycznych i kulturalnych	szt.
Liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej	osoby
Liczba osób objętych programami społecznymi	osoby
Powierzchnia usługowa faktycznie wykorzystywana	m ²
Liczba nowych przedsiębiorstw	szt.
Liczba nowych punktów usługowych na terenach zrewitalizowanych	szt.
Zmiana przepustowości dróg	pojazdy /miesiąc
Wskaźniki oddziaływania	Jednostka miary
Wskaźnik bezrobocia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych	%
Liczba mieszkańców na terenach zrewitalizowanych	szt.
Liczba pożarów, włamań do obiektów zabytkowych	szt.
Liczba korzystających z nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki	szt.
Stałe miejsca pracy w obszarze kultury i turystyki	szt.
Wskaźnik wykształcenia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych	%
Liczba absolwentów szkół średnich na terenie zrewitalizowanym	szt.
Liczba utrzymanych miejsc pracy (w okresie 2 lat)	szt.
Liczba utrzymanych punktów usługowych (w okresie 2 lat)	szt.

6. Indykatywne ramy finansowe - plan finansowy realizacji Programu Rewitalizacji w latach 2017 - 2023

Środki finansowe stanowiące wsparcie dla przeprowadzenia projektów rewitalizacyjnych Gmina może – w zależności od charakteru projektu – uzyskać z różnych źródeł.

W ramach *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014 - 2020* są to działania obejmujące następujące priorytety inwestycyjne:

CELE TEMATYCZNE ORAZ PRIORYTETY INWESTYCYJNE
Cel Tematyczny 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP
3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości
Cel tematyczny 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym
4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
Cel tematyczny 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami
6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
6e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu
Cel tematyczny 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej
7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu
Cel tematyczny 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników
8i dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników
8iii praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach
Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
9b wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
9i aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i

zwiększaniu szans na zatrudnienie
9iv ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
9v wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia

Źródło: Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

W ramach krajowych programów operacyjnych możliwe jest uzyskanie wsparcia do projektów z poniżej wymienionych priorytetów inwestycyjnych:

Program Operacyjny	Priorytety Inwestycyjne
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	<p>4iii Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym</p> <p>4v Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu</p> <p>6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego</p> <p>6e (iv) Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu</p> <p>9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych</p>
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	8ii Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży
Program Operacyjny Polska Wschodnia	4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	2a Poszerzanie zakresu dostępności łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie wprowadzania nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej

	2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.
--	---

Źródło: Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

Dodatkowo, projekty w ramach programu rewitalizacji mogą być finansowane z Inicjatyw UE typu JESSICA, środków budżetowych Gminy, Środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, środków instytucji sektora publicznego oraz w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego.

Plan finansowy projektów rewitalizacyjnych (kwoty podano w tys. PLN)

Projekt	rok 2017				rok 2018			
	ogółem	Środki UE	Środki własne	inne	ogółem	Środki UE	Środki własne	inne
Przebudowa ul. Wodnej wraz z budynkiem Kordegardy w Ujeździe oraz zagospodarowanie terenu	0	0	0	0	0	0	0	0
Rewitalizacja budynku po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe	0	0	0	0	0	0	0	0
Rewitalizacja terenu po byłym „PREFABUDZIE” w Ujeździe	0	0	0	0	0	0	0	0
Przebudowa i rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalem użytkowym na lokale mieszkalne w bloku nr 13 w Osiedlu Niewiadów	0	0	0	0	340	289	51	0
Przebudowa dróg wraz z przebudową wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w m. Osiedle Niewiadów	0	0	0	0	220	187	33	0
Przebudowa boiska wielofunkcyjnego i bieżni przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Osiedlu Niewiadów	0	0	0	0	500	425	75	0
Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park)	0	0	0	0	3500	2975	525	0
Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności gospodarczej	0	0	0	0	15	12,75	2,25	0
Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym	0	0	0	0	15	12,75	2,25	0
Warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	0	0	0	0	20	17	3	0
Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Ujeździe	0	0	0	0	200	170	30	0
Akademia kreatywnego przedszkolaka	284	241,4	42,6	0	227,99	193,79 2	34,198	0
Długoterminowa Opieka Domowa – wsparcie osób niesamodzielnych z terenu Gminy Ujazd	435,827	392,24 5	0	43,5 82	435,827	392,24 5	0	43,5 82

cd

Projekt	rok 2019				rok 2020			
	ogółem	Środki UE	Środki własne	inne	ogółem	Środki UE	Środki własne	inne

Program Rewitalizacji Gminy Ujazd na lata 2017 - 2023

Projekt	rok 2019				rok 2020			
	ogółem	Środki UE	Środki własne	inne	ogółem	Środki UE	Środki własne	inne
Przebudowa ul. Wodnej wraz z budynkiem Kordegardy w Ujeździe oraz zagospodarowanie terenu	1500	1275	225	0	1500	1275	225	0
Rewitalizacja budynku po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe	1500	1275	225	0	1500	1275	225	0
Rewitalizacja terenu po byłym „PREFABUDZIE” w Ujeździe	10000	8500	1500	0	10000	8500	1500	0
Przebudowa i rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalem użytkowym na lokale mieszkalne w bloku nr 13 w Osiedlu Niewiadów	340	289	51	0	0	0	0	0
Przebudowa dróg wraz z przebudową wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w m. Osiedle Niewiadów	220	187	33	0	210	178,5	31,5	0
Przebudowa boiska wielofunkcyjnego i bieżni przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Osiedlu Niewiadów	500	425	75	0	650	552,5	97,5	0
Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park)	3500	2975	525	0	3260	2771	489	0
Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności gospodarczej	15	12,75	2,25	0	20	17	3	0
Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym	15	12,75	2,25	0	20	17	3	0
Warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	20	17	3	0	20	17	3	0
Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Ujeździe	300	255	45	0	300	255	45	0
Akademia kreatywnego przedszkolaka	0	0	0	0	0	0	0	0
Długoterminowa Opieka Domowa – wsparcie osób niesamodzielnych z terenu Gminy Ujazd	0	0	0	0	0	0	0	0

suma

Projekt	suma			
	ogółem	Środki UE	Środki własne	inne
Przebudowa ul. Wodnej wraz z budynkiem Kordegardy w Ujeździe oraz zagospodarowanie terenu	3000	2550	450	0
Rewitalizacja budynku po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe	3000	2550	450	0
Rewitalizacja terenu po byłym „PREFABUDZIE” w Ujeździe	20000	17000	3000	0
Przebudowa i rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalem użytkowym na lokale mieszkalne w bloku nr 13 w Osiedlu Niewiadów	680	578	102	0
Przebudowa dróg wraz z przebudową wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w m. Osiedle Niewiadów	650	552,5	97,5	0
Przebudowa boiska wielofunkcyjnego i bieżni przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Osiedlu Niewiadów	1650	1402,5	247,5	0
Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tężnie, skate park)	10260	8721	1539	0
Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności	50	42,5	7,5	0

gospodarczej				
Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym	50	42,5	7,5	0
Warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	60	51	9	0
Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Ujeździe	800	680	120	0
Akademia kreatywnego przedszkolaka	511,99	435,19 2	76,798	0
Długoterminowa Opieka Domowa – wsparcie osób niesamodzielnych z terenu Gminy Ujazd	871,655	784,48 9	0	87,1 65

7. Mechanizmy włączania podmiotów i grup aktywnych na terenie Gminy Ujazd w proces rewitalizacji

Komunikacja społeczna

Uwarunkowania współpracy

Fundamentem ideowym wyznaczającym podstawy współpracy państwa, w tym samorządów terytorialnych i organizacji pozarządowych jest zasada subsydiarności, zapisana w preambule Konstytucji RP. Zakłada ona, że państwo bierze na siebie tylko te zadania, których nie są w stanie rozwiązać obywatele i ich wspólnoty. Praktyczną konsekwencją przyjęcia tej zasady jest decentralizacja państwa i przekazywanie władzy lokalnej wspólnotom samorządowym. Bardzo ważnym krokiem na tej drodze jest przeniesienie znacznej części kompetencji rządu centralnego samorządom: powiatom i województwom. Obok tego procesu powinien się dokonywać proces przekazywania części kompetencji państwa obywatelom dobrowolnie zrzeszającym się dla rozwiązywania zadań społecznych. Przemawiają za tym nie tylko względy ideowe, ale i praktyczne. Nie chodzi tylko o to, że obywatele mają prawo sami definiować swoje problemy i liczyć na pomoc państwa w ich rozwiązywaniu, ale także o to, iż w wielu dziedzinach organizacje te szybciej i taniej potrafią rozwiązać problemy niż administracja rządowa i samorządowa.

Podstawowym faktem, który winni uświadamiać sobie wszyscy samorządowcy i pozarządowcy jest to, że podmiotem ich działania są ludzie. Zarówno samorząd lokalny, jak i organizacje pozarządowe, choć w oparciu o różne podstawy (samorząd z mocy prawa, organizacje dobrowolnie) są reprezentantami społeczności. Obie te instytucje, znów w różny sposób i na różnych zasadach, dążą do wspólnego celu. Jest nim zaspokajanie potrzeb społecznych, służenie ludziom, którzy wybrali swoich przedstawicieli do tych instytucji. Zrozumienie tego, skądinąd oczywistego faktu, nie jest wcale powszechne, a jest to przecież fundament współdziałania, w ramach wspólnej misji, jaką jest dobro społeczności lokalnej. Organizacje pozarządowe z reguły są znacznie bliżej ludzi, wyrastają w odpowiedzi na ich konkretne potrzeby. Administracja natomiast często (na całym świecie zresztą) zapomina o swojej misji, o tym, komu służy. Świadomość misji, nadanie podmiotowości ludziom uruchamia proces uwłaszczenia obywateli, przywrócenia im podmiotowości poprzez tworzenie możliwości wpływania na własne sprawy. Jednym z nurtów takiego procesu uwłaszczenia obywateli jest budowanie współpracy władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi, które pełnią funkcję uspołeczniania życia zbiorowego.

Organizacje, o czym była już mowa, powstają tam, gdzie pojawiają się niezaspokojone potrzeby. Najczęściej są odpowiedzią na problemy dnia codziennego, gdyż te właśnie są najbardziej istotne. Część organizacji w sposób świadomy pozostaje na tym poziomie działania. To jest ich misja, tak określiły swoją rolę i miejsce: pomagać wtedy, gdy pojawia się problem. Najczęściej zresztą uzupełniają w ten sposób działania samorządu i państwa. Jednak inne organizacje starają się poszukiwać przyczyn problemów, a nie tylko łagodzić ich skutki. To jest skuteczna metoda rozwiązywania problemów, ale trudna, bo wymagająca umiejętności i wytrwałości w docieraniu do rzeczywistych źródeł problemów, spojrzenia ponad codziennością. Wiele organizacji, które w tym właśnie upatrują swoją rolę, stara się docierać do źródeł problemów i rozwiązywać je, i to zarówno w skali lokalnej, jak i ogólnopolskiej.

Nie jest to również łatwe dla samorządowców, którzy bardzo często przygniecieni są problemami dnia codziennego: dziurawymi jezdniami, czy brakiem pieniędzy na wypłatę zasiłków z pomocy społecznej. Ale także wśród nich istnieje wiele przykładów starań o patrzenie na problemy w dłuższym horyzoncie czasowym i określanie celów, które odnoszą się do źródeł problemów, a nie tylko do ich skutków - w myśl twierdzenia, że lepiej zapobiegać niż leczyć. Przykładem takiego podejścia do określania celów działania są strategie w wielu gminach w Polsce.

Świadomość tego, że w działaniu najważniejsze są rezultaty wiąże się ściśle ze świadomością misji, celów. Myślenie w kontekście rezultatów podejmowanych działań wymaga planowania i to w dłuższym horyzoncie czasowym. Finansować należy nie działania, ale ich rezultaty. Dobrze znane są sytuacje, w których pewne rezultaty można osiągnąć bardzo prostymi, tanimi sposobami. Nie da się ich jednak zastosować, trzeba wybrać sposób droższy i niekoniecznie gwarantujący osiągnięcie zakładanych rezultatów, tylko dlatego, że tak mówią przepisy. To bardzo często problem administracji, którego rozwiązaniem mogą być organizacje pozarządowe, elastyczne i - między innymi dzięki temu - skuteczne w działaniu.

Władza samorządowa z mocy prawa jest gospodarzem w swojej gminie. Dobry gospodarz to nie zawsze ten, który sam wszystko potrafi zrobić najlepiej, ale przede wszystkim ten, który potrafi dobrze kierować innymi. Władze samorządowe powinny przede wszystkim tworzyć warunki do współpracy, z wszystkimi tymi, którzy działają dla dobra społeczności lokalnej, w tym z organizacjami pozarządowymi.

Organizacje potrafią osiągać założone rezultaty taniej i skuteczniej niż na przykład jednostki budżetowe, obciążone administracją i skrępowane przepisami. Jest to również, a może nawet przede wszystkim, ważne z jednego jeszcze powodu. Ludzie wtedy są szczęśliwi, gdy czują w pełni, że ich potrzeby są zaspokajane, gdy się ich nie wyręcza, ale daje się możliwość decydowania o zaspokajaniu własnych potrzeb. Jedną z form takiego uczestnictwa jest właśnie współpraca z organizacjami pozarządowymi, które reprezentują interesy obywateli.

Innym elementem świadomości współpracy jest uświadomienie sobie ról, jakie pełnią obaj partnerzy. Oczywiście jest, że podstawą dla określania tych ról jest stan obecny, co nie oznacza, że nie można dążyć - w ramach obowiązujących reguł - do jego zmiany. Władze lokalne, w ramach bycia gospodarzem w swojej gminie, zobowiązane są do świadczenia określonego zakresu usług o określonych standardach. W przeciwieństwie do nich, organizacje tworzone są dobrowolnie, same

określają to co robią. W określeniu ról pomaga zidentyfikowanie i przekonanie się nawzajem o swoich atutach. Samorząd, na przykład ma możliwość kreowania warunków i regulacji dotyczących różnych sfer życia publicznego, posiada zasoby i środki na prowadzenie działań na rzecz mieszkańców, ma dostęp do różnych źródeł informacji. Organizacje natomiast są elastyczne, nie są bowiem skrepowane tyłoma przepisami co samorząd, mogą być zatem znacznie bardziej innowacyjne, mają lepsze rozpoznanie potrzeb społecznych, mogą efektywniej świadczyć usługi na rzecz mieszkańców. Dobre poznanie siebie nawzajem, określenie własnych atutów i słabości pozwala precyzyjnie określić role obu partnerów. Różnice w ich możliwościach działania i w tym, czym dysponują stanowią siłę współpracy, w której obaj partnerzy mogą uzupełniać się, pomnażając efekty współdziałania.

Organizacje pozarządowe jako partner samorządu terytorialnego

Organizacje są reprezentantem społeczności lokalnej, wyrazicielem potrzeb, dążeń i oczekiwań tej społeczności (lub jej grup). To powoduje, że dla samorządu organizacje stanowią znakomity "pas transmisyjny", którym przepływają informacje zarówno od ludzi do samorządu, jak i od samorządu do społeczeństwa. Organizacje jako reprezentant społeczności powinny mieć zatem możliwość wypowiedzenia się w sprawach ważnych dla społeczności i współuczestniczyć w podejmowaniu istotnych dla mieszkańców decyzji. Główne formy współpracy to: stała współpraca informacyjna, konsultacje, współdziałanie w podejmowaniu decyzji przez władze samorządowe. Organizacje świadczą również, o czym była już mowa, pomoc bezpośrednią na rzecz mieszkańców społeczności lokalnej. Dysponują w tym zakresie potencjałem, wiedzą i doświadczeniami. Mogą być zatem znakomitym wykonawcą zadań publicznych, których zakres i sposób realizacji określa samorząd.

Główna forma współpracy: kontraktowanie usług organizacjom przez samorząd. Organizacje obok wykonywania zleczanych przez samorząd zadań publicznych, proponują zupełnie niekonwencjonalne, nowatorskie sposoby rozwiązywania problemów. Pełnią funkcję innowacyjną i w tym zakresie samorząd również powinien współpracować z nimi, przede wszystkim inspirując działania innowacyjne i wspierając ich realizację.

Główne formy współpracy to: programy dotacji i inne formy wspierania organizacji.

Organizacje pozarządowe spośród innych partnerów samorządu terytorialnego wyróżniają następujące cechy:

- łączenie funkcji usługowej i reprezentacji,
- bardzo dobre rozpoznanie potrzeb, dążeń i oczekiwań społecznych,
- elastyczność podejmowanych działań, łatwość w dostosowaniu ich do potrzeb i preferencji klientów/adresatów działań organizacji,
- potencjał, przede wszystkim ludzki,
- aktywizowanie i organizowanie wokół działań organizacji społeczności lokalnej,
- możliwość pozyskiwania środków na realizację działań niedostępnych lub trudno dostępnych dla samorządu i innych partnerów,

- elastyczność w kalkulowaniu kosztów realizacji działań.

Programy współpracy najczęściej przewidują następujące formy współpracy pomiędzy samorządem i organizacjami pozarządowymi:

- konsultowanie decyzji podejmowanych przez władze samorządowe z organizacjami pozarządowymi, najlepiej w ustalonym wspólnie trybie i formie,
- zaproszenie organizacji pozarządowych do współtworzenia strategii rozwoju lokalnego, szczególnego znaczenia nabiera w tworzeniu regionalnych planów rozwoju nowych województw samorządowych,
- określenie zasad i procedur ubiegania się przez organizacje pozarządowe o dotacje z budżetu samorządowego na realizację innowacyjnych projektów służących mieszkańcom danej społeczności lokalnej,
- uwzględnianie organizacji pozarządowych w przetargach na wykonywanie zadań publicznych,
- stanowienie prawa lokalnego (uchwały Rad Samorządów), które w sposób kompleksowy określają cele, zasady, mechanizmy i formy współpracy samorządu i organizacji pozarządowych.

Różne formy wspierania działań organizacji, na przykład:

- możliwość korzystania z infrastruktury posiadanej przez samorząd; organizacje bezpłatnie lub na zasadach preferencyjnych mogą korzystać z lokali, sal na szkolenia i konferencje, środków transportu,
- możliwość korzystania z informacji posiadanych przez samorząd,
- możliwość korzystania z wiedzy i doświadczeń ekspertów samorządowych,
- możliwość korzystania z kanałów promocyjnych Gminy,
- możliwość korzystania z kontaktów zagranicznych Gminy,
- możliwość udzielania przez Gminę rekomendacji dla organizacji pozarządowych,
- możliwość korzystania ze szkoleń i to zarówno w zakresie merytorycznych zagadnień, jak i w zakresie rozwoju organizacyjnego, jak też dotyczących funkcjonowania władz samorządowych, Urzędu Gminy w Ujeździe, etc¹³.

Uspołecznienie

Współczesne podejście do planowania rozwoju i rewitalizacji obszarów wymaga włączenia i zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy przyszłości jej lokalnego środowiska. Znaczenie partycypacji obywatelskiej dla rozwoju lokalnego jest silnie akcentowane w wielu tendencjach, poglądach i modelach dotyczących rozwoju i przyszłości gmin.

Zgodnie z powszechnie akceptowanym w Unii Europejskiej modelem rewitalizacji i prowadzoną obecnie polityką rewitalizacji w krajach europejskich, procesy rewitalizacyjne wymagają szerokiego udziału i współdziałania różnych grup zainteresowania oraz popularyzacji inicjatyw lokalnych

---

¹³ Wykorzystano: Tomasz Schimanek, „Organizacje pozarządowe w Polsce”

społeczności. Jest to szczególnie ważne w gminach wiejskich, gdzie lokalne inicjatywy mogą kreować życie w poszczególnych miejscowościach. Tereny te wymagają dobrze zaprojektowanych i zagospodarowanych miejsc, które odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społecznym. Jest to sprawa istotna, biorąc pod uwagę fakt, że w gruncie rzeczy chodzi o lokalne środowisko życia człowieka.

W odniesieniu do problematyki rewitalizacji terenów wiejskich, podobnie jak każdej innej związanej z zagospodarowaniem przestrzennym, ważną rolę pełnią konsultacje społeczne, których celem powinno być określenie potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej, na podstawie których wyznaczone zostaną kierunki rozwoju i zagospodarowania tych terenów.

Dlatego też tematyka rozwoju Gminy i rewitalizacji była tematem wielu spotkań organizowanych w Gminie w ostatnim okresie. Podczas spotkań Władze Gminy dokładnie zapoznały się z oczekiwaniami mieszkańców, ich problemami, marzeniami. Spotkania te miały również aktywizować społeczność lokalną i wpływać na realizację małych projektów w Gminie. Podczas spotkań wyznaczono również obszary problemowe, które muszą podlegać procesom rewitalizacji. Oto daty spotkań konsultacyjnych w poszczególnych miejscowościach Gminy Ujazd:

Miejscowość	Data
Sangrozd	28.02.2016 r.; 14.08.2016 r.; 20.10.2016 r.
Niewiadów	17.03.2016 r.; 13.07.2016 r.
Zaosie	30.03.2016 r.
Wykno	12.04.2016 r.; 03.06.2016 r.
Ujazd	15.04.2016 r.; 28.06.2016 r.; 20.09.2016 r.
Dębniak	05.05.2016 r.; 08.06.2016 r.; 14.07.2016 r.
Buków	06.05.2016 r.
Ciosny	07.06.2016 r.; 15.10.2016 r.
Olszowa	11.06.2016 r.; 15.10.2016 r.
Osiedle Niewiadów	04.08.2016 r.
Przesiadłów	26.09.2016 r.
Bielina	04.10.2016 r.
Maksymów	04.10.2016 r.
Ojrzanów	22.10.2016 r.
Józefin	21.11.2016 r.

W trakcie realizacji założeń Programu mieszkańcy będą mogli przekazywać swoje uwagi oraz propozycje do projektów Zespołowi ds. Rewitalizacji zarówno w bezpośrednich spotkaniach, jak i za pośrednictwem poczty elektronicznej lub tradycyjnej. Wszystkie zgłaszane uwagi i propozycje będą przedstawiane na spotkaniach Zespołu ds. Rewitalizacji, a informacje na temat ich uwzględnienia na etapie realizacji Programu zostaną podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej Urzędu Gminy w Ujeździe.

8. System wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Ujazd

Większość zadań objętych Programem Rewitalizacji będzie podejmowane przez jednostkę samorządu terytorialnego – Gminę Ujazd. Podmiot ten posiada wystarczający potencjał instytucjonalny (m.in. doświadczenie w realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, zdolność do zarządzania strategicznego skomplikowanymi przedsięwzięciami wymagającymi udziału podmiotów z 3 sektorów (samorządowego, pozarządowego, gospodarczego) umożliwiającą efektywną implementację Programu Rewitalizacji. W związku z powyższym za wdrażanie Programu Rewitalizacji odpowiedzialny będzie przede wszystkim Wójt Gminy Ujazd we współpracy z:

1. Pełnomocnikiem ds. Programu Rewitalizacji (osoba do kontaktu w sprawie Programu Rewitalizacji).
2. Zespołem ds. Rewitalizacji.

Wójt Ujazdu w terminie do 3 miesięcy od uchwalenia Programu Rewitalizacji powoła Zespół ds. Rewitalizacji. Członkami Zespołu staną się przedstawiciele interesariuszy PR. Zespół stanowić będzie w myśl Art. 7 Ustawy o rewitalizacji forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnić będzie funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Ujazdu. Obsługę Zespołu zapewni Wójt.

Zespół ds. Rewitalizacji

Zespół ds. Rewitalizacji będzie funkcjonował w ramach jednostki pomocniczej Gminy Ujazd – Urzędu Gminy. Takie rozwiązanie instytucjonalne daje gwarancje skutecznego wdrożenia i realizacji Programu Rewitalizacji, a następnie jego monitorowanie i ewaluację. Zespół umożliwi pełną partycypację podmiotów zainteresowanych wdrażaniem PR, co przyczyni się do realizacji zasady partnerstwa określonej w prawodawstwie wspólnotowym. W skład Zespołu wchodzi:

1. Pełnomocnik ds. Rewitalizacji
2. Przewodniczący Zespołu
3. Sekretarz Zespół
4. 6 członków zespołu

(w tym Sekretarz Gminy Ujazd oraz pracownicy referatów: Referat Inwestycji i Rozwoju, Referat Planowania Przestrzennego i Gospodarki Komunalnej, Referat Przedsiębiorczości i Rolnictwa, Referat Budżetu i Finansów).

Ponadto, do prac w zespole w roli obserwatorów zaproszeni zostaną:

1. Starosta Powiatu Tomaszowskiego lub wyznaczona przez niego osoba
2. Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków lub wyznaczona przez niego osoba

Członkami Zespołu winni być przedstawiciele:

1. Mieszkańców
2. Organizacji pozarządowych działających na obszarze Gminy

3. Instytucji publicznych, w tym Gminy Ujazd (także jednostki organizacyjne)
4. Przedsiębiorców

Do zadań powołanego zespołu w szczególności należy będzie:

1. Koordynowanie polityki przestrzennej realizowanych zadań przez różnych beneficjentów końcowych na poszczególnych obszarach problemowych
2. Ustalenie szczegółowych zasad oraz przyjmowanie do realizacji nowych zadań zgłaszanych do Programu
3. Weryfikacja: terminów realizacji etapów projektu, strony finansowej projektu, efektywności działań, osiągniętych celów
4. Monitoring i ewaluacja (ex ante, mid term, ex post) realizacji zadań objętych PR
5. Stałe sprawdzanie dostępnych funduszy na zadania zapisane w PR: w tym na zadania własne Gminy
6. Pomoc techniczna dla beneficjentów PR przy aplikowaniu o środki zewnętrzne (doradztwo, szkolenia, seminaria, warsztaty)
7. Bezpośredni nadzór nad procesem aplikacyjnym o środki zewnętrzne do wybranych funduszy na zadania własne.

PR jest dokumentem o charakterze strategicznym, którego skutki wdrożenia obejmują praktycznie wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym. Powoduje to konieczność zaangażowania do prac w przygotowaniu i wdrażaniu szerokiego spektrum przedstawicieli sektora samorządowego, pozarządowego i biznesowego. Proponuje się przyjąć czteroetapowy system wdrażania wg następującej kolejności:

1. Konsultacje społeczne z organizacjami, instytucjami i podmiotami gospodarczymi, które zgłosiły swój udział w PR (Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury);
2. Konsultacje społeczne z organizacjami, instytucjami i podmiotami gospodarczymi, które posiadają zasoby materialne na terenie objętym Programem Rewitalizacji, a nie zgłosiły swojego udziału w PR. W trakcie tego etapu istnieje możliwość uzupełnienia programu rewitalizacji o nowe zadania, które zostaną dopisane do Programu;
3. Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Ujazd o przyjęciu lub zmianie Programu Rewitalizacji oraz wskazanie zespołu odpowiedzialnego za jego koordynację i realizację. W celu zaangażowania w planowanie i realizację jak największej grupy mieszkańców reprezentujący sektor biznesu, samorządu i NGO (Non Government Organizations – organizacje pozarządowe: fundacje, stowarzyszenia, spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej, spółki non profit) zakłada się ustalenie stałego systemu komunikacji Zespołu ds. Rewitalizacji z mieszkańcami.

Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Proces jego wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego

i stałej komunikacji z otoczeniem. Wdrożeniu PR towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Program Rewitalizacji jest warunkiem koniecznym rozwoju danej jednostki terytorialnej. Sam dokument nie jest jednak receptą na sukces. Aby mógł przynieść zaplanowane efekty, konieczne jest sukcesywne jego wdrażanie, czuwanie nad jego realizacją i kontrolowanie przebiegu.

Właściwy proces wdrażania Programu wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. Przedkładany PR jest "własnością" społeczności lokalnej - dla niej przede wszystkim był budowany. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne. Niezwykle istotne jest partnerstwo. Wdrażanie wytyczonych planów zakłada potrzebę animacji od podstaw, która wiąże się z głębszymi kwestiami, takimi jak: zmiana mentalności, stosunki społeczne oraz kultura lokalna, których ewolucja jest procesem rozłożonym na wiele lat.

Realizacja PR uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe Gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów Jednostka zabezpieczy 15% wkładu w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Za wdrażanie PR odpowiedzialny będzie Urząd Gminy w Ujeździe.

Zarządzanie

Funkcję Instytucji Zarządzającej i Koordynującej Program Rewitalizacji będzie pełnił Zespół ds. Rewitalizacji. Zespół ten stanowić będzie trzon współpracy i dialogu interesariuszy z organami Urzędu Gminy. Będzie czuwać nad przygotowaniem, prowadzeniem i oceną Programu Rewitalizacji przy współpracy z Wójtem Gminy Ujazd. Prace Zespołu będą przebiegać wg utworzonego regulaminu. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- zapewnienia zgodności realizacji Dokumentu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach PR,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji PR,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania PR,
- zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach,
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji PR.

Instytucja wdrażająca Program Rewitalizacji Gminy Ujazd

Urząd Gminy, jako instytucja wdrażająca PR, odpowiedzialna będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne,

- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w PR w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

Udział w pracach będzie brać Sekretarz Gminy Ujazd oraz pracownicy referatów:

- Referat Inwestycji i Rozwoju,
- Referat Planowania Przestrzennego i Gospodarki Komunalnej,
- Referat Przedsiębiorczości i Rolnictwa,
- Referat Budżetu i Finansów.

W przypadku niniejszego PR, kluczową postacią w procesie jego realizacji i monitoringu jest Wójt. Kierując bieżącą działalnością, ma największy wpływ zarówno na sam proces opracowywania PR, jego wdrażania, jak również oceny jego realizacji. Do najważniejszych zadań Wójta w zakresie zarządzania i monitoringu należałoby bezpośredni nadzór nad wdrażaniem PR oraz wyznaczenie koordynatora jego realizacji - Pełnomocnika ds. Rewitalizacji.

Ważną rolę w procesach wdrożeniowych Dokumentu odgrywać powinien Pełnomocnik ds. Rewitalizacji jako osoba zaangażowana bezpośrednio w realizację zadań w nim wyznaczonych i dobrze zorientowana w istniejących realiach, mająca jednocześnie bezpośredni wpływ na procesy gospodarcze i społeczne zachodzące w Gminie.

Główne zadania Pełnomocnik ds. Rewitalizacji polegałyby na:

- bieżącej analizie stanu realizacji PR;
- obserwacji uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wpływających lub mogących wpłynąć na realizację PR;
- prowadzeniu bazy informacji;
- wypracowaniu kryteriów oceny stanu realizacji PR;
- aktywnym poszukiwaniu źródeł finansowania.

Wdrażanie na każdym etapie podlega weryfikacji i aktualizacji. Opierać powinno się ono na odpowiednim rozdziale zadań realizacyjnych w ramach struktury organizacyjnej Urzędu. Pozwala to na koncentrowanie się na konkretnym przedsięwzięciu, a tym samym zwiększa jego efektywność.

Realizacja PR polegać będzie zatem na przypisaniu odpowiednim osobom (zgodnie z zakresami działania referatów bądź jednostek organizacyjnych Gminy, w których są zatrudnione) merytorycznych przedsięwzięć przedstawionym w Programie Rewitalizacji. Dodatkowo, każda z tych osób będzie odpowiedzialna za tworzenie projektu, uczestnictwo w spotkaniach konsultacyjnych, gromadzenie i analizę danych ewaluacyjnych.

Na etapie wdrażania Programu Rewitalizacji przewiduje się włączenie interesariuszy w realizację projektów. W tabeli poniżej podano interesariuszy Programu wraz z mechanizmami ich włączenia w realizację Programu.

Interesariusze	Działania
mieszkańcy obszaru rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja cyklicznych spotkań dla mieszkańców mających na celu przedstawienie celów Programu oraz poszczególnych projektów (przynajmniej raz w roku) - organizacja spotkań dla mieszkańców podczas realizacji projektów (mieszkańcy będą mogli włączyć się w proces projektowania i organizacji przestrzeni, projektowania szkoleń itp.) - organizacja konsultacji indywidualnych w zakresie przebiegu realizacji Programu (przynajmniej raz w roku) - powiadamianie o ważnych wydarzeniach związanych z wdrażaniem Programu (na stronie internetowej Gminy Ujazd, w lokalnych wydawnictwach)
przedsiębiorcy z obszaru rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja konsultacji indywidualnych (m.in. spotkań na temat wsparcia UE dla lokalnych przedsiębiorstw) – przynajmniej raz w roku, lub na prośbę przedsiębiorców - powiadamianie o ważnych wydarzeniach związanych z wdrażaniem Programu (na stronie internetowej Gminy Ujazd, w lokalnych wydawnictwach)
organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja indywidualnych spotkań z organizacjami na temat możliwości włączenia się w procesy rewitalizacyjne (konsultacja programów edukacyjnych, społecznych)
jednostki edukacyjne (szkoły, przedszkola)	<ul style="list-style-type: none"> - aktywizacja jednostek edukacyjnych w celu realizacji projektów edukacyjnych, które mają kluczowe znaczenie dla procesów edukacyjnych - udział przedstawiciela odpowiedzialnego za edukację w Zespole ds. Rewitalizacji
śłużby porządkowe	<ul style="list-style-type: none"> - indywidualne spotkania z policją (konsultacja projektów mających na celu poprawę bezpieczeństwa)

Harmonogram

Poniżej przedstawiono harmonogram wdrażania programu rewitalizacji w oparciu o przedstawione wcześniej projekty rewitalizacyjne. Harmonogram będzie ulegać zmianom według bieżących potrzeb, możliwości finansowania, a także w przypadku pojawienia się nowych projektów.

Harmonogram

Projekt	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Przebudowa ul. Wodnej wraz z budynkiem Kordegardy w Ujeździe oraz zagospodarowanie terenu							
Rewitalizacja budynku po byłym Przedszkolu Samorządowym w Ujeździe							
Rewitalizacja terenu po byłym „PREFABUDZIE” w Ujeździe							
Przebudowa i rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego wielorodzinnego z lokalem użytkowym na lokale mieszkalne w bloku nr 13 w Osiedlu Niewiadów							
Przebudowa dróg wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w m. Osiedle Niewiadów							

Projekt	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Przebudowa boiska wielofunkcyjnego i bieżni przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Osiedlu Niewiadów							
Zagospodarowanie działek przy budynku GOK w Osiedlu Niewiadów (basen, budynki, obiekty sportowe, scena, tętnie, skate park)							
Indywidualne doradztwo dla obecnych oraz przyszłych przedsiębiorców - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój oraz zakładanie działalności gospodarczej							
Pobudzenie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym.							
Warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji							
Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Ujeździe							
Akademia kreatywnego przedszkolaka							
Długoterminowa opieka domowa – wsparcie osób niesamodzielnych z terenu Gminy Ujazd							

9. Sposoby monitorowania, oceny i promocja Programu Rewitalizacji

Monitorowanie

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu czy programu rewitalizacji i jego zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Efektywne wdrażanie programu rewitalizacji wymaga stałego monitorowania efektów rzeczowych projektów, wchodzących w zakres Programu oraz wydatków na ich realizację. Sam proces monitorowania obejmuje zbieranie danych, obrazujących tempo i jakość wdrażania projektów. Za proces monitorowania i raportowania odpowiadać będzie Wójt Gminy wraz z podległym mu aparatem wykonawczym w postaci Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych, a także inne podmioty realizujące zadania zawarte w Programie Rewitalizacji. Wewnętrznie za gromadzenie danych obrazujących efekty rzeczowe związane z wdrażaniem zadań Gminy ujętych w Programie odpowiedzialny będzie pełnomocnik Wójta ds. wdrożenia Programu Rewitalizacji, natomiast za monitorowanie wydatków odpowiedzialny będzie Skarbnik wraz z Wydziałem Finansowym. Jednostki, które zgłosiły działania do Programu Rewitalizacji zobowiązane są do kwartalnego informowania Urzędu Gminy o postępie prac objętych programem zgodnie z zaleceniami dotyczącymi monitorowania. Monitorowanie efektów rzeczowych obejmować będzie wskaźniki produktu, rezultatu i

oddziaływania. Wójt jest zobowiązany do corocznego przedkładania Radzie Gminy raportu monitoringowego z wdrażania Programu. Oprócz raportu monitoringowego, Wójt przedkładać będzie Radzie prognozę, dotyczącą wdrażania Programu w kolejnym roku wraz z propozycją ewentualnych modyfikacji, która poddawana będzie analizie każdorazowo przy okazji zatwierdzania budżetu. Zakres przedmiotowy raportów okresowych przedkładanych przez Wójta winien obejmować, co najmniej:

1. Informację o postępach finansowych, źródłach finansowania zadań.
2. Informację o postępach rzeczowych, zgodność z przyjętym harmonogramem, odchylen od harmonogramu.
3. Sposoby komunikacji ze wspólnotą lokalną w zakresie wdrażania programu.
4. Przebieg wdrażania poszczególnych projektów.

Procedura aktualizacji Programu Rewitalizacji przewiduje następujące działania:

1. Pełnomocnik ds. Programu Rewitalizacji (PR) zbiera do końca września każdego roku propozycje nowych zadań przewidzianych do realizacji.
2. Propozycje nowych zadań mogą składać przedstawiciele sektorów samorządowego, pozarządowego oraz biznesu.
3. Kompletna lista nowych zadań przedkładana jest przez Pełnomocnika ds. Programu Rewitalizacji Wójtowi.
4. Ostateczna lista nowych zadań przedłożona zostaje do Biura Rady Gminy.

Ocena skuteczności działań, ewaluacja, wprowadzanie modyfikacji w reakcji na zmiany zachodzące w otoczeniu programu

W procesie monitorowania Programu przewidziano następujące fazy:

Ocena wstępna

Rozpoczęcie programu i wchodzących w jego skład projektów poprzedzone zostanie ustaleniem wszelkich parametrów ilościowych i jakościowych (wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań). Zostaną również wyraźnie określone etapy częściowej realizacji poszczególnych zadań (termin rozpoczęcia i zakończenia). Przyjęte raz parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji programu i projektów.

Monitoring sterujący

Dotyczy całego okresu wdrażania programu. Zadaniem prowadzonego monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchylen, jakie mają miejsce w trakcie realizacji programu.

Kontrola końcowa - ewaluacja efektów

Ewaluacja zaczyna się w już procesie planowania/programowania. Można powiedzieć, że planowanie ukierunkowuje ewaluację i ewaluacja ukierunkowuje planowanie przyszłych działań. Jest to bardzo ważna funkcja ewaluacji, gdyż pozwala na zbadanie wewnętrznej logiki programu/projektu. Logika programu/projektu opisuje relacje pomiędzy wszystkimi jego elementami: potrzebami, strategią, celami, nakładami, działaniami, produktami, rezultatami i wpływem. Ewaluacja,

badając wewnętrzną spójność programu/projektu, weryfikuje w jaki sposób nakłady programu przekształcane są w produkty, jak produkty prowadzą do uzyskania rezultatów i oddziaływania, a więc i zaspokojenia potrzeb grup docelowych.

Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z programów finansowanych przez Unię Europejską. Głównym zadaniem jest zatem dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron;
- oszacowanie możliwości i ograniczeń;
- usprawnienie zarządzania;
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego;
- poprawianie błędów dla celów odpowiedzialności;
- wsparcie alokacji zasobów finansowych;
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu wdrożenia programów w zakresie:

- działania programów;
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów;
- wpływu na problemy, do których odnoszą się programy;
- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia programów i projektowania nowych programów;
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Jednym z celów ewaluacji jest również zapewnienie przejrzystości wykorzystania środków publicznych poprzez przekazywanie i upowszechnianie informacji o powodzeniu lub niepowodzeniu przedsięwzięć finansowanych z programów pomocowych. Ewaluacja ma również wymiar edukacyjny. Uczy bowiem rejestrować i stymulować zmianę, analizować i rozumieć złożoność zjawisk.

Ocena końcowa powinna określić, na ile zakładane w PR cele zostały osiągnięte oraz ustalić przyczyny wszelkich odchyłeń w realizacji. Ewaluacja posłuży za podstawę sprawdzenia, czy planowane efekty są zgodne z przyjętymi celami i ich miarami. W trakcie ewaluacji zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wnioski z ewaluacji zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych projektów w przyszłości.

Ewaluacja odbywać się będzie na koniec okresu wraźania Programu. Za ewaluację będzie odpowiedzialny Zespół ds. Rewitalizacji..

Promocja Programu Rewitalizacji

Gmina Ujazd będzie upowszechniać informacje o projektach i ich efektach przede wszystkim na obszarze ich realizacji oraz na ogólnodostępnej stronie internetowej. Celem takiego działania jest szeroka promocja projektów oraz zachęcenie do współpracy na terenie Polski i Europy.

Działania promocyjne będą zgodne z wymogami Rozporządzenia w sprawie środków informacyjnych i promocyjnych stosowanych przez Państwa Członkowskie odnośnie pomocy z funduszy strukturalnych.

Zapewnienie informacji zwrotnej jest jednym z kluczowych elementów umożliwiających efektywne wdrażanie PR oraz ocenę działań promocyjnych. Również systematyczne zbieranie danych i gromadzenie ich w istniejących bazach danych jest elementem ułatwiającym późniejsze prace i działania promocyjne. Celem ewaluacji działań promocyjnych jest odpowiedź na pytanie, czy wszyscy mieszkańcy regionu mają wystarczającą wiedzę o działaniach realizowanych przez Urząd Gminy. W przypadku problemów z promocją, działania powinny być korygowane w miarę zapisów projektu. Innym celem jest zapewnienie efektywnej promocji przy jednoczesnym obniżeniu jej kosztów.

W prasie lokalnej i regionalnej oraz w Internecie podawane będą systematycznie informacje na temat zaangażowania finansowego UE w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Programu Rewitalizacji.

W ramach promocji Programu Rewitalizacji podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

1. Umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy informacji o postępach we wdrażaniu PR.
2. Umieszczanie informacji na tablicach ogłoszeń w miejscach publicznie dostępnych.
3. Bieżące informowanie przez Wójta Rady Gminy oraz przedstawicieli sołectw na terenie Gminy.
4. Publikowanie informacji w mediach społecznościowych typu Facebook, stanowiących aktualnie najtańszy sposób dotarcia do grup docelowych, w szczególności osób w wieku do 25 lat.
5. Organizacja spotkań bezpośrednich z potencjalnymi partnerami społeczno-gospodarczymi.
6. Umieszczenie tablic reklamowych w miejscach realizacji inwestycji infrastrukturalnych, informujących o zakresie realizowanych projektów.
7. Umieszczenie stałej tablicy pamiątkowej w miejscach powszechnie dostępnych, celem pozostawienia trwałej informacji o ewentualnym wsparciu inwestycji ze środków unijnych.
8. Publikacje w prasie, informacje w radiu i telewizji.
9. Prowadzenie akcji mailingowej w oparciu o istniejącą bazę teleadresową Urzędu Gminy.